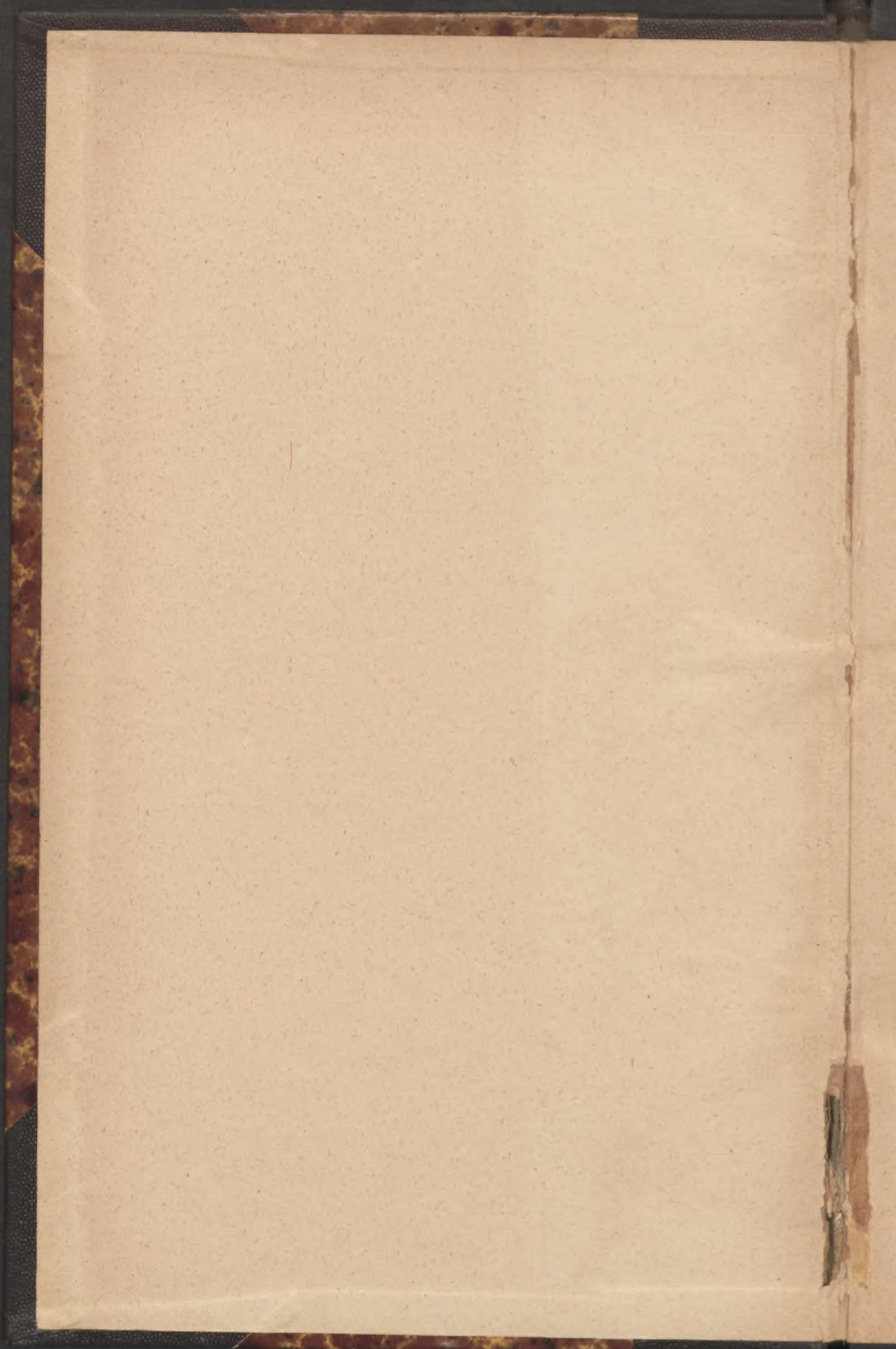
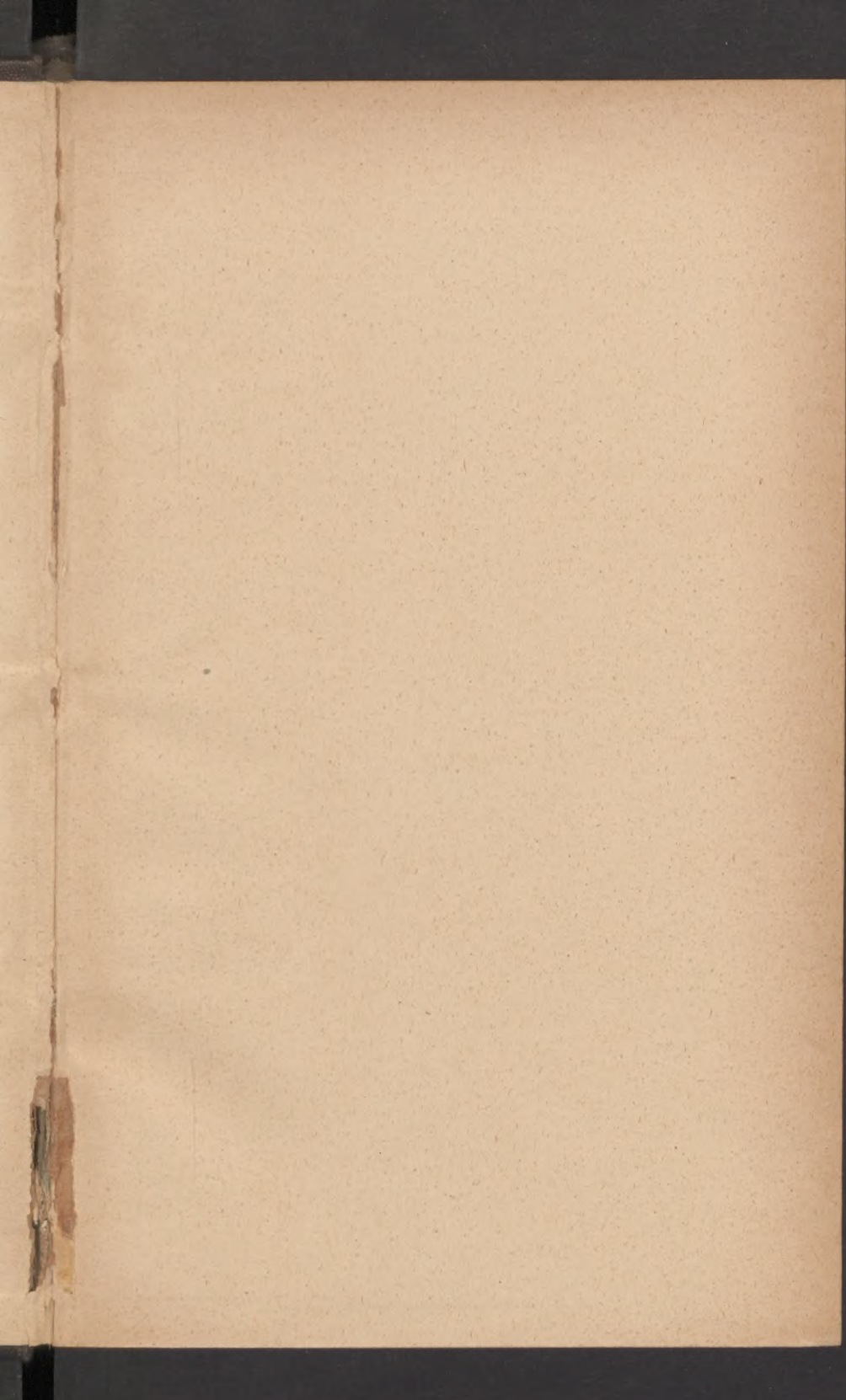
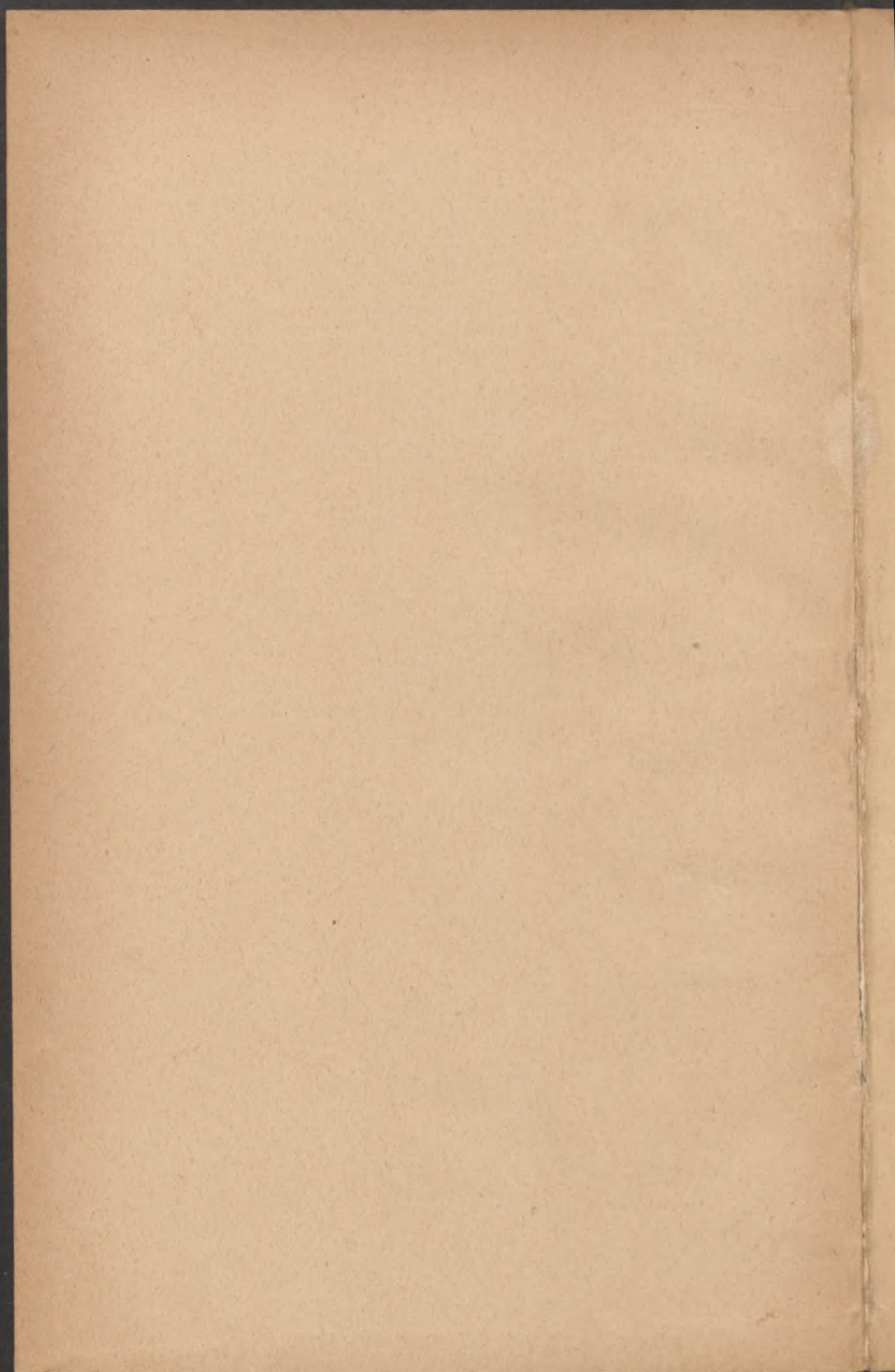

76.453

FENYŐVÁRY

IBOLYKA.

EREDETI SZÉKELY REGÉNY.

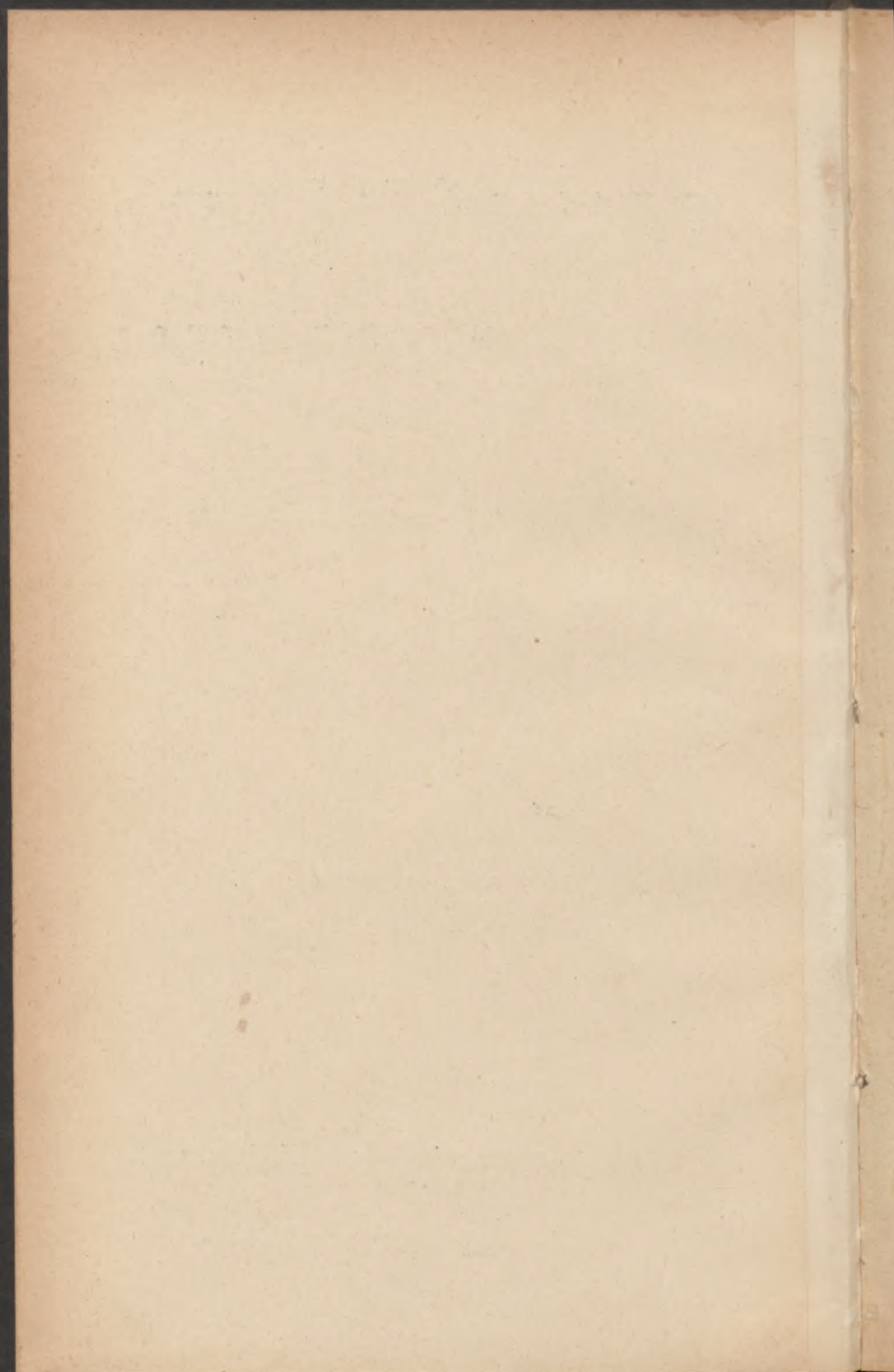

IRTA :

PÉTERFI TAMÁS.

KIADJA ADI ÁRPÁD MAROSVÁSÁRHELYT.
1897.

—> Ára 2 korona. <—

FENYŐVÁR Y IBOLYKA.

EREDETI SZÉKELY REGÉNY.

IRTA :

PÉTERFI TAMÁS.

MAROSVÁSÁRHELYTŰ.
KIADJA ADI ÁRPAD.
1897.

~~Pohár~~
1251. j

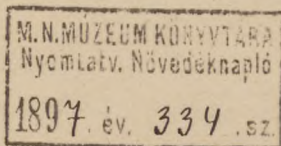

A MAROSVÁSÁRHELYI

„KERESKEDŐK ÉS KERESKEDŐ IFJAK KÖRÉNEK“

KÖNYVTÁRA JAVÁRA

76453

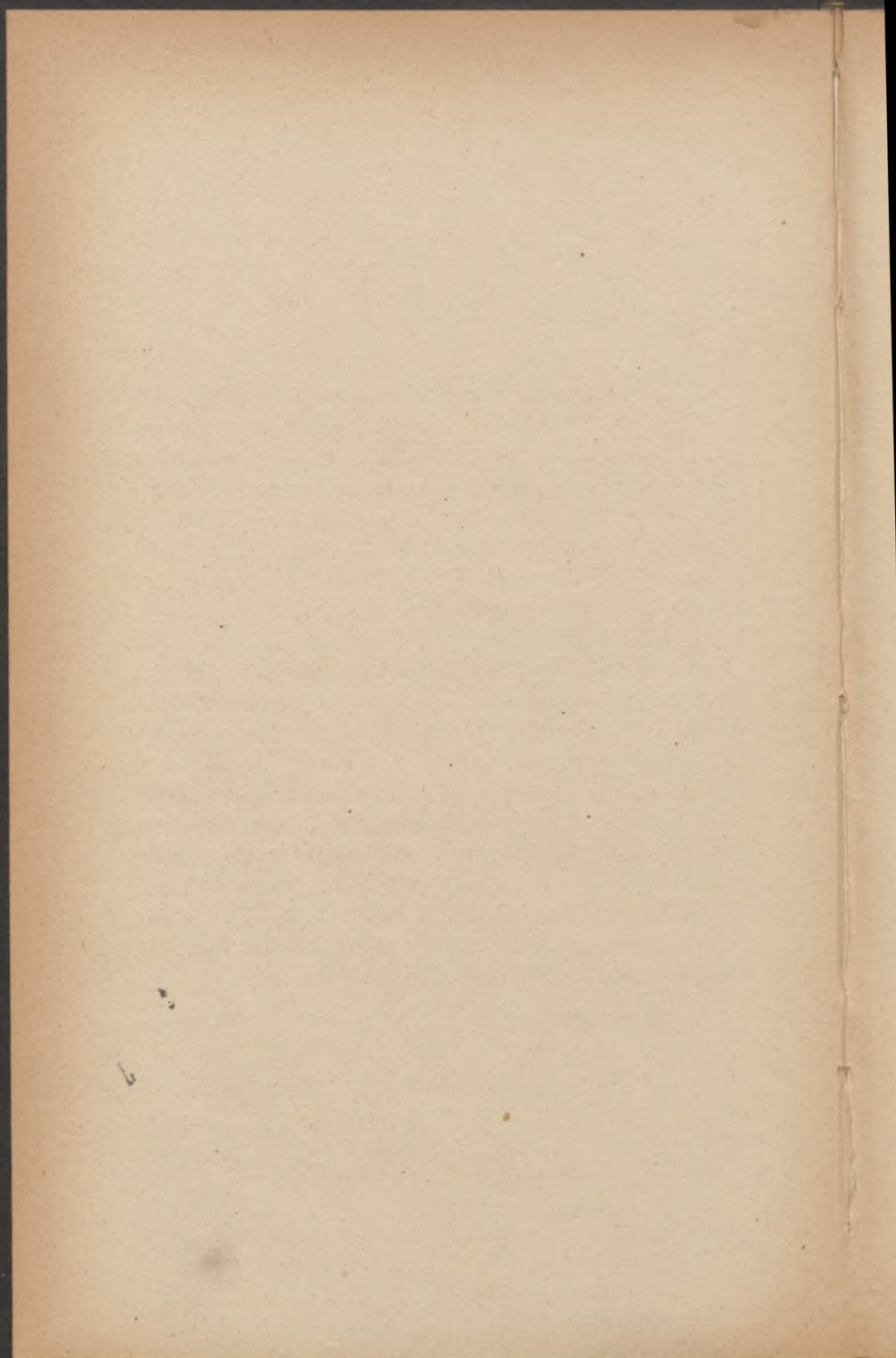

MÉLTÓSÁGOS
OROSZFÁI MIKÓ ÁRPÁDNÉ
ÚRHÖLGYNEK

MAROSTORDAMEGYE FŐISPÁNNÉJÁNAK

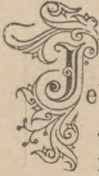
HÓDOLÓ TISZTELETE JELÉÜL

A SZERZŐ.

ELŐSZÓ.

elen könyvem azt hiszem a legelső „eredeti székely regény“, mert ezideig székely regényről még nem hallottam. Hogy miben különbözik más regényektől? — Talán semmiben! De mégis van annyi sajátága, hogy a székelyföldön játszik, a székely népszokásokat mutatja be, és alakjai nagyobbára székelyek, akik, bár óvakodva a tulzástól — mégis a vidéknek tájszólásait megtartják.

Mint a „székely regény“ írásnak uttörője: igen kérem bírálóimat, hogy határozott véleményeikkel a legjobb irányt mutassák meg további működésemhez. Ezen kívül még két regényem van: „Közös sors“*) 2 kötet, „A molnár család“**) 1 kötet, s valamennyi különböző eszmékkal foglalkozik, más-más irányt követ, ami határozottan bizonyítja kutatásomat a helyes ut felé. Célom: egy regényfajnak megteremtése, mely nemzetemről — a székelyekről — mindenkor hű képet adjon az olvasónak s ennek valódi irányát akik pár sorral a helyes ut felé terelni kegyeskednek, fogadják hálás köszönetem a székely góbék nevében

Marosvásárhely, 1897.

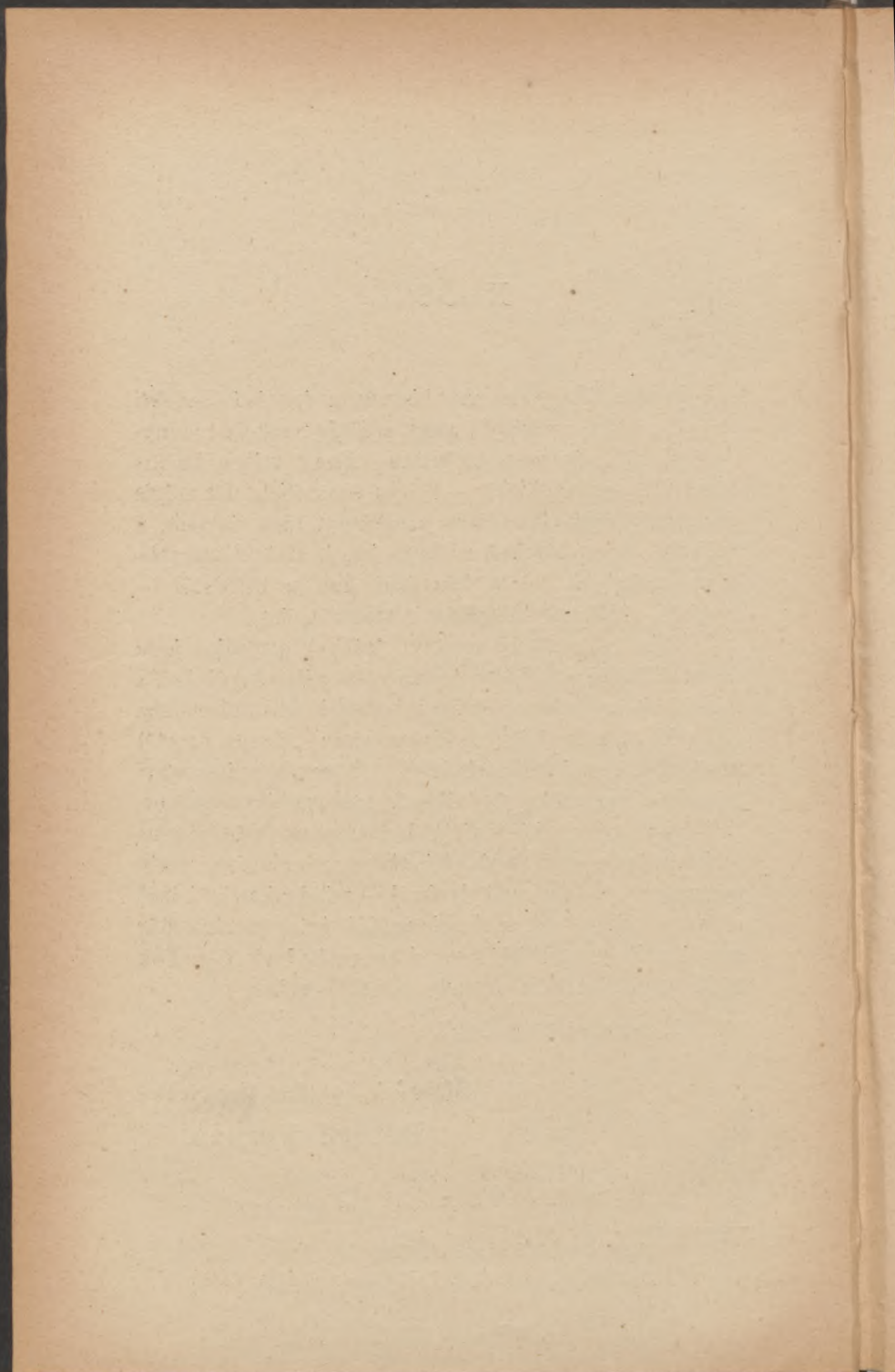
Maradok hazafias tisztelettel

Péterfi Tamás.

---

*) „Képes Családi Lapok“, Budapest, 1897.

**) „Székely-Udvarhely“, Székelyudvarhelyt, 1897.

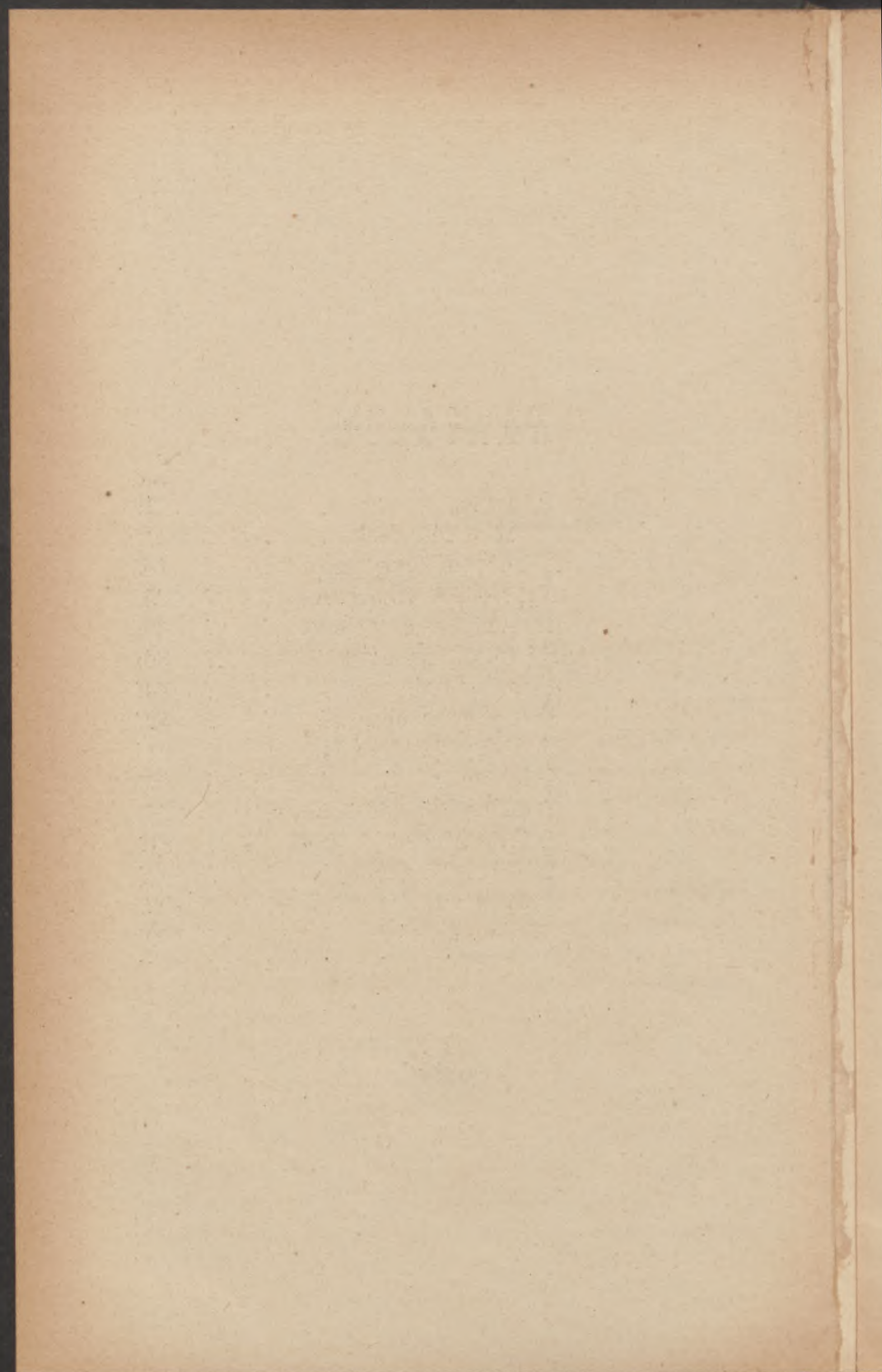

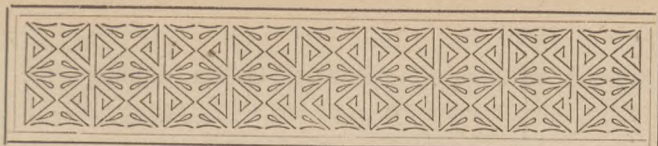
TARTALOM.

		Lap.
1.	fejezet. Hófuvás.	1.
2.	„ Jőnek a lófejesek.	11.
3.	„ A korondi öreg pap	18.
4.	„ Ágyuszó a viharban.	25.
5.	„ Az Anis néni története	30.
6.	„ Hó fölött, hó alatt.	36.
7.	„ A meleg erdő.	44.
8.	„ A vén góbé alkuszik.	52.
9.	„ Még egy góbé.	61.
10.	„ A hóember.	67.
11.	„ A kártyának két lapja van	73.
12.	„ Székky Margit.	81.
13.	„ A mosolygó halott.	92.
14.	„ Magyar világ.	100.
15.	„ Szélcsend.	110.

I. FEJEZET.

HÓFUVÁS.

Három nap óta süvölt, tombol az orkán az öreg Hargita hegy felől, a dühöngő szél, mint a kantárszárát szakított paripa, végig nyargal a pálfalvi tetőn s a vakító fehér havat söpri, hordja eszeveszett rohanásával. A hosszukás fensik déli végénél huzódik meg Pálfalva egyszerű, kis székely házikóival, melyeknek fedelei itt-ott beszakadoztak a nagy hó alatt. Vannak udvarok, hol kevés épület látszik ki a hófuvástól.

Legfelső utcája eltűnt, síma hórétteg takar udvart, házat, semmi nyoma nem látszik az életnek.

Nyugatra a vén Firtos hegy hosszukás alakja meredez égfelé, s tetejéből valami rozzant váromladék puszta kövei néznek le, hogy kísérteties alakjokkal félelmet gerjessenek a föltekintőben. Kelet felől a fenyvesekkel dusan borított Hargita hegység vonul el sötétben, s Parajd fölött az északi oldalát is gyászos színnel vonja be a puszta fensiknak.

Pálfalvától délre Farkaslaka fekszik a keskeny völgy közepén. Erdeiből a farkasok százai jönnek elő versenyt üvöltve a dermesztő hideg széllel, s hogy hangjuk teljes vad harmoniája legyen a zord vidéknek, - öreg hollók vésztjelző károgással nagy cso-

portokban szállongnak fölöttük. Orkán dühöng, farkasok üvöltenek, hollók kárognak, — ilyen a székelynek — Attila ivadékának hazája télen.

*   *   *

A parajdi „bányász fogadó“ egyik oldal szobájában három férfi ül az asztal mellett. Fehér czondrás öreg székely az egyik, kit Palkó Jancsinak ismer két vármegye népe az ő hirös kaeskaringós eszéről. Foglalkozása borviz szállítás, mikor annak az ideje, de ha beáll a fagy, — eladja két rosz gebéjét Jancsibá s csak jégtörő Mátyás nap után két héttel vesz másokat, hogy újra hozza lásson nyikorgó fakó szeke-rével ahoz, a miből él.

A vele egyasztalnál ülő két férfi uri öltözetben, egyik szőke husz-huszonkét éves karsu ifju, magas homlokán kétfelé választva viseli selyem puha haját. Szabályos arczát igen emeli a sas orr, mely alatt még csak jövődöbéli bajusszának alig lehet látni pehelyét. Kék szemei minduntalan mozognak, s habár ajkain ritkán hallani szót, a helyett szemei beszélnek szüntelen.

Másik személyünk barna, szintén husz-huszonkét éves lehet, de a barna arcoknak azon szerencsés vagy szerencsétlen tulajdonságával, hogy mindig többnek látszik az éveik száma, ha az arczról itéljük. Sötét szemöldökei alól az a két fekete szem, ajkainak minden szavát kíséri, hogy mondásának, beszédjének nyomatékot adjon. Kis fekete bajusza gondosan kivan pödörve, de azért rajta babrál ujjával szüntelen, mintha csak mutatni akarná, hogy ez a bajusz! ez a bajusz!

Most fölemelkedik székéről, s öklével minden szótagnál reá csap az asztalra, hogy hatásosabbak, erősebbek legyenek a kimondott tagok.

— Még — ma — a — ka — runk!

— Nagyságos urfi azt megteheti, hogy elinduljon, de én nem felelek az életükért, — szólott az öreg

Jancsi bá. Szánnal nemme hetünk, mert lovainkat vagy a hó temeti el, vagy a farkasok megeszik ott a szemek előtt. Ma nem lehet! Én nem felelek, ha elindulnak!

— Talán azt hiszi maga vén bolond, hogy holnap jobb lesz! holnapután poros ut lesz?

Három nap óta rázza vén szakállát a Hargita, ez most így tart új holdig. Nos, beszélj öreg?

— Ma nem vagyok kész az indulásra, holnap igen!

— A fejemre fogadok öregem, hogy holnap még rosszabb időnk lesz. Induljunk el most lóháton. Pisztoljaink, fegyvereink vannak.

Az öreg székely megrázta torzomborz fejét. — Nem! ma nem, csak holnap! holnap felelek mindenért.

Már pedig amit Palkó Jancsi egyszer kimondott, annak úgy kell legyen. Ő mindig helyt áll szaváért. Azt mondta: holnap megyünk, s őt ma nem lehetne elvinni nyolcz bivaly erejével sem. De holnap elmegy a hóborította fensikon a két urfiával és felel érettük, hogy a borzasztó vihar, meg hófúvás daczára szerencsésen átvezeti a zord vidéken a félig hó alá temetett Pálfalvára. Nem fognak hó alá merülni, nem fogják a farkasok megenni, bár tudja, hogy legkevesebb százzal kell szemben állaniok, de mi az neki? ha egyszer szabadon megeresztette kacskaringós eszének járását? Az ő eszén nem fog ki soha semmi!

— Soha életemben ilyen vén bolondot! — tört ki a barna ifju.

— Hagyd rá, ő legjobban tudja! — biztatá a szőke ifju barátját.

Az öreg góbé bort töltött a poharakba.

— Amít mondtam, mondtam. Holnap délben pontosan indulunk. Adj jót Jeézus! — s oda kocczintotta poharát a két fiatal urfiához.

Ki itták mind a hárman. Az öreg felkelt és magára vette daróc zekéjét. Először a szőke urtól bucsuzott, aztán a barnától. Az utóbbitól egy kis költséget is kért.

— Egy pár forintot Benő urfi a holnapi előkészületekhez.

— Holnapra nem adok! — szólt röviden és haragosan, — csak mára van pénzem!

Ekkor oda fordult a szőke fiatal urhoz az öreg.

— Kedves Viktor urfi kend adjon, mert hanem, bizony mondom holnap sem indulhatunk el.

— Mennyi kell öregem?

— Hát a biza kell .. egypár... egynehány.

— De mégis?

— Háromszor hat az tizennyolcz...

— Tizennyolczat?

— Még nem mondtam ki a summát. Tizennyolcz, meg husz az harmincznyolcz, endé-undé még kettő.

— Sok lesz öregem!

— Enstálom én bizalmat kérek, vagy aztán maradjunk egymásnak. Negyven forint kell! Sok a farkas, nagy a hó, gyilkos hideg van! ezt mind nem kellene, hogy én mondjam, ezt tudniok volna rendje az uraktól. Barátságból teszem így is, két urfi és egy paraszt életéért.

— Igaza van öregem! hagyja helyben a Viktor-nak szőlított szőke úr Itt a pénz, olvassa meg édes Jancsi bácsi. Ha még fogyatkozás lenne, kap nállam.

Jancsi bá megszámlálta a pénzt, aztán újra köszöntve az urakat, indult kifelé.

— Mikor indulunk? — kiállta bosszusan utánna Benő úr.

A vén góbé visszafordítá bozontos fejét, s félkezét a kilincsen tartva, röviden válaszolt.

— Holnap délben az én házamtól! — behuzta maga után az ajtót és sietve távozott.

— Ilyen akaratos buta fejet, az árgyélusát a makacs parasztjának! tört ki Benő. Ha más valaki lenne, eddig régen kirugom, vagy szóba sem állok vele, de ezzel nem merek kikezdeni! Nélküle nem bírnék, nem tudnék elindulni semmi áron.

— Látod Benő! s mégis megtagadtad tőle az előleget.

— Nem azért tettem, mintha nem bíznám benne! Sőt ellenkezőleg, — nagyon bizom. Vele most e perczben nem rettennék vissza az indulástól, de nehezteltem reá a makacsságért.

— Aztán egyéb oka is lehet sietségednek.

— Oh, Viktor! nem képzeled miként vágyom újra láthatni őt.

Az ajtón kopogtak.

— Szabad!

A vendéglős lépet be, kabátja alól egy könyvet vonva elő.

— Bocsánat uraim, a vendégkönyvem hoztam be. Negyvennyolcz órája eltelt itt tartózkodásuk óta, még tegnap elő kellett volna adnom. Kedves neveiket kérem bele írni, de a tegnapi keltezéssel, különben az a buta sváb megbüntet.

— Kész örömmel, — szólt Benő átvéve a könyvet.

— Nem testvérek az urak? — kérdé hizelegve.

— Dehogy vagyunk, nemzetiségünk sem egy. Viktor barátom lengyel.

— Született lengyel? . . . .

— Igen, igen.

— Az Istenért csak nem valami lengyel-magyar kém? ugy veszve van! — suttogá titokzatosan intgetve. A rendőr-főnök ott a más szobában várja neveiket, jobban mondva a könyvet, mivel azt hazudtam

hogy itt feledtem önöknél, de még tegnap beirattam neveiket. Igazán lengyel? — fordult Viktor urhoz sajnálkozva.

— Valóban az vagyok.

— Ne titkolnók el kilétét? — kérde suttogva.

— Miért?

— Nehogy valami baj érje, nehogy kellemetlen eset forduljon elő, mert ez a sváb rendőr igen kegyetlen, nagyon németes ember.

Viktor úr kérdőleg nézett Benőre.

— Ird be a nevedet és ne törődj vele, — szól Benő.

A vendéglős nem minden félelem nélkül vette át könyvét, de meg nem állotta, hogy bele ne tekintsen a nevekre.

„Váry Benő bölcész, szül. Tarcsafalva.“ „Polenczky Viktor magánzó, szül. Osztralenka.“

Az elsőre csak nagyot bámult, mint szomszédra, mert hiszen Tarcsafalva a vidéken nagyon és közel, de a másodikra aggódásának adva kifejezést, meg-rázta fejét a vendéglős bácsi.

— Mondtam én, hogy jó lesz más nevet irni, — suttogá magában. Ez gyanus, igen gyanus a mai német világban, mikor a tyukom tojására is kétfejjű sast kell rajzoljak, ha nem akarok bajba keveredni.

A vendéglős távoztával tovább beszélt Benő a kis angyaláról, a szép székely leánykáról, kit fél éve látott először Pálfalván. Ezért a kis leányért jöttek ők most, hogy fölkeressék, akárhol találják fel és magukkal vigyék egész családját. Viktor Bécsből jött le Benő barátja hívására. A hófuvás Vásárhelyen találta, de az első napon elvergődtek Parajdig, itt aztán befagytak. Már két nap óta nem mozdulhatnak ki a fogadóból. Harmadik napon eszébe jutott Benőnek az öreg Palkó Jancsi, a ki minden csodadolgokra vállalkozni szokott. Mint régi ismerősök találkoztak

itt félóra előtt, de az öreg székelly csak holnapra ígért indulhatást, hamarább nem.

Hogy miként jutnak Pálfalvára ebben a zord időben? azt csak az öreg Palkó Jancsi kacsaringós esze fogja kitalálni. A földön bizonynyal nem, mert repülésre még nem találtak föl kormányozható gépet, mikor az orkán dühöng. És ők holnap mégis Pálfalvára fognak menni, mert az öreg göbé azt ígérte!

A két fiatal úr még javában találgatta az utazási eszközöket, s már meg is állapodtak volna a lábszánkózás mellett, a mi véleményük szerint a legbiztosabb hófuvás alkalmával, de számításukban a farkasok százai főnakasztották. Hogyan védik magukat majd azok ellen? Azok bizonyosan szét fogják tépni minden fegyver ropogás daczára!

Eféle viták folytak a két urfi között, mikor a szálloda tulsó szobájába — az ivóba három pandur lépett be. A parancsnok már ottvárta, s kettőjüknek sugott valamit. Azok sarkon fordulva kiléptek a folyósóra és megállottak az urfiak arra nyíló ajtója előtt. A parancsnok az ivóból benyitott a vendégszobába, kísértetve fegyverkészen a harmadik paudur által.

— A törvény nevében foglyok uraim! — szólt német nyelven a parancsnok.

A két ifju először csak bámult, Viktornak eszébe jutottak a vendéglős bácsi szavai. Ez a sváb!

— Nem tetszett eltéveszteni parancsnok úr? — kérde Polenszky nyugodtan, s szavait a legszebb bécsi kiejtéssel mondotta, a miről rögtön megtudta a parancsnok tartózkodása helyét is az ifjunak.

— Nállunk nincs tévedés uraim! — válaszolt ravasz pofával mosolyogva a sváb, — önöket elfogatom.

— De mi oknál fogva? — tört ki Benő hevesen.

— Azt majd a törvény előtt meg fogják tudni.

Szavára belépett a más két pandur is a folyósó felől, aztán a fiatal urakat a legrutább szitkolózás daczára lánczra fűzték.

Polenszky csupán annyit kért a parancsnoktól, hogy a vendéglőst kifizethesse.

A sváb nem engedte, hanem ő maga kiegyenlité a számlát, hogy ne legyen alkaíma a vendéglőssel szótváltani.

Aztán bekisérték.

Egy óra mulva rohanva jött vissza Palkó Jancsi.

— Uraim még pénz kell, nem elég a költség!

— kezdette beszédjét meg az ajtó előtt, azonban mikor benyitott — látta, hogy nincs akivel beszéljen.

— Nete ne! csak nem gajdultak meg, hogy elinduljanak bolondjában? Hej, vendéglős idős emböröm jőj elő, mondanék valamit!

— Kend van itt Jancsi bá? — szólt be a vendéglős.

— Testestől lelkestől!

— Az ifju urakat elvivék.

— Hát ki a fenyé?

— Annál is gonoszabb vala.

— Azt a menkökarikáját! csak nem bolondultak meg, hogy elinduljanak?

— De ha vitték! — szólt a fogadós kezeivel a a vasra verést mutatva.

— Tyü a kecskerágóból faragott faszegit a bi-tang hóhérjainak! hát én kitől kérjek most még egy kis pénzt? Készület kell az utazáshoz.

— De kivel utazik Jancsi bá?

— Abiza, nete ne, már az eszem sem forog jól.

— Rosszul ütött ki a kend részére.

— Tudja edös emböröm, azért mégis szeretném elkészülni, mert hát az ember nem tudhatja a jövőt. Hátha mégis megyünk?

— Dej sze kotródjék kend, mert ég a bőre a

sváb előtt. Lehet még ma elplántálják, ha kézre kerül.

— Csak nem tréfál?

— Van eszembe! Jó lesz elkotródni, míg a bőrében érezi magát. Különben már alkudtak reá.

— Valamit mondanék édös emböröm.

— De gyorsan a szóval! nem akarom, hogy itt kapjanak a pandurok kenddel.

— Adjon nekem az urak helyett husz pengőt.

— Már hová gondol?

— Megadják azok, meg bizony.

— Jancsi bá takarodjék innen! jönnek a pandurok, még engem is bezárnak, ha itt kapják!

— Elébb husz pengőt!

— Fusson Jancsi bá! Elvagyok veszve, itt vannak nyomban!

— Én megmentem még a gyanutól is csak adja a pénzt.

A vendéglősnek mit volt tenni szorongatott helyzetében egyebet, mint bele markolt nadrag zsebébe s számlálatlan adott át egy marékkaal. Tudta, hogy az öreg góbé fölhalálja magát.

Jancsi bá két kézzel kapott a pénz után. Neki az kellett legelőbb.

— Most egy seprüt a kezébe édes emberem! kezdjen verni, kergetni, de keményen!

A vendéglős kezébe kapott egy seprüt, Jancsi bá pedig sietve lekapott egy üveget az almáriomról.

— Az eczet, erős boreczet Jancsi bá!

— Az kell nekem is! Nó üssön!

Puff! — supp! — puff! — supp! — puff! — supp! — hallatszott ki az utcára. Jancsi bá ordított, a vendéglős verte, szidta, piszkolta. Ekkor a pandurok fölnyitották az ajtót.

— Pista flam szaladj a pandurokért! — ordított a vendéglős, mintha kocsisát kiáltaná, — hadd fo-

gatom el a gazembert! — S olyan lelkesen hozza látott a veréshez, mintha fizetést kapott volna érte.

— Itt vagyunk, elfogjuk! — szoltak a megérkezett pandurok.

— Hála Isten megvagyok mentve! sóhajtott fel a vendéglős alig lihegve. És hogy mit csinált Jancsi bá? azt nem vette hamarjában észre senki, de annyi bizonyos, hogy mikor az utca felé kiszaladva menekült. — az ajtó előtt öles lánggal égett a föld, s a tűznyelvek nyaldosták az ajtó szemöldökét.

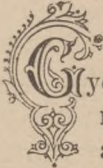
Jancsi bá a pandurok elől szaladva neki rohant a lángoknak és szerencsésen minden égéstől mentve keresztül szaladott rajta, de a bösz pandurok bátorságot kapva az üldözéshez és a lángok közé követve a szökevényt, — bizony félig sülve maradtak a vendéglő előtt. A csoda tűz egyéb kárt nem csinált.

II. FEJEZET.

JÖNEK A LÓFEJESEK.

yorsan jár a paripa, sebessen a szélvész, de mindezeknél hamarabb szalad a rémhír, mely a nagy hófúvás daczára villámgyorsan befutja Parajdot, a máskülömben igen csöndes kis bányavárost.

„Jönek a lófejesek!”

Ez a rémhír száguld szájról-szájra végig az utcákon, házakon. Azt is suttogják, hogy tegnap elfogtak egy igazi lengyel kémet és egy magyart, a kik előre elhozták ezt a hirt, de nem tudták elmondani, mert a pandurok bekísérték. A nép tombol örömben, hogy újra „magyar világ” lesz. A pandurok remegve néznek egymásra, s a hidegtől és félelemtől kifehéredve áll elő a sváb parancsnok.

Riadót veret a dobosokkal, hogy összeszedje pandurjait. Az öreg Hargitáról süvöltő szélvész rémesen ragadja magával a dobok tompa perregését. Távolról egy-egy ágyu mély hangja rázza meg a levegőt, jelezve a vészt mindannak, a ki nem magyar és a ki bántja a magyart.

És a rémhír, mely csak a német őrségre nézve rémhír, — beszél tovább-tovább a következőkről: csakugyan jönek a lófejesek. Jön Gábor Áron „Jan-

csival“ az ő legkedvesebb ágyujával, hétszáz háromszéki lőfeő huszárjával, ezernél több hátultöltős gyalog határ-örjével (a kiknél a hátultöltőt tessék kétágu vasvillának és nem löfegyvernek érteni!) s még sok segéd hadával! Ezek mind egy szálíg jönnek!

Az ágyu lövések mind gyakrabban ismétlődnek Sófalva felől, de ki lát most tovább az orra hegyénél? Az orkán a legmerészebb nézőnek is szeme közé söpri a havat, s ha sipkáját félkezével nyakon nem ragadja: úgy elszalad vele, hogy Törökországban találja meg holnap.

A sváb parancsnok eközben kemény rendeleteit ordítja: „A lakósok házaikba vonuljanak! különben közéjük lövötek!“

Akud aki mormog valamit magában, de azért engedelmeskednek ennek a kis pünkösdi királynak. Mindjárt itt lesz Áron bácsi s tudják, hogy menten felhuzatja ezt a drága németkét.

Az ágyuk még szóllanak, de gyérebbe. Valjon mit akar a székely csapat? nem jön be a városba? Eltelt egy felóra, seholt egy előrs, seholt egy ellenség még nem jött be.

A svábnak eközben kemény eszméje támadt!... Eléjek ront a poncziussát a székelyeknek! hátha meg fut a fegyver ropogás elől?

Sietve elrendezi a csapatot (a bizony kevés volt,) ő maga legelől álva, indulást vezényel.

Nagyon bizott, de nem az erejében, vagy vitézei bátorságában, hanem a kedvező hófuvásban, mely egyenesen fujta a havat szemei közé a Sófalva felől fölfelé igyekező ellenségnek.

A kis csapat gépszerűen vonult vezére után. Működtek a dobok, hogy ropogott bele az utcza.

Tram—ta—ta—ram—ta ta—ram—ta—ta—bum!
bum!

Jó előre ment két pandur lövésre készen, aztán

később ismét kettő, s csak ezek után a valódi harczosok. Minden utcza, mely erre vezet (mindössze kettő vala!) el lett állva örökkel, szóval: harczias rend és fegyelem!

Igy rontottak ki nagy bőszen és folyton bömbölő ágyudörgés mellett a város végére, de ott valóban még csak nyoma sem vala az ellenségnek. Talán tovább is nyomulnak, ha birják, de a nagy hótól nem lehetett. Magasabb vala a hó egyes helyeken, mint három bős pandur egymás fejére állitva.

A dobpergés elhallgatott. A bátor sváb megállva, kihívolag nézett körül, ellenséget keresett és nem talált. Bár csatára fölhevülve, mégis várt félóráig, hátha előbukkan az ellen a hó alól? De azok a löfeő székelyek sehol se jöttek elő. Mikor aztán jól ki dideregte a csapat magát, a parancsnok úr lefuvatott, azaz visszaindult a városba.

* * *

— Csak nem alusztok jó uraim?! azt a menkü karikáját a szemeteknek. Talpra urfiak! Jönek a lófejesek hetvenezeren!

A koromsötét tömlőczben maga Palkó Jancsi kiabált így, a két meglánczolt urfira.

— Éljen Jancsi bá! kiálták egyszerre.

— Nete ne! már hogyne élnék? hiszen ki szabadított volna meg innen édes urfiaim? Nő ne bámuljanak reám! Én vagyok Palkó Jancsi az öreg! ki kell huzni kezeiket a vaskarikából, egy! kettő! szaporán! — Így, nem uraknak találták ezt fel, hanem parasztnak, a kinek nem csuszik át rajta az otromba keze.

Kiragadta mindkettőjük kezét a vasgyűrűkből, majd végig tapogatta fejüktől lábukig a ruházatot.

— Jó meleg kabátjok van, nem fáznak még. Tehát most én vezényelek. Utánnam sorakozz! Előre lépjél! egy! kettő! egy! kettő!

— Jancsi bá az Istenért, elfog az ör és nyomban felmagasztalnak! hová visz?

— Ne féljenek urfiak, míg az öreg Palkó Jancsi fungál! Utánnam bátran! egy! kettő! egy kettő! egy! kettő!

És az urfiak, mint valami delejes bábuk, — lépdelték az öreg után. Seholt egy ör! seholt egy pandur féle! Viktor és Benő azt hívék, hogy álmodnak, de azért léptek bátran, rendesen az öreg után.

Legyen ami lesz!

A pincze börtönből feljöttek, a folyósókon végig az utcza ajtón ki, a leghosszabb utcán végig s föl a domb oldalára, hol Jancsi bának kis kunyhója állott magánosan a városka legvégén.

— Megmondottam, — szolt Jancsi bá az urakhoz a mint beléptek a kunyhóba, — hogy ma délben indulunk! Még van tizenöt perczünk jó uram. Öltözni kell!

— Nem úgy mondtam Viktor? hogy ma délben elindul velünk Palkó Jancsi Pálfalvára? szolt Benő jó kedvel.

— Nó öreg! még most sem hiszem! — hízeltgett Viktor úr.

— Pedig indulunk édes jó uraim.

— De hogyan? lovon? gyalog? szánon? vagy éppen repülünk?...

— Hát mind a négyfélekép egy keveset.

Az urfiak nem tudták, hogy örvendjenek, vagy bosszankodjanak? Azonban a góbé nem figyelt rájuk, hanem neki esve a gerendáig érő vetett ágynak, — azt feldöntötte s mi hullott ki belőle? párnák helyett oh Jézus!

Három bőrös bunda, melyeknek a külső része, mint a tövis disznó tüskével, — úgy tele volt rakva hegyes tölcésérekkel. Mindenik tölcésérnek vékonyra köszörült acél hegye élesre fenve, s a nagy bárány-

bőr sipkákról szintén nem hiányzott a vastüske. Ott vala hat darab öles hosszú fakoresolya pompás szíjjakkal ellátva, hogy keményen, biztosan álljon a lábakon.

— Sietve uraim! härman egymás mellé állunk és felkötjük a lábszánkókat. Arczal az ajtó felé kell fordulni! Úgy! — Jó keményen megszorítani, mert nincs idő reá oda kint! Úgy! — A másikat ismét feszesen, mint a hur! Úgy! — Pompás, megvan! — Nete ne! mintha mindig lábszánkón jártak volna úgy tudják! Most keményen tartani a lábakat!

Leemelte az egyik bundát és átadá Benőnek, Benő pedig Vikornak a hátára tette. Azután az öreg helyezte a Benő urfi hátára a másodikat, ő maga magára huzta a harmadikat.

— Figyelem! — folytatá rövid parancsát, — lehajolunk és a lábszárakat belül lecsattoljuk. (Nem terítő bunda vala, hanem olyan, hogy mind a két lábszáron belül összezsattolták, akár a fűdzös csizma szárait.) Most a melleken csattoljuk le! Tehátkészen volnánk. Sapkát a főre és lecsattolni!

Úgy néztek ki, mint három tövisdisznó. Még valami hosszú pálczákat adott a kezeikbe, melyeken szürke vászon vala körül erősítve, mint valami esőtartóknak.

— Fegyvereink mellünken lógjanak, nyakban akasztva!

— De a fogadóban hagytuk! — szölt Viktor.

— Dehogy hagytuk, dehogy hagytuk! Itt van mindenik. Nyakban akasztjuk amiként mondám és indulhatunk, mert tizenkét óra most vagyon. Nyiss ajtót édös anyukom!

Az urfiak nézték, hogy ki nyisson ajtót? — hát csakugyan ott ül egy vén borzosfejű asszony az ajtó sarkánál, de eddig nem láthatták nagy guzsaly csepűjétől, melyről fonagatva rágta a szöszet.

Elsőnek Jancsi bá vonult ki, utánna Benő, legutoljára Viktor úr lépdelt hosszú lábszánkókon.

— Mielőtt elindulnánk meg kell ismertessem az eszközökkel. Ezt a köteléket megoldjuk a támaszkodó rudon és fölnyitjuk a vitorlákat. A házikóm mellől egy-egy vékony rudat veszünk a kezeinkbe egyensúly tartás végett.

Mig idefent készülődtek, a domb alatt szörnyű lárma keletkezett. A visszavonulást vezénylő sváb meglátta a szökni készülőket.

— Utánna! utánna! — orditá a német keményen.

— Ne féljenek urfiak! — kiálta biztatólag Jancsi bá, — bátran utánnam kell csinálni mindent!

Gyorsan háttal fordultak a tomboló orkánnak. A vitorlának nevezett ernyő rudját a végére erősített kettős kötélekkel a nyakukba akasztva — kinyitották. Az egyensúlyozó rudat nem is kellett említeni Jancsi bának, maguktól ragadták meg azokat, mert különben elesnek a vitorla rántásától.

— Előre! bátran! — rikoltzott az öreg örömmel. Aztán még valamit mutatott hosszú rudjával házikóján innen a hóban. Egy vékony kötelet rántott meg vele, de figyelmeztetve elébb odakiállt az urfiaknak; ne féljete, mert én lövök! (A köpeczi bányából ellopott dynamitok jól szólottak!)

És lőtt. Hármat szólott Jancsi bának láthatatlan ágyuja a hó alól, de akkorákat, hogy menten kihullott az üldöző pandurok alól minden lábféle. A három lábszánkóست pedig magával ragadta a nyargaló orkán. Először a domboldalon huzta végig szürke vitorlájuknál fogva, majd a fensikra kapva őket, — nem ismert határt rohanó jó kedvében.

A sváb parancsnok majdnem a haját tépte dühében, míg visszavonult a kisváros utcáin. Ilyen felülés még sohasem érte az ő kedves pandurjait!

Titokban azért mégis örvendett, hogy nem a valódi Gábor Áron érkezett meg a lófejesekkel, mert akkor ő bizonynyal ott hagyja fogát a harcmezőn.

Még seholsem vették volt kézbe a kanalat ebédre, s már mindenki tudta a városkában, hogy nem jönnek a lófejesek! csupán Palkó Jancsi bá szöktetett meg a tömlőczből két lengyel-magyar kémét.

III. FEJEZET.

A KORONDI ÖREG PAP.

tvenhét esztendeje szolgálja az Urat tiszteletes Kóródi Áron uram Korondon. Sem ezüst, sem arany jubileumot nem tartottak neki. (Akkor még nem volt divatban!) Mégcsak nem is nyugdíjazták, mert a jó pap holtig tanul és holtig szolgál, — mondja a példabeszéd. Áron tiszteletes úr pedig igazán jó pap volt. Talán nyugdíjazták volna hivei, hiszen nagyon szerették, de mégsem tévék azt két ok miatt. Először: mert szerették, másodsor: fizetés csak kitelik valahogy, de már nyugdíjra nincs pénze a szegény egyházközségnek. Aztán az öreg tiszteletes úr még mindig jól bírja magát! Ők, a hivei megvannak elégedve vele, föl nem cserélnék más valakivel a világért!

Megélni? . . . megélhet uriasan! Van kétszáz-negyven sájn forint pénzfizetése, husz véka férejföld haszonélvezete, pompás lakás nem is egy, hanem két szobával! szép kerttel, minden esketéstől egy tyuk, vagy két csirke, — beteg ágyból felkelt asszonytól egy kakas, vagy liba, — kereszteléstől két pár kendő (törülköző), vagy tiz sing kendervászon (csepiüből), van a községben harmincz egész kepes, tizennyolcz

félképés gazda, az egész képek másfél, a felesék háromfertály kalangya buzát adnak a legszebbjéből (ahol legüszkösebb!), azonkívül nyolczvanöt oszporás van, akik két-két napot dolgoznak a pap-bérbe; nó! hát nem elég tisztességes jövedelem ez egy falusi papnak? Ehez hozzá kell még számítani a hires korondi fazekasokat is külön. Azok ingyen tartoznak a papot ellátni edénnyel. (Ebben igaz nem szenved szükségét, mert a fél falu fazekas.)

Ha fölszámítottuk a jövedelmet, utánna pillant-hatunk röviden, hogy mire tudta elkölteni ezt a te-mérdek vagyont Kóródi tiszteletes uram?

Volt három felesége, (nyugodjanak békében, csendesen!) Van hat leánya, a kiket szerencsésen férjhez adott, meg egy fia, aki kántor a másik me-gyében. Többet ne kutassunk a multból elég, ha tudjuk a legelsőt. (Három asszony egy szegény pap-nak! csoda, hogy él!) Elég volt a zaj. Most csend-ben, a yilágtól visszavonulva él. Tíz év előtt, mikor eltemette harmadik feleségét, — magához hívta Firtos Anist, a nem a legjobb hírben állott pálfalvi me-nyecs két, aki úgy szegődött, hogy öt éves kis leányát is magával hozza.

A menyecske örömmel, vígan dolgozott a módos öreg pap mellett, s később arról győződött meg a tiszteletes úr, hogy nem is olyan rosszféle fehérnép az a Rózi! A kis Ibolykája pedig épen egyaranyos, gyémántos kis teremtés.

— Bizonyosan valami grófi sarjadék ez Anis! — szokta mondogatni a tiszteletes úr, s úgy elsimit-gatta, czirogatta, ölelgette, csókolgatta a kis leánykát, mint akár a saját gyermekeit hajdan.

Anis nem akarta tudni, hogy miféle, kiféle gyermek? s ezért elhallgatta a választ a tiszteletes úr előtt. Hanem azt kikötötte, hogy írni, olvasni ta-nitsa meg ám a tiszteletes úr az ö kedves Ibolykáját,

mert nem kívánja ingyen. Fizetni fog minden évre érte.

— Ugyan mennyit fogsz fizetni édes leányom?
— kérdezte az öreg pap humorosan.

— Hát gondoltam, hogy...

— Mond ki bátran!

— Hát izé...

— Miféle izé? — faggatá a kedves öreg.

— Hát tizenöt, vagy husz ezüst huszas, ha nem haragszik meg a tiszteletes úr. Mert látja én sem tudok többet adni, bár tudom a zárdában többet kellene fizessek, de ezt édes Áron tiszteletes úr megteszi értem. Ibojka! jér ide! csókolj kezet a tiszteletes bácsinak és kérd meg szépen.

A kis leányka forró csókot czuppantott az öreg pap kezére.

— Én megkérem, — ugye nem haragszik a bácsi?

— Nem is haragudtam te kicsi ördög borda! hát ki tudna reád haragudni? te földi pereszlen?! hanem azt kérdezem, hogy akarsz-e tanulni? írni? olvasni?

Hamarjában előkapott valami tiszta papírdarabkát és komolyan kezdett róla olvasni:

Ábécze,	S hogyha kap,
Vadrécze,	Mint a csap,
Öreg pap,	Úgy iszik,
Jó bort kap	Reggelig.

Az öreg pap össze-vissza csókolta a kis kedveskét. Megigérte, hogy tanítani fogja, de nem alább, mint huszonöt huszas egy évre, ami tanév szerint tíz hónapból áll, s abból pedig előre kell megfizetni minden két hónapban öt huszast a tandíj fejében.

Anis sóhajtozott, de nem szólott semmit a föltétel ellen. Következő vasárnap hazarándult Pálfal-

vára, s elhozta az első öt ezüst huszast a tandijban. Gyönyörű új pénzek valának.

— Hej Anis! ez a gyermek valami uri sarju. — mondogatá a pap, de a menyecske hallgatott. A huszasokat szépen belerakta egy pléh perselybe papir közé göngyölítve valamenynyit, nehogy megfakuljon a szép fényes színe. Így gyűjtögette, rakosgatta minden két hónapban a tandijt, elnem váltott volna egyet is sokért.

Egy év múlva pompásan irt és olvasott a kis Firtos Ibolyka. Öt évig tanította Áron tiszteletes úr a kis leányt, ekkor édesanyja zárdába készítette Szebenbe!

— Hej. Anis! Anis! mégis csak valami uri sarju lesz ez a kis leányka. Ne tagadd Anis! látszik az arczáról.

— Ő az én leányom.

— Igen, a te leányod, a pap szakácsnéjának a leánya, a kit szolgálás helyett zárdába készítenek? Hej Anis, Anis! — Nő, nem szólok én semmit édes leányom, de az a zárda ám sok szép huszast kíván tőled?

— Nem sajnálom tiszteletes úr.

— Jó, jó! Nem a sajnálásról van itten szó, hanem a temérdek költségről. Honnan bírod azt?

— Anis csakugyan meglátszott ijedni.

— Mit gondol a tiszteletes úr, mennyit kell évente fizessenek?

— Sokat bizony!

— Istenem! Istenem!

— Úgy bizony, sokat!

— De mégis? körülbelül?...

— Nő, kétszázan felül valamivel.

— Kétszáz forintot?... Istenem, Istenem!

— És az még nő évenként valamivel.

— Azt ki nem bírom fizetni... Kétszáz forintot?

— Nem forintot, huszast.

— Valóban megijesztett a tiszteletes úr! oh be jó! hogy csak huszast! mert forintokban igazán nem bírnám kifizetni.

— Hát huszasokban kifizeted?...

— Ha muszáj megteszem tiszteletes úr, csak nem hagyom leányomat vagyonom mellett szolgálni, vagy koldulni?!... Ha muszáj, csak megfizetem.

— Hej, Anis, Anis! csak úgy kell legyen! valami nagy uri sarju lesz ez a gyermek!

Anis kitérőleg beszél újra.

— Hogy vigyem én ezt a gyermeket Szebenbe? Istenem! Istenem! hiszen nem jártam én abban a nagy városban soha. — Édes tiszteletes úr, én hű cselédje valék öt esztendeig, érdemesithetne annyira, hogy elvigye a leányomat! Megtéríteném az utiköltségeit.

— Jól van jól, de oda irások is kellenek ám! keresztlevél, községi bizonyítvány...

Anis igen zavart lett.

— Ezeket mind meg kell szerezni édes leányom! ezek szükségesek.

A következő vasárnapon csakugyan átrándult Anis Pálfalvára az irásokért.

Először a tisztelendő urhoz ment. A kegyes arczu katolikus pap elég barátságosan fogadta a menyecskét.

— Hajh! nagy bajom van tisztelendő atyám!

— Nos? nos? — kérdezgeté a pap.

— Ez a gyermek igen nagy gondot ad nekem.

— Nos? nos?...

— Most újra baj, valóban nagy baj.

— Nos? nos?

— Zárdába óhajtana menni.

— S nem telik a keresetből. Nos?

— Azt még valahogy ki nyögném...

— Ki?...

— Nehezen? de kikaparom. Hanem az a rémitő sok irás, bizonyítvány, keresztlevél. Hová menjek én most más vármegyébe ezekért. Oh, tisztelendő atyám, ha segítene!

— Édes gyermekem — szólt a pap kenetteljes siró hangján, míg ajkai körül a katolikus papoknak az az ismertető sajátságos vonás hol hosszúra, hol rövidre húzódott, — én magam is csak tengődöm napról-napra.

— Legalább a keresztlevelet kiállítani...

— Én?...

— Igen...

— Ne vétkezz gyermekem! Hát én keresztlettem?

— Nem, de mégis...

— Csak kívánságod is bűn! Imádkozz érette a Máriához gyermekem. Keresztlevélért oda menj a keresztelő paphoz, azt csak ott kaphatsz.

— Oh szent atyám! hiszen nem kívánom én azt ingyen, — sóhajta Anis térdre hullva.

A „nem ingyen“ szóra figyelmessé lett a szent ember, de azért kárhozást mutatva fordult félre.

— Kívánságod bünt rejteget leányom. Én az Urnak felkent szolgája vagyok, én...

— Harmincz huszasért szent atyám, de tiszta ezüst pénzben! — suttogá Anis a papnak.

— Ne kísértges ördögösséggel! Ments meg menyeyi atyám engemet, a te szegény szolgádat — fogadkozik a pap, de azért visszanézett félszemmel, hogy csakugyan van pénze annak a néembernek?

— Szent atyám! — s megzörgette a huszasokat, átkarolta földig borulva a kegyes pap térdét.

— Szabadíts meg Uram a gonosztól!...

— Testemnél, lelkemnél nincsen több, mint ötven huszasom, többet ne kívánjon tőlem egy keresztlevélért,

mert az lelketlenség volna, a mit a szent atyámtól el sem hiszek soha.

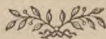
— De nevigy a kísértetbe! . . . — mormogá a pap.

— Anis felkelt, s az asztalon kiolvasta az ötven huszast. A pénz ragyogott, egyik jobban a másiknál. A pap kegyes pillantásait oda-oda veté a szép pénzre, Anis könnyörgött, a huszasok tündököltek és a papnak igaz, nemes lelke megértette a könnyörgő szavait. (De még jobban a pénz csengő szavát!) Áztán végül csak engedett, jót tett a menyecskével, adott neki keresztlevelet, a mint kívánta, úgy írta, ahogy óhajtá Anis. Hanem a pénz besöprésekor többé nem szabódott, nagy kegyesen elfogadta, sőt megáldotta távozó látogatóját.

A szent atyától a falusbiróhoz sietett Anis. Itt már nem könnyörgött, hanem letéve a rendes díjat, — parancsolta a birónak, hogy leánya részére egy községi bizonyítvány a keresztlevél értelmében kiállittassék. (Erre a pap tanítá meg az ötven huszasért, de inkább azért, — nehogy itt is fizessen és rájöjjenek a keresztlevél olcsóságára? . . .)

Aznap délután a kellő irásokkal ellátva tért vissza Korondra és a tiszteletes úr nemsokára elvihette a kis leányt zárdába.

Hiába kérdezte, hiába faggatta Kóródi tiszteletes uram az Ibolyka születését, Anis nem árult el egyebet a keresztlevélnél, azt pedig határozottan, bizonyosan tudta, hogy „hamisítvány“.

IV. FEJEZET.

ÁGYUSZÓ A VIHARBAN.

A parajdi nagy napnak ágyubömbölései lehallatszottak Korondra és a vidék több falujában. Volt ijedelem mindenfelé. A két Sófálván a muszkákat várták remegve. Azokat vélték látni mindenik hófelleg sötét alakjában. Félre verették a harangokat. Talpon voltak egész éjen.

Korondra az oláhokat híresztelték hogy jönnek az osztrák és német seregek támogatása mellett, s előkészültek a legrémesebb halálra, melyek között legszebb gondolatjuk a karóba huzás vala. A szélvész által besöpört utakat nagy korondi fazekakkal eltorlaszolták Parajd felől minden utca végén. Fegyverkeztek, kiki ahogy tudott.

A távolabb eső falvakban szintén nagy volt a rémület. Firtos-Váralya, Enlaka, Csehédfalva, Agyha, Farkaslaka, s még egy néhány falvában hallották az ágyuk szörnyű moráját. Fegyverkeztek, készülődtek, de egymáshoz nem juthattak át a nagy hófuvás miatt. Félt, remegett és hozzalátott a harci kézbeliknek előszedéséhez minden falu serényen, nehogy készületlen találja az ellenség. A tétlenség lenne a legnagyobb hiba ellenük, hiszen mindnyájan ott voltak az azelőtti

háborus években az agyagfalvi réten, hol kimondotta a székelység a harczot.

Most azonban térjünk vissza Korondra, hol az oláhság borzalmas mészárlásaira készültek a góbék.

A tompa dördülések hallatára utcán termett a korondi székelység. Asszonyok, leányok, férfiak, gyerekek kiszaladtak a szokatlan zajra, s mikor megláták egymás arcát: még jobban megijedtek.

— Jőnek Parajd felől.

— Kik jőnek?

— A németek.

— Azt mondják az oláhok is.

— Bizonyosan!

— A német nem is merne egyedül!

Egy-egy öregágyu bömbölése megrázta a vihar-tól korbácsolt levegőt, a félelemtől sáppadt arcok közé hideg, fehér havat söpört az orkán. Hej! ha ezt az ágyuszót most Gábor Áron meghallaná, hogy ide vágatna legjobb ágyujával!

Az alsófaluvégi góbék zuzmarás, fagyos bajuszokkal érkeztek fel a víz mellől. Megtelt a község háza székelj atyafiakkal. Az volt a nagy kérdés, hogy mit tegyenek?

— Fegyverkezzünk! — kiálta Beke Zsiga harsány hangján.

— De német világ van, csufá tesznek.

— Fegyverkezzünk! Ha ellenség jön, szembe szállunk, ha barát, melléje állunk!

— Igaza van Zsigának!

— Fegyvert a kézbe minden ember! fegyvert, a ki bírja!

Előrántotta trombitáját, s olyan toborzót fújt rajta, mint a pinty! (Ez vala a Zsigabá szavajárása.)

Nem kellett fegyverért haza menni senkinek, magával hozta valamennyi góbé. Kétágu vasvilla, csép, egy-egy összekötözött nyelű lándzsa is előkerült

a hosszú daróc-zekék alól, sőt a rézfogantyus karabinok is előrevillantak itt-ott. Majd a székely verbunkost énekelve kivonultak a Parajd felé vezető útra. Legelől ment Beke Zsiga, horpadozott trombitájából a legszebb hangokat csalogatva ki, s követte a korondi fegyverfoghatók egész csapatja. Ellenséget nem láthattak a hófuvástól, hanem őrt állítottak ki a falu legvégső házához, még pedig elsőnek maga Zsigabá maradt ott egy másik pajtásával. Ha jön az ellenség, a tábori trombitás jelt ad a trombitájával. Aztán haza takarodtak, magukat és fegyvereiket rendbeszedni, de huszonöt jó fegyveres a falu házánál maradt együtt harczra készen, míg a többi jól elkészülhet, ők kéznél lesznek az első trombita hívásra.

— Mindenre gondoltak csak jóra nem és kezdetét vette a zavaros készülődés. De mire? azt maguk sem tudták.

* * *

Kóródi Áron tiszteletes urat asztala mellett találta az ágyu moraj, bibliájából olvasgatva. Sietve lekapta pápaszemének fülei mellé rakott fogantyuját, hogy jobban hallhassa a dörgést. Először az orkán dörömbölésének vélte, de amint tovább figyelt: kiveheté tisztán az ágyu durranásokat.

— Végünk van! oda vagyunk! — kiáltott Anis berohanva a tiszteletes urhoz.

— Mi történik?

— Jönek a németek!

— Azoktól nem félünk, nem bántanak.

— De jönek az oláhok is! Karóba huznak, megölnék.

— Az már baj . . .

— Oh, Istenem, Istenem! mi lesz belőlünk?

— Fent van az Isten!

— Oh, de mi lesz az én ártatlan leánykámmal?

— Az is igaz . . .

— Hova legyek? mit csináljak? oh gyermekem! szegény gyermekem!

Áron tiszteletes úr tudta, hogy a németek nem jöhetnek, mert a két sas egymásba kapaszkodott a porosz határon, az oláhoknak meg nem szabad jöni, de ha épen jöni akarnak: más időt választanak maguknak, nem a mikor orkán hordja számukra a hó szemfedőt, hogy betakarja táborostól. Nő, de ezt ki nem nyilatkoztatta volna a világért, hanem hagyta a dolgot a maga mentére, hiszen a valóságot ő maga sem tudta.

— Kár azért a szép leánykáért!

— Nem látom meg többet soha!...

— Kár bizony!

— Istenem, te mindent tudsz! mindent látsz!...

— Senkije sem marad. Mi lesz belőle?...

— Hogyne maradna! — szölte el magát Anis néni nagy ijedségében.

— Az atyja él?

— Nem tudom!... Nem tudok én semmit!... Oh Istenem!... Mi lesz belőled drága gyermek? egyetlen Ibolykám?...

— Anis! Anis! miért nem gondoskodik a gyermekedről? Ha megölnék, mi lesz abból az árvából? Zárdában nevelted, onnan kidobják, ha nem fizetsz érte. Dolgozni nem tanítottad, mi lesz abból a szegény árvából.

Tompa moraj hallatszott újra Parajd felől. A fegyveres csapat épen akkor vonult el az ablak alatt, a Beke Zsiga vezetése mellett.

— Oh, drága tiszteletes úr... — s elakadt szava a vallomásra készülő Anisnak.

— Árvább lesz az árvánál! Szegény leánya, mintha átok lenne rajtad! — s ezeket olyan remegve mondotta a tiszteletes úr, hogy Anisnak majd megreped a szíve.

— Én Istenem te tudod...

— Ha jót tehetsz vele, azt most tedd meg. Lehet egy óra múlva nem élünk, de az irás megmarad számára. Ha élve maradunk, el lehet azt tépni.

— Mit tegyek? mit csináljak? Eskü tartja a nyelvemet. Oh Istenem!

— Gondoskodjál rólla, a mig el nem késel.

Kinn zugott a vihar, magával hozva az ágyuk földetrázó dörgését. Minden olyan rémes vala ebben a pillanatban. Anis hallgatott néhány másodperczig. Küzdött önmagával, elborzadt a zajtól, de végre magában szállott, szemeit égfelé emelve elkezdé a leányka történetét.

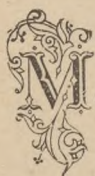

V. FEJEZET.

AZ ANIS NÉNI TÖRTÉNETE.

Most tizenöt esztendeje, hogy Csikból hazajöttem szolgálni, s magammal hoztam Ibolykát, a székvári kastély urának leányát.

— Ibolyka nem leányod?!...

— Nem.

— S titokban hoztad el szülőtől?

— Csak atyja élt, a méltóságos asszonyt azelőtt egy héttel temettük el, s a méltóságos úr bizta őt reám.

— Az öreg pap nagyot lélekzelt, mintha megkönnyült volna valami tehertől.

— Hallom, hallom Anis.

— Egy napon a temetés után maga elé hivatott a méltóságos úr. Istenem! mintha előttem volna most is az arcza... Magas, csontos alakja megroskadt, színe sáppatt lett, nem tudom mitől... Csendesesen szólott hozzám, de hangja habár lassan beszélt, mégis dörgő, erős volt. Elmondotta, hogy engemet mindig igazságos cselédjének ismert, hogy bizott bennem, jobban, mint a többi cselédjeiben, de ha eddig becsületes voltam: most valóban az legyek, mert arra

most van legnagyobb szüksége Lajos úr ő méltóságának.

Reszkettem, Lajos úr bátorítva szólott. — Hogy biztam és bizom benned, azt láthatod, midőn egyedül reád hagyom legdrágább kincsemet — leányomat. Én elmegyek, de nem tudom fogok-e visszatérni? azért viselj gondot gyermekemre!...

Azután bevezetett a nagy ebédlő-terembe, hol egy szép tulipántos láda állott kifestve, de nem fából, hanem tiszta kovácsolt vasból összeállítva.

Lajos úr fölnyitotta, csupa arany tányérokka-
vala tele rakva és mindenikben beleöntve a czimere.

— Ez a leányom vagyona! — szólott hozzám a méltóságos úr. Rólad külön gondoskodtam, hogy szükségét ne szenvedj és tisztességesen megélj.

Kivezetett a konyhára, hol a nagy fehér asztal fiókját kihuzva papirba csavart pénzeket mutatott meg nekem... Azokat nekem adta egy asztalfiókkal.

Azután megkellett esküdjem két égő gyertya előtt a szent feszületre, hogy azokat az aranyokat megőrizem leánya számára és a magamén kívül nem nyulok a máshoz soha!

Istenem! Istenem! hogy dörög az ágyu! -- sóhajtott közbe a beszélő.

— Folytasd édes leányom! — szólott a pap.

— Egy négy ökrös szekeret fogadtam a faluban, hogy hazajöhessek. Nem az én ruhaneműimnek kellett a négy ökör, hanem a tulipántos vasládának, mely kívülről csak úgy nézett ki, mintha könnyű fából volna. Alkonyatkor odavonta szekereit a két ökrös-gazda, hogy fölpakolják idejekorán az indulásra. Tíz órákorra fogatni rendeltem őket

A felrakásnál Lajos úr ő méltósága segített. Henger alakú fadarabokon gurítottuk föl legelőbb a nehéz tulipántos ládát. A cselédek nem láthatták,

Azokat már délben elbocsátotta öméltósága az udvarbírón meg a béreseken kívül mind.

Mikor felraktam minden rongyomat, — eljöttek befogni az ökröket. Csillagos tavaszi östve volt, de a szétszórva tova siető felhő foszlányok mögé gyakran elbujt a hold, úgy, hogy emiatt nem lehetett messze látni. Amig a befogással elkészültek, fölsiettem bucsut venni a méltóságos urtól.

Ragyogó honvédtiszti ruhában állott elém, hogy alig ismertem reá.

— Készen vagy Anis?

— Készen instálom!

— Te holnap éjjel fogsz hazaérkezni. Értés meg a szavaimat jól édes cselédem. Sötét lesz mert nyugotti szél kezdett fujni. A szekeret odaállítod épen, ahová a ládát akarod elásni, s az atyafiakat, kik veled mennek, lerészegited. Hogy bizonyos legyen minden, én adok neked két üveggel, ettől aludni fognak reggelig. Ennyi idő éppen elég lesz neked a láda eltakarításához. A gödröt oda ásd közvetlen a szekér mellé, s egy rudat alá dugva taszítsd bele a szekérről. De elébb mérd meg jól Anis, nehogy a láda nagyobb legyen a gödörnél, különben főnakad. Értetted Anis?

— Értettem instálom.

Aztán odaállott a kis bölcső mellé öméltósága, s egy könyecsep gurult le arczáról. Hat esztendeig szolgáltam a kastélyban, de könnyét a mai napig még sohasem láttam, most vala a legelső. Letörülte és arcza komor, szigorú lett újból.

Fölvette kicsikéjét a bölcsőből és megcsókolta — ezt sem láttam tőle ez ideig soha, majd átadta nekem.

— Gondosan takard be jó meleg pólyákba, de vigyázz! a czimeremet viselő pólyákból nem szabad elvinned semmit! Ibolyka a te leányod, magadnál

tartsd tiz éves koráig, ekkor zárdába adod. Itt van ez a nyakék, ezt tizenkét éves korában kezdje hordani. Ha tizenhatsz éves lesz, fölbontod tanuk előtt a vasládát és átadod vagyonát, de addig ő csak mind a te leányod! Megértettél édes jó eselédem?

— Mindent megértettem méltóságos uram!

— A tanítás költségeit aranyban akartam neked átadni, de jobbnak találom, ha ezüst huszasokban kapod, ez a pénz nem gyanus, ilyen van mindenkinek.

Egy kisebb ládában vittem le a szekérre, amit öméltóságától kaptam az Ibolyka neveltetésére. A nagyobb biztonság kedvéért lezárni sem engedte ő méltósága, hanem vasedényekkel megrakva felül, — edényes ládának alakította, sőt még úgy is kellett tegyek, mintha kiakarnék szedni belőle, a könnyebben lecipelhetőségért. Fölnyitám a láda fedelét, hogy kiszedjek.

— Minek azt a jól bepakolt edényeket kiszedni? — szólt a fiatalabb csiki góbé, — elbirjuk mi. Ugye-
apó?

Csakugyan megfogták és fölemelték. Nagyot sóhajtottam, mintha nagy erejükön elbámulnék, pedig azért tevém, amért szerencsésen átestem a nehezebb felén. A szekeren aztán lezártam, nehogy kihulljanak az edények...

Tíz órakor elindultunk a hátsó udvar felé. A mint ölemben tartva a kis gyereket — visszatekintek a hátsó kaputól: láttam egy négy lovas fogatot megállani a kastély főbejárójánál. Lassan ballagtak az ökrök, s időm maradt végig nézni, miként zár be a méltóságos úr valamennyi ajtót, s felült a kocsira. Egynehányszor visszafordult még a gyönyörű kastély felé, mert honvédtiszti ruháján csillogni láttam a mellgombokat, aztán tova szaladtak a gyors paripák az országot felé.

— Nem tudod, hogy hová ment akkor? — kérde a pap Anistól.

— A csatába. Ott is veszett, nem jött vissza többé. A kastély azóta bezárva áll, csupán az öreg udvarbíró gondjaira bízva, aki mai napig is várja urának visszatérését.

— És Ibolykáról nem tud senki?

— Rajtam kívül csak a jó Isten tudott eddig, most még a korondi öreg pap is tudja, de csak azért, hogyha megölnek az oláhok, — írásban hátra hagyja az én Ibolykám számára azt. Én megesküdtem volt a szent keresztre, most a tiszteletes úr is esküdjön meg arra, a mi a legszentebb.

— Nekünk csak egy van, a ki szent — Anis édes leányom, — az Isten! — szólt az öreg unitárius pap...

— Úgy hát arra esküdjék meg tiszteletes úr!

— Arra pedig esküdni éppen nem szoktunk.

— Szent szüz anyám ne hagyj el! Akkor?

— Mi csak fogadni szoktunk, nem esküdni édes leányom, de a mit fogadunk, azt meg is tartjuk.

-- Úgy fogadja titkomat a minden szentekre!

— Mondottam már, hogy Istenen kívül nekünk a többi nem szent.

— Oh Jézus, Mária, Szent József ne hagyj el!

— Azért ne félj leányom! én a mit fogadok, megtartom, mert lásd, ha megharagszik az egyik szentetek, — van még egy néhány száz, a kikhez imádkozhattok, könyöröghettek, de ha reánk megharagszik egyetlen szentünk, a jó Isten, bizony nincs több, akihez közbenjárásért fohászkodjunk. De légy nyugodt. Fogadom az egy igaz Istenre, hogy titkodat megőrizem, a míg Ibolyka érdeke megkívánja, s ha úgy hozza a sors, akár a siromba is elviszem magammal.

Anis nem vala megelégedve ezzel a rövid fogadkozással! Ő legalább is három gyertyát és egy feszületet, meg vagy huszonöt szentnek hathatós támogatását kívánta volna. Ezért mélyen elhallgatott, nem beszélte el hazaérkezésüket, meg az arany tányérokkal telerakott tulipántos vasláda elhelyezését.

Az öreg tiszteletes úr sem kívánt többet tudni a kedves leányka életéből. Az igaz, hogy Anist attól a perctől kezdve többre becsülte, mint eseléd! csupán csak ne lett volna olyan vakbuzgó!

Az oláhokat késő östvig várták félelem között remegve, de hasztalan! Azok csak nem akartak megérkezni. A zivatar tovább tombolt, magával hordva a csikorgó havat és az őrszemre kiállított góbék nagyobb biztonság okáért óriás nagyságu korondi fazekakkal eltorlaszolták az utakat Parajd felől. Hadd essenek bele az oláhok, ha beakarnak törni az ők csendes falujoknak békés polgárai közé!

VI. FEJEZÉT.

HÓ FÖLÖTT, HÓ ALATT.

Három lábszánkós utazónkat Parajd fölött a dombon hagytuk volt el, mikor vitorla ernyőjüket kinyitva utnak indította őket a szélvész Pálfalva felé. Szurós tölesérekkel borított testük alig mozdult erre-arra valamit. De miért is mozgatták volna? miért fáradtak volna? Palkó Jancsi befogta számukra a rohanó vihart paripának, s ők csak neki vetve hátukat az orkánnak és belekapaszkodva a vitorla nyelébe, tova repültek vele.

Felsősfalva mellett, mint a gondolat — elsikkadtak néhány percz múlva. Beszélni nem tudtak a vastag báránybőr süvegektől, mely füleiket eltakarta. Félóra múlva Korond felett haladtak el, s kiérkeztek a pálfalvi tetőre, hol nem láttak egyebet csillogó fehér hónál, bár merre tekintének. Utról? szó sem lehetett! Fehér hótenger volt a fensik, melyen nem láthatának tovább harmincz lépésnél.

Jancsibá vezette — és ők követték. Mikor vagy negyven perczig rohantak előre a fensikon Pálfalva felé: az öreg Jancsibá bosszankodva megrázta fejét és mormogott valamit. (Bizonyosan valami betyár imádság lehetett.)

Fejük fölül egy pár hollónak baljóslatuk árárogása hallatszott, majd többen-többen szállingóztak elő, s szomorú hangjukkal eltöltötték a levegőt. Rá csakhamar hallatszott a farkasok távoli üvöltése.

Palkó Jancsi visszapillantott.

— Most rám hallgassanak uraim! — ordítá keményen. A két urfi fönnebb emelte süvegét, hogy hallhassa a parancsot

— A fegyverekkel csak előre szabad löni! — rikoltozá Jancsibá visszafordulva rohanásában, előre is csak, ha éppen muszáj. Hátról védve vagyunk az ordasoktól! Legdrágább az ernyőnk! Erre vigyázzon mindenki, mert nélküle elveszett! Az egyensúlyozó rudat keményen fogni! azzal ütni nem szabad! A lábakat erősen tartani, ha rászöknek a farkasok! Értették?

— Igen!

— Hátról nem védjük magunkat! Most a süveget lehuzzuk jól!

Nyakukig lehúzták a tüskés süvegeket mind a hárman.

— Hogy a fenye enné meg a hunczfutjait! ennyire nem gondoltam! — mormogá Jancsibá, a mint visszatekintett.

A farkasoktól sötét lett a föld hátuk mögött.

— Jó lesz meggyorsítani a járműveket, — dünyögé újra magában az öreg és intett, hogy kövessék mozdulatait. Ernyője rudját visszavonva kinyitotta a vitorlának szegély bérletét, miáltal megnagyobbodva — még egyszer oly sebességgel ragadta lábszánkósainkat.

Az öreg góbé újra visszatekintett és számitgatni kezdett magában:

— Mig a farkasok beérnek, eltelik harmincz perc. Nó addig csak elbirja nyakesigánk ezt a kemény huzást. A küzdelem tartani fog tizenöt perczig

és azután csak még negyed órát kell szaladjunk a hó fölött.

Ez igen szép terv vala Jancsibától, de a sors másképpen végezte el. A hollók szomoru károgása egyszerre körülvette őket minden oldalról.

— Velünk szemben is jönnek a farkasok! sóhajtott föl Jancsibá, a mint fölpillantott a hollókra. Ne hagyj el Jeézusom!!

Sietve kapott nagy csizmája szárához, s valami hosszukás rudat vont elő. Majd vitorláját szabadon csak nyakára akasztva engedé és kovájával tüzet csiholt, s néhány másodperc múlva fojtó, bűdös füstöt kergetett előttük a nyargaló szél.

Egy-egy ilyen fáklya szerű füstölő rudat adott a két urfinak is azzal az utasítással, hogy egymástól elszéledve, egy sorban haladjanak, mert ha libasorban mennek, az elől szaladót megfojtja a füst.

Azután más-más rudakat szedett elő a vén góbé nagy csizmaszáraiból, melyeket szintén meggyújtva, — beleszurt a hóba, s így nemsokára füst közé kerültek, mert a leszurva elmaradt fáklyák hátulról terjesztettek nehéz szagot, a kezekben levőknek füstjét előrevitte a szélvész.

Ebből a nagy füstölésből aztán az lett, hogy a szembe jövő farkasok serege kiállott előlük, de oldalról támadtak minden erejükből.

A következő pillanatban megkezdődött a harc. Legelsőnek az ordasok legbátrabbja szökött rá az öreg góbéra. Jancsibá habár előre látta, — még sem lőtt volna reá, hanem hideg közönyvel várta be a rohamot.

— Jancsibá! Jancsibá! — kiáltának rémesen az urfiak.

Az öreg még visszafordult, mert pár lépéssel elébb haladt, — s nyugodtan székely vérrel intett, hogy hagyják mulatni a vitézkedő támadót.

Gyönyörű példánya vala a farkasoknak, egy a legnagyobbak közül. Állkapczáit fölnyitva megcsattogtatta éles fogait, mintha jó előre megakarná mutatni nagy erejét. Még egy ugrás és a vállán termett Palkó Jancsinak.

Az urfiak azt hívék, hogy most mindjárt nyakát fogja kiszakítani, pedig rosszul számították ezt Palkó Jancsiról a híres góbéról! Megsem rázkódott a nagy állat ugrásától, — a más pillanatban pedig sok sebéttől vérezve lebukott válláról a farkas.

A bundákat borító tölcések hegyei tör-hegyesre a legjobb aczélból készültek és lehető legélesebbre lettek fenve, köszörülve; úgy anynyira, hogy a sebessen fölugró farkas maga-magát ölte meg, a mint reászökött.

Lenéző mosollyal pillantott vissza Jancsibá az első áldozatra. Hiszen, ha mindenkivel ily könnyen végezhetek volna?! De az első áldozat nyomában nyolecz, tiz rohant reájuk egyszerre, s megkezdődött a harc életre-halálra.

Fejeik felett fekete holló-sereg ijesztő károgása töltötte be a levegőt, körülöttök az éhes farkasok száza vonítottak rémesen, a szélvész tombolt, söpörte a vakító fehér havat: a két ifju elborzadt...

Majd eldobták füstölő fáklyájukat, miként Jancsibá tévé, — s fegyvert vettek a kézbe. A vitorla nyelét sem tarthatták tovább, hanem az csak a nyakukban akasztott kötélnél fogva vontak őket tovább kegyetlenül, hogy már-már alig bírták tartani a nagy huzást.

Legnagyobb vala a támadás az előre haladt Jancsi bánál úgy, hogy bundájának aczéltüskés ujjaival nem egyszer sujtott le a támadók közül, melyek párossával ugrottak reá oldalról is. A fegyvereknek nemsokára hasznát kezdték venni, mert a füstölők eldobása után nyomban megjelentek az elől támadók, s

ezek sokkal veszedelmesebbek valának a hátulról fáradtan érkezőknél.

Megroppantak a fegyverek. Minden lövés jól lett irányítva, kevés golyót pazaroltak el hiába, de ez mitsem használt, ha négy-öt elesett, — husz állott elő helyettük vigyorgatva éles fogaikat.

A helyzet igen komoly és aggasztó fordulatot tett egyszerre. A gyors rohanás is kétségbeejtő vala, mert könnyen lebukhatni a hóba, hol a sebes esés következtében mélyen elmerült volna a szép puha szemfedél alá. Jancsibá ezért a vitorla ernyők felének bevonását vezényelte. De hogyan?... Hátulról szüntelen lökéseknek van kitéve mindenik, oldalról szinte nem hiányzik a roham, nincs pillanat szünetje a harcznak. S bár sérülést nem szenvedtek, — ami bátorította is ifjainkat, — a vitorla felének levonása mégis lehetetlennek látszott.

Az ordasok mind vakmerőbbek, vérszomjasabbak lettek percenként. Sebesültjeiket gyorsan fölfalták és folytatták az üldözést. A hátulról érkezők nem adtak volna nagy gondot, bajt utassainknak, hanem a szemben jövők annál veszedelmesebben támadtak.

— Bár csak még egy fáklya volna! — sóhajtott Jancsibá.

De volt oka sóhajtozni! Három farkas állott egyszerre eléje — most mit tegyen?...

A töltések kilöve, a fáklya elfogyva, — csupán egy és az utolsó védelem maradt meg számára Vitorláját megkissebbíteni még neki sem maradt ideje, így aztán — mikor két-három lépésre lett volna a farkasoktól, — hirtelen magasra emelve ernyőjét nagy ugrást tett a levegőben a vitorla nyelébe kapaszkodva.

A két ifju — látva az öreg szorult helyzetét — elborzadott, de mikor átröpült a farkasok fejei fölött, — kiabálva ujongtak örömben.

Igy folyt a harc a hó fölött még sokaig. Meg-

esett, hogy fegyver tusával kellett leütni a támadókat nem egyszer, de sebet nem kapott hármuk közül egy sem. Ha többen jöttek szemben: megtanulták a vén góbétól repülni, s átugrottak a fenevadak fölött, belekapaszkodva ugrás közben a magasra emelt vitorla-ernyő rudjába. Félóra mulva gyérülni kezdetek a támadások. Mindössze nyolczat lőtt egyik-egyik, de a sebesültek és elesettek száma ennél tizszertenyagyobb vala, s hogy az üldözés megszűnt továbbra, azt csak az elesettek nagy számának tudhatni be, melyeket azonnal felfaltak az éhes társak.

Igy érkeztek meg egy óra mulva Pálfalvára, hol legnagyobb csodálkozásukra a felső-utczát nem találták seholt, hanem a székely házikók hosszú sora helyett a fensiknak fehér hóborított folytatása látszott. Valamivel idébb a meredek oldalnál, melyen Pálfalva fekszik, — levonták vitorlájukat, s lassan, lépegetve, tapogatózva közeledtek az oldalon épült faluhoz.

Pálfalván szintén hallották az ágyuzásokat északról, de az orkán nem hagyta őket soká gondolkozni a bömbölő hangok felől. Legfelső utcájok hó alatt feküdt, azt kellett mielőbb kiszabadítaniok. Az ellenség jövésetől — bár remegtek — egyelőre még sem tartottak, hogy hamar meglepi őket. Hogyan tudnának azok ide jöni a háznagyságu hófúváson át?

Mikor lábszánkós utassaink a falu fölé érkeztek, — alant javában folyt a hóhordás. Kint dolgozott a falu apraja-nagyja serényen, s mégis egész délelőtti munkájok két háznak kiáshatása vala, mert a szélvész szakadatlan hordta, rakta ismét helyébe a porozó havat.

Fent az öreg cserfa tövénél megállottak utassaink tanácskozni.

— A farkasoktól többé mitsem félhetünk, — szolt Jancsibá, elkezdve a rövid vitát — azért bundáinkat itten fogjuk hagyni, különben meggyülne bajunk a

sok kérdezővel, ha így — vérbe keverve beállítunk. Munkára tehát jó uraim! bundáinkat elássuk a nagy cser tövében.

— A földbe?

— A pokolba! hiszen fagyos most a föld!

— Úgy?...

— A hóban! Egyensúlyozó rudainkkal kezdjük meg a munkát!

— Az öreg cser déli oldalánál körülállottak, s hosszú rudjokkal hadonázni kezdettek a hóban. Előbb a gödör nagyságát határozták meg, aztán hányni kezdték a havat. A rohanó szél szintén segített munkájokban, s nemsokára elkészült a hosszukás árok. Majd fölnyitották aczéltüskés bundájok csatjait a lábszárakon és mellükön, s rendre, a mint fölverték, — úgy leemelték egymás hátáról s a hógödörbe hányták. Azután csak a viharnak segítettek betemetni, ami nem nagy fáradságukban került.

Mikor ezzel kész valának, folytatták a tanácskozást a további teendőkről.

— Mit mondjunk a Pálfalviaknak az ágyuzásról?

Az öreg cserfa déli oldalának támasztva vállait, mely megvédte az orkán elől — beszéltek tovább.

— Mit ne mondjunk?

— Azt csak rám kell bízni! — szólt közbe Jancsibá. Én tudom legjobban. Még csak álmukban sem gondolnak egyébre az igaznál, olyat hazudok. Nő, de magam sem akarok a teendőkre nézve tisztességnél egyebet tudni, sem gyanakodni édes Benő urfi!?

Ezeket Váry Benőhöz fordulva mondotta a vén góbé, s vizsgálni kezdé az urfi arcját.

— Ha igazán szeret: a feleségem lesz!... Én

imádom az első találkozásunk óta. Ezt ígérem Jancsibá.

— Nó, majd meglátjuk. De anynyi szent, hogy mocskos dologba hiába visznek bele, mert, amit egy esztendeig segíték, azt egy csomó szempillantás alatt elrontom. Most pedig a bundák hó alatt, mi a hó felett! — indulhatunk be a faluba!

VII. FEJEZET.

A MELEG ERDŐ.

 Firtoshegy déli oldalán fekszik Firtos-Váralya, ettől délkeletre Pálfalva felé vezet egy mezei út a patak völgyén fölfelé. Váralyától délre Cschédfalva húzódik meg egy meredek hegy alatt s két utnak csufolt ösvényen járnak egymáshoz a szomszédfaluk lakói. A patak mentén télben szoktak járni Váralyára, mikor a befagyott víz fölött igen pompás szánut vagyon s a jég alatt meg-megduguló víz kiöntései elborítják a patak medréből kiemelkedő nagy köveket és járhatóvá teszik a vizárkot. A másik három évszakban csak gyalog szoktak járni a patak mentén, a part fölött, végig kigyózdó ösvényen, szekér utnak a meredek hegyoldalt használva, hol háromnegyed óra alatt jutnak a szomszédhoz.

Alig érünk föl a magas hegyre, mindjárt lefelé vezet az utunk egy kis erdőben. Ez a meleg erdő

Északi oldalát egy közvetlen mellette emelkedő magasabb hegy köríti, azon túl van Váralya, a Firtos-hegynek lábánál. Az északi hideg szelektől védve háromszorosan, mindig enyhe levegő van benne. Közvetlen mellette egy jókora hegy védi, azon túl a

magas Firtos emelkedik, hosszukás alakjával ellenállva az északi légáramlatnak, a Firtoson túl északfelé a még magasabb öreg Hargita fenyőkkel borított sötét rengetegjei emelkednek föl a felhők szomszédságába, hogy fölfogják tomboló dühét az északi hideg szélnek.

Igy védve a szelektől, — a legdermesztőbb hideg télben is lehet madár hangokat hallani benne, a mi ily közel a faluhoz ritkaság, mivel madaraink télben oda szokták hagyni az erdőt és a faluk kertjeiben, házikóinak erose alatt keresnek menedéket.

Ha a parajdi nagy nap után két héttel betekintünk a meleg erdő lombos tölgyfái alá, nemcsak énekelő madarakat, hanem énekelő embereket is találunk ott. Ahol legsűrűbb a sárga tölgylombozat, hogy a föld felett fedelet képeznek az egymásba fogódzott galyak, — ott mulatnak lábszánkón elhagyott ismerőseink. Három, egymás mellett körbe nőtt öreg tölgy közé vannak beülve. Egyik fától a másikhoz tüskés bundájokat kiszégezve, — sátor alakot hevenyésztek össze, melynek most csak két oldala van, a harmadikat csupán éjszakára szokták föltenni, míg nappal az ajtó helyét pótolja.

A bundák fölött összefonódott galyak fedelét képezik a három oldalú sáturnak, mely teljes biztonságban helyezi őket hidegtől és vadaktól egyaránt. A bunda belül meleget, a kívül reáerősített hegyes tölcesérek védelmet nyújtanak számunkra.

A sátor előtt kis hordó van csápra ütve, s mellette galyakból összehevenyészett galy-ágyon hever a három ismerős. A Palkó Jancsi jó kedvének nincs határa. Dalol, nevet, mint egy gyermek. Majd föl-emelve boros kancsóját, — elkezdí köszöntőjét.

— Emelem azért, hogy igyam, de mielőtt innám kötelességemnek tartom megemlékezni az én legkedvesebb embereimről, a parajdi pandur-parancsnok uram-

ról, aki három ember ellen egy táborral áll. Nó de se baj! A góbé mindig megszokta becsülni ellenségét, miként jó barátját egyaránt. Még lesz nekünk valahol találkozásunk, hogy szemébe mondhassam az igazat és jelen ékes köszöntőmet.

— Szeretném ott lenni Jancsibá!

— Azt könnyen végig szemlélheti Benő urfi! — folytatá az öreg, — mert érzem már messziről a szagját a magyar világnak, mint a tyukok a görénynek. Azért hát az én sváb barátom éljen, hogy találkozhassam vele. Éljen a parajdi pandur parancsnok!...

— Éljen! éljen! — hagyták rá az urfiak, de nem tetszett semmikép, hogy az ellenséget éltette a vén góbé.

— Ne féljenek! — biztató Jancsibá a hosszu kortyok után. Nete ne! Hát már hogy ne éltetném azt a jó embert? azt a jámbor sváb marhát? hiszen ha ügyesebb ember van helyette, úgy kilöveti az oldalunkat. Nó hát éljen! mert ha gyönyörködés képen magához veszi az Ur Isten, mint kedves sváb gyermekét, — akkor mi okosabb embert kapunk ennél, a mi nem lenne valami áldás reánk!

— Azért hát éljen ez az ostoba!

Ujra nagyot huzott a kancsóból, aztán átnyújtotta Viktor urnak.

— Igyék édes urfi! igyék a magyar-lengyel barátságért!

Polenezky átvette a kancsót, de nem ivott, hanem arcza egyszerre elborult, fájdalom volt reá tekinteni, Könnyek tolultak szemeibe, s letette kancsóját anélkül, hogy ajkait érintette volna.

— Mi az? mi lelt Viktor?

— Nete ne!?... Aztán ez mitől jó édes urfi? Ne könnyezzen szép hazáinkon, majd föltámadnak azok, ha eljön a napja! (Hej, de soká késik az

a nap, amely lengyelhon szabadságát hinti szét sugaraiban! Talán sohasem fogjuk meglátni fényének ragyogását?...)

— Kendnek is járhatna egyből a szája öregem! — feddé Benő a vén góbét. Eddig dobra ütötték házikóját, eladta holmiját az a kedves sváb, a kit felköszöntött

— Nem baj az! Két lovamat, szekeremet eladtam, árát elhelyeztem az anyukom szoknya-ránczába.

Azután énekelni kezdett Jancsibá, hogy zengett bele a meleg erdő és rázkódtak a tölgygalyakra száradt lombok.

„Megállj német majd megbánod,
Hogy a góbét egzekválod!
Bőrödből csinálók dudát,
Azon fuvom azt a nótát:
Mégis hunczfut a német!“ stb.

A második versénél már Benő urfi is segített ebben a fájin nótában. A harmadiknál Viktor úr elmosolyodott.

Csak erre várt az öreg góbé. Mindjárt egy másikat kezdett:

„Oh te csudálatos német,
Jer, hogy fessek le a képed“ stb.

És ezzel a bolondságával megvidította a lengyel kerservét. De nem elégedett meg vele, hanem az ő ropogós borvizes nótáiból kezdett dalolni, a melyeknek párját nem hallotta soha Viktor úr.

Küs-Kadácson, Nagy-Kadácson,
Télben esik a karácsony.
Fölötte van Tarcsafalva,
Sok szilvája van aszalva, hop! hop! hop!

Csehéd-fala chejt vagyon,
Ha fel jövünk a patakon.
Váraljának réz a tornya,
Köcsöt a kalapot fonja, hop! hop! hop!

Pálfalának szent a népe,
Híres a Mária képe.
Enlakán híros a templom,
Szittyá építette hajdon, hop! hop! hop!

Gagy hirősebb Mártonosnál,
S a Medőséri kakuknál.
Ágyha hegytetején fekszik,
Etéd; Kismőd ahajt látszik, hop! hop! hop!

Azért, hogy én székely vagyok,
Szabad voltam — szabad vagyok.
Nimet sógor majd meglátod:
Foltra verem a nadrágod, hop! hop! hop!

Csak a késő délután vetett véget a mulatozásnak, mikor Jancsi bá leitta az urfiakat, s aludni vitte a háromszögű sátorba. Ő maga tovább ivott, mintha csak most kezdene a mulatozáshoz valójában. Naplemente után őt is bekergették sátora mögé a távolról hallatszó farkas vonítások. A hordócskát kívül hagyta a farkasoknak, hadd mullassák a megmaradt borból magukat. Belülről helyére szegezte a harmadik tuskés bundát, s mint valami erős várban, — nyugodtan dőlt le aludni, bár kívül a farkasok százai gyülekeztek oda, hogy éjjeli zenével lepjék meg az alvókat.

Másnap reggel tanácsot ültek a melegegő lakói. El lett határozva a Szebenbe utazás, de az öreg gőbé semmikép sem akart ilyen távol elbolyongni falujától. Mi lesz az ő borzos-kedves oldalbordájából, ha dobra ütik a kis kunyhóját? Tiltakozott a csatlakozástól életre-halálra. Reá nagy szükség van itt a vidéken! Különben ki viszi meg a híreket egyik-másik falvába,

ha szomorubbra vagy vigabbra válik a szegény magyar haza sorsa.

Aztán még készült is valamire titokban, hiszen az egyik kétfejű sas rá támadt a másra! . . . Hátha lepillant a magyarok Istene, hogy újra magyar világ legyen!? . . . Akkor ő sem szeretne elmaradni, hiszen azért volt Gábor Áronnak, a híres székely ágyuöntőnek csókos pajtása pár év előtt.

— Velünk jössz öregem!

— Nem tehetem édes Benő urfi.

— Megfizetünk!

— Még sem lehet Benő urfi.

— Kétszerannyit kapsz, mint a pálfalvi utért!

— De ha nem lehet!

— Gondold meg öregem! háromszáz pengő ebben a szegény világban nem megvetendő összeg.

Palkó Jancsi csak újra fejét rázta rá.

— Hát mit kívánsz öregem? Nállad nélkül nem lesz szerencsés az utunk. Mond meg: mit kívánsz?

— Semmi árért nem megyek!

— Hadd el Benő! — csillapítá Viktor úr alku-dozó barátját, ha még ilyen árért sem akar követni tiszteséges vállalatnál, — még mit akarsz tőle? Mi szeressük, tiszteljük Jancsibát, s ezért erőszakoskodni nem akarunk vele. El leszünk nálla nélkül is. Kikérjük tanácsait az utra nézve és kivisszük mi magunk. A sváb tudjuk, hogy többé nem üldöz, nyomunkat vesztette, — egész nyugodtan folytathatjuk utunkat Szeben felé. Olyan zord időt többé nem kapunk, mint a pálfalvi ut, s könnyen megmérkőzünk.

— De egy darabig csak elkisérsz öregem?

— Az már meg lehet!

— Egy? — két? — vagy három napra?

— A körülményektől függ.

— Jól van, most hallani akarjuk tanácsodat

öregem! — miként juthatunk a zárdanövendék közé-
lébe *tiszteséges* uton?

— Az nem kis dolog — szólt Jancsibá, — ahoz
góbé ész köll.

— Hát a Palkó Jancsi feje mi?

— Nete ne! hiszen azt beszélem, vagy mi?

— Ha te nem volnál öregem?! hej!... Ugye
Benő?

— Ha Jancsibára nem számítottam volna, akkor
a szöktetésből s a tervből kihagyom a *tiszteségest*. De
vele csak a miként akarom, — a becsület határain
belül beszélhetünk! Nő, meg én magam sem akarok
más valamit. Szeretek szívből, igazán, s akit szeretni
tudok, — tisztelni követelem mindenkitől! Legelőször
pedig önmagunktól!

— Most már jól beszél Benő urfi!

— Ugye öregem? — Elkisérsz Szebenbe?

— Nő, az majd megvállik. Úgy csöppenhet, hogy
csordulhat, de az nem a falu baja. Előbb látni sze-
retném, hogy mi történt az anyukommal?

Semmi. Jobban fél az a sváb Palkó Jancsitól,
mintsem bántani merészelje a feleségét!

— Hiszi a fenye, míg nem látom!

— Csak nem látogat haza előbb?

— Biz én haza. Isten látja a lelkemet!

— Még visszavárjuk?

— Nem muszáj édes urfi. Szabadok vagyunk
egymástól minden tekintetben. Miért kötnék le ma-
gokat és céljukat az én öreg anyukom miatt? Nő,
nem igaz?

— Készüljünk feltételcsen.

— Jól gondoltad Viktor. Készüljünk el mind a
két esetre. Ha velünk jön az öreg, vagy ha nem jön.

— Azért hát, — szólt újra Viktor úr, — Jancsi
bá forgassa meg eszének minden kerekét, s a tervvel
iállitson ki. Hogyan jutunk a zárdába?

— A hordóban még bor van! Én addig nem beszélek, míg ihatom, mert borban az igazság! a tudomány!

Benő úr sietett tele engedni a kancsót. Az átalag gyöngén eresztett, elvárta a billentést, hogy tele csurgassa a kancsót. Mikor az öreg jót huzott belőle, — átnyújtotta az urfiaknak. Megitták borukat az utolsó csöppig, — s csak azután kezdett járni az öreg góbé nyelve, — azon esetre, ha ő valahogy elmaradna a szebeni utról.

VIII. FEJEZET.

A VÉN GÓBÉ ALKUSZIK.

Dehogy mondott valamire való tervet Jancsibá! hiszen góbé volt, tökéletlen góbé! Mind beszélt, mind járt a szája és mégsem mondott semmit. A végén azon állapodtak meg, hogy visszavárják parajdi útjáról.

Az egyeség után felkötve lábszánkóját, — utnak indult Parajd felé, de megigérte, hogy estvére visszatér s másnap reggel korán fognak elindulni Szebenbe. Nehány másodperc múlva eltűnt a meleg erdő tölgyei között az utátekintők szemei elől.

Három órával később már otthon volt az anyukánál, ki borzos fejével, mely szürke vala, mint a csepű a guzsalyon, — ott fonogatott az ajtó mögött.

Ovatosan elébb behallgatódzott az ajtón, majd gyöngén köhintett, melyre odaben szintén felelt egy torok köszörülés.

Nincs baj! — gondolá — és benyitott. Nem is volt semmi baj, csupán a szoba máskor szép simára sikárolt földje vala fölásatva.

— Édes Sárím! nincs semmi bántódásod? — s úgy borultak egymás nyakába, akár két szerelmes ifju pár.

— Nem lőttek meg? — kérdezgeté Sári néni, körül tapogatva a vén góbét, — hát igazán nem találta a golyó?

— Azt hallottam, hogy tégedet sanyargatott a sváb, mert a Hargita tetejére húzom föl, ha bántott!

— A házunk földjét (székely szójárás szoba helyett) föltúrták, hogy valami rejtett helyet megtaláljanak. Kerestek is többször, hogy börtönbe vessenek... jaj, ha most jönnek!

— Csak nem bolondok, hogy fényes nappal lessenek!

— Igaz. Mindig éjszaka jöttek zaklatni.

— Édes Sárím, itt van ez a néhány huszas, vadd be a többihez.

— Hát újra elmegy?

— Hogy a fenyébe maradjak itthon? hiszen felakasztanak, ha megfognak, de azért édes Sárím légy nyugodtan, mert én jól élek.

— Kerestek Jancsi.

— Azt tudom, de nem kaptak meg!

— Nem a pandurok.

— Hát?

— A korondi pap szakácsnéja. Beszélni akar veled.

— Valjon miért?

— Valami zárdás leányáról beszélt, a ki Szébenbe van.

— Tudom, tudom. Hát mi baja velem?

— Azt mondotta, hogy okvetlen találkozni akar veled. Egy-kétszáz huszas nem a világ, — azt mondja.

— Hm! hm! — csóváltatá fejét a vén góbé. Hát aztán mit akarna?

— Nem mondta meg. Nem mondott arról egy szót sem, csak sirva elhagyta házunkat s megkért: küldjelek oda. Azt mondja: ha Jancsibá becsületes

ember, akkor el kell jőjön beszélni hozzám. Beszélni kell velem!

— Hát nem vagyok én tolvaj! de kettővel aludni egyszerre — az sok!

— De a becsület édes Jancsi! ő mondta a pap szakácsnéja, hogy a becsületed!

— A biza baj egy kicsit nó, hogy a ménkü karikája kerekítse kévébe a dolgát! biz a baj!

— De elmegy hozzá ugy-e édes Jancsim?

— Nem tudom én!

— A becsület Jancsi!

— A kecskerágóból faragott faszegit az élet jének! ahajt még el kell menni?!...

— Meglátod, hogy mit mond. Nem muszáj a mit mond megtenni, — csak ha lehet!

— Az is igaz édes Sárím. A fennvaló áldjon meg tégedet.

— Mikor térsz haza édes Jancsi?

— Nem tudom én! Mikor magyar világ lesz!

— Te mindig azt várod, pedig ha tudnád előre, — nem sóhajtoznál annyit utánna. Nem lesz az soha!

— Még ebben az esztendőben!

— Vagy a másokban!

— Meg lesz! hadd el ne busulj! megélünk valahogy. Az urfiak jól fizetnek. Van pénz bőven. A fogadás husz pengőjét megvitted-e?

— Meg is köszöntem.

— Úgy annak a rendje. Jó helyre tedd a pénzt édes Sárím.

Megölelték, megcsókolták egymást, akár ezelőtt harmincz esztővel, s Palkó Jancsi fényes nappal indult el az oldalon Korond felé. Hej, ha meglássa a sváb, hogy lelöveti!? De nem látták meg, mert nappal eszükbe sem jutott volna a góbé merészkedése.

*

*

*

A korondi öreg pap szakácsnéja keserű könnyeket hullat hét nap óta. Azt a hirt hozták Pálfalváról neki, hogy leányát egy lengyel herceg, de valami kóborló lengyel herceg akarja elvinni magával. El is viszi, a hol megtalálja!

Azóta szakadatlan siratja élve elveszített leányát.

Mikor a kert felől előjöni megpillantotta Palkó Jancsit, szinte kiesett a két lába alóla. Azt sem tudta: megijedjen? vagy örvendjen? Nem volt annak az érzésnek szava, míg éppen Jancsibá nem kezdett beszélni Anishoz.

— Nos hugom, hát itt volnék!

— ... Jancsibá? ...

— Miféle becsületről van szó?

— Hűvös az idő.

— Menjünk bennebb.

— Tessék.

A vén góbé bezammagott a konyhába.

— Ide, erre Jancsibá! — szólt Anisné, fölnyitva a kis oldalszobácska ajtóját. Ide tessék belépni, ahol én hálok. Itt nem háborgatnak.

Kis kamaraszerű oldalszobába léptek mind a ketten. Anisnéni utoljára jött, s maga után előhuzta a toió-zárt, majd hozza fogott a csendes zokogáshoz.

— De bizony nekem ne sirj hugom, mert itt hagylak rögtön és mindjárt! A ménkü karikáját az eszednek! csak gondolkoz meg, hogy mért jöttem legyen, mert hanem mindjárt itt hagylak. Sok nekem a bajom! Muszka, tatár, német, oláh, rác, bunyevác, tót, szerb és még a török hada van az ország határán, kezet kell fogjunk a francziákkal, ha győzni akarunk! Nó most sem érted, hogy sok a bajom?! De ha a tiédet hamarjában elmondod, hát azt is meghallgatom fél füllel.

— Édes Jancsibá!

— Az én volnék a micsodás.

- Elrabolták-e már a leányomat?
— Nete ne! hát azt ki akarja.
— Ne tagadja Jancsibá!
— Ne legyen igaz hugom!
— Én hallottam!
— Hogy a fenyébe?
— Bizonyos szájból tudom, s csak azért hivat-
tam ide, hogy visszaváltsam Jancsibától.
— Már mint tőlem?
— Igen!
— Az öreg Palkó Jancsitól?
— Igen, igen!
— Te meggajdultál Anis!?
— Oh egyetlen árva gyermekem, hogy szaba-
ditsalak meg?! — tört ki siró hangon Anis néni. Hol
kaplak meg?
— Hát a szebeni zárdába! hol lenne másfelé?
— Úgy teszen kend, mintha semmiről sem tudna,
pedig kend vezette a lengyel herceget Szebenbe.
— Hát a fenyé érti a te beszédedet?!
— Tudnia kell a leányomról, mert különben!...
— Csilapulj hugom a ménkő karikádot, mert
mindjárt meggyul a ház a fejed fölött!
— Nem így akartam mondani édes Jancsibá!
— Az már más!
— De lássa — nekem csak ez az egy gyer-
mekem van, ő a legdrágább kincsem. Én megakarom
menteni. Jancsibá, kend ez ideig becsületes ember
volt!
— S az vagyok most is!
— Ugyan minek vegyült akkor leányvásárba?
— Nete ne! már hogy vegyültem volna!? Hiszen
nem lopásról, hanem feleség hozásról van itt szó. Nó,
hát most sem érted?
— Értem, értem! de inkább szeretném, ha em-

berségesebb utón járna. Nem hiszek én semmiféle jött, ment lengyel herczegben!

— Nem herczeg az hugom.

— Hát?

— Birtokos, de szereti Ibolykát.

— Lengyel? Nem hiszek neki.

— Magyar.

— Még úgy sem!

— Nete ne! hát kit akarsz? mit akarsz?

— Nem kell az én leányomnak most senki!

— Jól van nő. Tőlem ugyan vállogathat, én bele nem szólok!

— De ha elrabolják!

— Az sem az én bajom.

— Oh, hát ki segít rajtam? kit küldjek a leányomhoz?

— Mit akarnál küldeni?

— Ugye? . . . hát kend is megyen Szebenbe? Most hiába tagadja Jancsibá. Jól megfizetik ugye?

— Kiki ahogy tudja! — válaszolt félválról a vén góbé.

— Azt hiszi másnak nincs garassa?

— Az a másé.

— Hát azt gondolja, hogy én nem tudnám meghálálni, ha . . .

— Ne beszélj a nótába hugom, — vágott közbe a vén góbé. Inkább mond meg mit üzensz a leánykának. Ha találom — megmondom.

— Még nem találkozott vele.

— Nem.

— Álljon fel egy kicsit arról a ládikóról Jancsibá.

— Nó!

— Csak ki akarom nyitni.

Az öreg góbé fölállott. A menyecske fölzárt a kopott ládát. Fölnyitotta fedelét is, s melléje kuporodva elkezdé alkuját.

— Kend a leányomat elszökteti az urfiak elől!
— Mit gondolsz hugom? Az nem tartozik réám!
— Száz huszas és a leányom szökik hozzám!
— s egy tekercset kicsavart Tartalmát, mely gyönyörű fehér huszasokból állott, — kötényébe önté.

— Ne komázzál Anis! Nem lehet.

— Kétszáz huszas! — szólt a pap szakácsnéja.
s újra kicsavart egy tekercset a ragyogó fehér ezüst pénzből.

— Nem tehetem! nem tehetem! Magad mondtad édes hugom, hogy a becsület!

— Most is azt mondom Jancsi bá: kend becsületes ember! értsük meg egymást. Nem kívánom, hogy az urfiak kegyét elveszítse, az övéket is tegye meg. Szöktessék meg leányomat, de kend esküdjék meg nekem, hogy ide hozza elémbe Ibolykát!

— Hm!

— Ők elszöktetik a zárdából, — kend elhozza tőlük Ez a becsület Jancsi bá! Háromszáz huszas!
— s újra egy tekercs ragyogó ezüst pénz gurult az Anis kötényébe.

— Hogy lögyön, hogy jobb lögyön? — sóhajtott a vén góbé.

— Azt már a Palkó Jancsi feje tudja jobban, de nekem a leányomat ide kell hozza bántalmatlanul.

— Bántalmatlanul? . . .

— Ugy.

— Ez már mégis sok egy öregnek. Nem lehet! nem lehet, ha mondom! — s fölállott a székről is, hová letelepedett volt.

— Én hordozom az utiköltséget. — Lehet száz huszas!

Anis néni kezdett bele melegedni, de a vén góbé csak nem alkudott.

— Nem lehet! nem lehet, de hogysis lehetne?

— Még száz huszas a tetejébe! Ötszáz huszas az

utiköltséggel együtt! — s bele csapott a vén góbé kezébe.

De az még csak hallgatott mélyen.

— Igen? nem? széna? szalma? Többet nem adhatok.

Nagy későre megszólalt az öreg.

— Mégegyszer annyi, vagy semmi!

— Kezet rá! — szólt Anis azonnal.

— Nete ne! Azt gondoltam nem adod meg! Azért kértem annyit.

— Szavánál fogtam öregem! Megadom, de a föltételek mellett. Ibolykámát bántalmatlanul fogja elhozni!

— Hogy a fránya rugja meg a dolgát! Jól van nó! Már ki hitte volna, hogy én ma ilyen össze-vissza dolgot csinálok? Te hugom: hát ez becsület?

— Csak ez a becsület édes Jancsibá. A kötelességét végzi másoknak, de a becsületet védelmezi az én számomra. Ez így van emberségesen. Itt a pénz.

— A pénz! ... mit csináljak én a pénzzel?

— A mennyire éppen szüksége van, azt vegye magához, a többit átviszem Sári néninek a legutolsó garasig becsületesen.

— Alig forog az eszem.

— Itt nem baj, csak ott forogjon.

— Hát csak tartsd itt azt a pénzt magadnál. Kétszázon felül a leánykád hozománya legyen. De kétszázat vigy át Sárimnak, ha megszorulna, — legyen miből élni.

— Édes Janci bá, miért fosztja meg magától. Én kendnek ígértem — kendnek adom. — Aztán, ha annak idején leányomnak akarná adni, hát tegye, de most ne.

Elővette átalvető tarisnyáját Anis. Mindkét felét félig rakta korpával, majd bele számlálta egyik-egyik

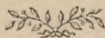
oldalába a négyszáz huszast. Kétszázat az öregnek olvasott le.

— Ne higgye Jancsibá, hogy megakarom csalni! Ezzel az átalvetővel még ma átmegyek Sárinéhez, kend a kétszázat vegye magához.

— Ibolykádnak adom! nem érted?

— De én ezt most így akarom Jancsibá! ennek így kell lenni. Tegye zsebre a kendét és hallgasson. Alkudtam — fizettem! ez a becsület. Kend megkapta — megteszi! ez a tisztesség!

Néhány percz múlva Anis Parajd felé, Palkó Jancsi a meleg erdő felé vette útját, de annyi igaz, hogy Jancsi bának előbb meg kellett esküdjék a szent fészületre vagy ötször-hatszor.

IX. FEJEZET.

MÉG EGY GÖBÉ.

Íre Palkó Jancsi visszakerült a meleg erdőbe — délre járt az idő. A két urfi alig győzte várni.

- Csakhogy jössz öregem!
- Jőnék, ahogy jőnék.
- Bántották a feleségedet?
- No, mert merik azt tenni!!
- Tudtuk!
- Hát ki vagyok én?

— Igazad van! Palkó Jancsi emberséges ember

Az öreg mormogottt valamit. Az urfiak helyben hagyásnak vélték, pedig!?

Akkor nincs baj. Indulhatunk. Hogy lesz a terv?

— Ma östve Köröszturon hálunk a szításoknál. Első napra elég lesz ennyi az utból. Holnap östve Szebenben leszünk.

— S mikor fogom birni Ibolykámat?

— No, az a jövő titka! Ugy csöppenhet, hogy még azon östve, s ugy csöppenhet, hogy egy hónap mulva Az titok, a jövő titka.

Benő urfi nem elégedett meg a válaszszal.

— S mond csak öregem! nem lehet abból a jövő titkából valahogy bizonyosat csinálni?

— Nem, mert nem vagyok ismerős a helyzettel!

Ezt már megértette Benő úr. Azért nem kérdezett tovább, hanem hozzá láttak a készülődésekhez. A falukat elkerülve, erdők között haladtak le a Nagy-Küküllő völgyéig. Mikor Siménfalvánál a „Lapias” erdőszélen ballagtak, egy fehér czondrás székely kezdett utánuk lépegetni, de hogy honnan jött elő? azt nem vették észre.

— Kisérőnk akadt — szólt Jancsibá az urfiakhoz, amint hátra tekint.

— Annak Keresztúron lehet valami dolga — nyugtaták meg az öreget.

Jancsi bá újra mormogott valamit. Félőt órakor, már szürküldni kezdett, mikor beértek Köröszturra. Az urfiak rég elfeledték a kísérőt, de nem ám Jancsi bá! Szüntelen pillantgatott hátra, azonban ahogy a városba beértek, többé nem látta a másik góbét.

Szállásra nem engedte vendéglőbe az urfiakat, hanem a szítások között valami régi ismerőshöz vitte be.

— Nem akarok én a világ előtt járni-kelni, mint Parajdon! Ott is jobb lett volna egy szegény hajlékban meghúzódni, s most nem lenne a sváb halálos ellenségem legalább.

Az özvegy Koronkai néni szívesen fogadta utasainkat. Tornáczos székely háza kényelmes otthont nyújtott volna akár tizannyi vendég számára. Utassainkat a hátsó kényelmes szobába helyezték el, mivel az özvegy néni két leányával az oldal szobában szokott pihenni. A nagy szoba, meg az első parádés szoba mind kényelmes vendéglátók lettek volna szükség esetén.

Izletes vacsora után pihenni tértek utassaink, kijelentve, hogy holnap még nagy ut vár rájuk. —

Azonban Koronkai néni mégis meg kellett kóstoltassa a keresztfuri hegy levét, ami saját termelése ám!

Nemsokára lenyugodtak, lepihentek a kijelölt helyekre, Benő urfi pedig fél éjjelen át vallatta a vén góbét terveiről, amit az csak nem akart kimondani idő előtt.

Mikor másnap korán reggel kijött széttekinteni a konyhára — szokása szerint — hát kit talál ott? ... Azt a másik góbét.

Ez annyira tűzbe hozta, hogy megállva az ajtó között, elkezdett elébb mozogni, majd a száján gurítani kifelé a lánczos-lobogós menkő karikák különböző kerekét vagy százféle alakban.

Hej, de nem hagyta ezt ő csak ennyiben! Kilépett legalább megkérdezni az atyafitól, hogy hová való? meg: mijáratban van? ...

S mikor már nekibátorodott nyakon is ütni, — akkor veszi észre, hogy nincs kit! Elpárolgott a más góbé.

— Ki volt ez az öreg! — kiáltott a cselédre.

— Csiki utas. Itt halt az éjszaka.

— Ejnye azt a fenyőkéregből penderített nemjóját a varasgyékjának! Mit mondott, mikor beszálott ide?

— Csak szállást kért.

— Kitől?

— Az asszonyomtól. S mi be akartuk terelni a paradés szobába, mert jó kivézésü embernek látszik, de ökelme nem engedte fölzavarni a házat, s legkivált a vendégeket, azért lepihent a konyhán.

— Hol aludott?

— Itt a kentek ajtója előtt a köszöbön.

— Azt a kecskerágóból faragott ropogós, recsegős faszegit a világjának! Hogy a szebeni hóhér csemeszekedjen a hajába szegénynek! Valjon ki lehetett?

— Én nem tudom! én nem ismerem! én nem láttam soha többet, de olyan tiszteségesen nézett ki.

— Épen ez a baj! — Ej, de mit beszélek neked te, te vízi borju! a ki asszonyodhoz bebocsátasz mindenkit a fedél alá!

Csakhamar fölverte az urfiakat is Jancsibá, s azok bármennyire biztatták, nyugtatták: fél óra múlva elindultak nagy sebessen lefelé a Küküllő mentén.

Még nem ment le a nap, s már Szeben városának egyik szűk sikátorába szállásolták be magukat. Jancsibá egy perczig sem maradt a szálláson, hanem kisietett szétekinteni. De alig lépik ki a sikátorban, kit talál szemben jöni?... A másik góbét!

Egyenesen neki tartott Jancsibá!

-- Mondja meg édes atyámfia, miféle bogár vezeti a mi nyomunkban szüntelen? — kérdé csipősen tőle.

— Az, a melyik után kentek is szaladnak! — válaszolt amaz.

— Hm! hát aztán melyik párton van kend?

— Hát azt mégis jobb, ha csak én tudom egyedül!

— Ne birkoznánk meg édes emberem? Itt úgy sem sokan látják!

— Vén bolond kend öreg pajtás, akkor ki szöktetné meg Ibolykát?

— Hát... hát kend azt honnan tudja?

— Azt is jobb lesz, ha csak én tudom egyedül! Utját el nem zárom, ha ki nem nyithatom. Végezzük a dolgunkat mind a ketten.

— De ez már furcsa!

— A verekedés még furcsább volna! Hiszen kend sem magának fárad! Legkevésbé pedig az urfiaknak! Csak előre bátran Palkó Jancsi!

Alig mondotta ki az utolsó szavakat, — eltűnt

a sötét sikátor egyik kis ajtóján, ott hagyva Jancsi-bát tépelődni, gondolkozni minden széről, minden jóról, a mint neki éppen tetszik.

— De ez már csakugyan furcsa! — mormogá Palkó Jancsi egyedül maradván. Erről az urfiaknak hallgat a krónika. Biz én el nem mondom! Sok góbét láttam, de ennek a kíséretőnek párjára nem emlékezem. Még a nevemet is tudja, a ménkő karikáját a varasgyékjának! No, ennek járj tull az eszén Palkó Jancsi! Most mutasd meg, hogy mit tudsz?!

Mind mondogatott, tervezgetett magában, de nem tért vissza, hanem el ment a zárda-épület komor falait megkémlelni.

* * *

— Nos? mi van? — kérdé a Jancsibá elől behuzódó másik góbét a parajdi pandurparancsnok.

— Ma még semmi!

— De itt vannak?

— A szomszédunkba szállásolták be magukat. Jó lesz elköltözni innen.

— Miért?

— Mert úgy kell.

— De hová?

— Lakásukkal szemben, hogy szemmel tarthassuk őket.

— Most?

— Azonnal!

Az ott álló három pandurhoz fordult parancsával a sváb, kik urukat követve, rendtudólag léptek a vezényszó után. Más és más ajtókon kikerülve, bekerülve, addig jártak, míg végre ott találták magukat újra a góbé mellett, de egy más szobában.

A három pandur kívül maradt.

— És mit teszünk most? — kérdé a parancsnok a góbét.

— Lakásuuk most éppen szemben van velük.

Ajtójuk fölé lámpást akasztatunk, s függönyünk mögöl várjuk a következőket.

— Mind a ketten?

— Nem. Én távozom, de nemsokára visszatérek.

Az öreg elment hazulról.

— Mig visszatér a két urfit elfogatom!

— Badarság lenne!

— Miért?

— Az öregre van elébb szükség! a más kettő magától jön! Nem úgy volt Parajdon is elhibázva?

— Igaz.

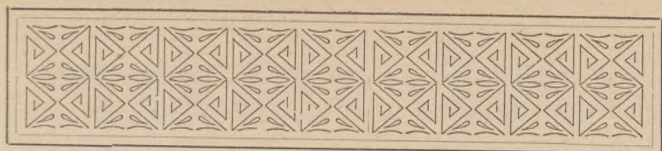
— Az elfogatással nem kell sietni, mert nem utnak el, várnak még valamire.

— Ugy holnap!

— Vagy talán még később. Azt előre nem mondhatom meg, csak egy órával a kivitele előtt. Azonban biztosítom, hogy el nem késünk vele. Nyugodt lehet.

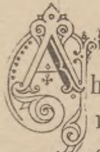
Meghajtotta magát a sváb előtt és sietve távozott új lakásáról ez a másik góbé is.

X. FEJEZET.

A HÓEMBER.

hol büntől tiszta lelkek sokat ostromolják a menynek kapuit fohászkodásaikkal: az itt vagyon a zárdák komor falai között. Ártatlan gyermekek, kik a roszetteknek még csak tudásával sem bírnak, — imádkoznak egy-két óra hosszat szünet nélkül.

De, ha ez csak egyszer volna egy nap! Reggel hat órától fél nyolczig buzgólkodnak dideregve a kápolnájuk hideg kövezetén. Ebéd előtt egy órát tart az ima. Östve öt órától hatig könyörögnek a különböző szentekhez, de lefekvés előtt még folytatása következik az áhittatosságnak úgy annyira, hogy az álomnak jóltevő angyala kell beszüntesse édes szendergéssel a kis könyörgők ajkainak mozgását. Annyit imádkoznak a kis angyalok, hogy a legátalkodottabb gonosztevőnek is sok lenne érette bejutni a menyországba. És csak merészeljen valamelyik bármi kis hibát elkövetni közüllök! Azonnal megkétszerezik az áhittatosság idejét. (No, hiszen a jó Isten is irgalmazna ezeknek a kis ártatlanoknak, de nem ám az irgalmas nénikék!)

Reggeli hat órakor készen felöltözve várják az irgalmas nővéreket, kik bevezetik a kis kápolnába.

Elöl a kicsinyek, aztán a nagyobbak, még nagyobbak jönnek szépen, sorba állva. A kápolna bejárata előtt valamennyien megállanak csodálkozni. . . .

A félszürkületben egy nagy hóember körvonalai látszanak, s amint közelébe érnek — még jobban elbámulnak rajta. No, de egészen közel egyiknek sincs ideje menni Anna nővér parancsoló hangjával hamar rendbe állítja őket.

Majd a vén kertészt szidja le (persze, mert nem hallja, mert nincs ott), hogy efféle bolondságokon járattatja a vén kopasz fejét! A következő perczben fölzeng az angyalok kedves éneke odabenn s imádkoznak mélyen, áhitattal.

A hóember egyszer csak megmozdul. De nem dül el, hanem integet valakinek. A kápolnából karsu leány alakja veti előre árnyékát az oltári gyertyák fényétől. A kis leány óvatosan, lábujhegyen lépegetve hagyja el a szent helyet. A hóember mind inti, biztatja, hivatgatja, míg csak pár lépésnyire áll előtte.

— Ne féljen gyermekem! — biztatja a hóember.

— Kicsoda ön? — rebegi a kis leány.

— A kegyed édes anyjának — Anis néninek a küldöttje.

— Mit akar?

— Meg kell mentenem egy nagy veszélytől, mely a mai napon érné. De nem saját jó szántomból, — édes anyja küldött.

— Én nem hiszek önnek! Távozzék innen!

— Be tudom bizonyítani szavaimat.

— Mivel?

— Tessék megnézni!

Egy rongyot adott át összegöngyölítve.

— Vigyázzon, nehogy elhulljon ami benne van!

A leányka óvatosan bontotta ki édesanyjának

imádságos könyvét, meg olvasóját két fülönfüggővel, mely a nyakán hordott medálionnak mintájára készült és anyja csak jövő évre szánta neki.

— Ismeri ezeket?

— Igen.

— Ugy hát magam is elmondom néhány szóval küldetésem okát. Ez a könyv édesanyjáé, az olvasó szintén. A függőket csak a nyáron akarta átadni, de íme most küldte el, mint ismertető jeleket. Legfőbb bizonyíték ez a rongy, melybe göngyölítém. Ez kis ládájának titkait tudná elbeszélni, ha tudna szólni. A rajta levő kopott varrás a kegyed munkája. Ez vala az első meglepetése Anisra nézve. No és most sem hiszi el szavaimat?

— Hiszem, de mit akar? miféle veszélyről van szó?

— Kegyednek édesanyja kívánsága szerint, megérkezésem perczében azonnal el kell hagyja, minden bucsuzódás nélkül, a zárdát és engem követve, Korondra utazni.

— Az nem lehet!

— Az anyja parancsa ez. Szigoru parancsa.

— De kicsoda ön?

— Én az öreg Palkó Jancsi vagyok Parajdról. Egyedül bennem bizott édesanyja, hogy meg tudom szabadítani a bajtól.

— Istenem! most mit tegyek?

— Ne tétovázzon az égre kérem! Minden perc késő! Kegyedet ma valami csavargó lengyel nemes el akarja rabolni. Otthon már kereste és ma ide érkezett. Édesanyja engemet küldött figyelmeztetni és megmenteni!

— Mit tegyek Istenem?

— Már virrad! tovább maradnom a legnagyobb vakmerőség lenne, bebizonyítottam küldetésemet, akar

engedelmeskedni az édesanyjának vagy nem? Barátságból elég bajnak tettem ki magamat.

— És hová megyünk? — kérde még egyre habozva,

— Még ma östve Korondra Anishoz.

— Isten, édes jó Atyám, ne hagyj el! — menjünk bácsi! ha anyám így akarja, én szót fogadok.

A hőember, mely hófehér gyapottból vala összeállítva, karját nyújtá a szép Firtos Ibolykának s hátra sietett vele a zárda kertjébe. A széles kőkerítés mellé létra vala támasztva, de idebenn előbb ledobta fehér puha gyapott ruháját Jancsi bá. Mikor mind letépte magáról, egy halmaz lett belőle. Elsőnek ő jött fel a kis létrára, szétekinteni, ha nem jön-e valaki?

A sikátorban csendes volt minden. Mikor fűrészsző szemeivel meggyőződött és biztonságban érezte magát: fölsegítette Ibolykát a kőfalra. Majd a létrát vette kívül, hogy gyorsan, észrevétlen leszálljanak. Amint újra földet ért a lábuk, a létrát visszalökte a kerítésen át. Derékáról meleg kendőt göngyölt le a hidegtől reszkető leány számára s gyors léptekkel siettek tova.

Az utcza szögletén már több járó-kelővel találkoztak, de nem ismerte őket senki, ők sem senkit. Hanem azért egy vastag szász menyecske mégis oda hajolt Jancsibához s tiszta góbé kiejtéssel sugta a fülébe: „Most jól vigyázz konyé! a leány és a fejed!”

Palkó Jancsi reá bámult az elhaladóra. Semmi kétség! — gondolá — ő az! Fölismerte benne azt a másik góbét. A ménkü karikáját a varasgyékjának! ez még mindig kísért? Még csak egy félóráig hagyj békében, aztán jót Jeézus neked!

Majdnem szaladva jött lakásáig. Nem szólottak semmit egymásnak, pedig Ibolyka meg akarta kérdezni, hogy mit sugott az a derék szál menyecske?

Tiz percz mulva beléptek a sikátorba. Itt egy

majdnem üres szobába vezette a leányt, meghagyva hogy csendesen legyen, míg ő befogat.

— Reggelizni majd csak egy óra múlva fogunk valahol az uton.

— Nő még egy negyedóra, aztán jót édes urfiak! — de ezt már nem mondotta ki a szája, mert a tulsó szoba bezárt ajtójának kulcslyukán tudta, hogy lesik a farkasok a bárányt.

— Zárja be jól az ajtót utánam és senkinek kinyitani nem szabad, csak nekem. Vigyázzon az Istenért, nehogy most történjen valami baj! A szomszéd szobában laknak még — sugá a vén ravasz —, jó lesz valamivel leteríteni a kulcslyukat, nehogy átkandikáljanak. Én mindjárt itt leszek gyermekem.

Mint valami szobor alak, úgy állott Ibolyka jó ideig az öreg távozta után.

Már virradni kezdett annyira, hogy a szobában is szét lehetett látni. Ott állott a Palkó Jancsitól kapott kendőbe burkolózva, a szoba közepén.

Később, mintha eszébe jutna valami, lekapva kendőjét, az ajtóra teríté, felső szélét a törülközőnek oda vert szegekre akasztva. Aztán széttéktintett a szobában.

Ócska asztal, három festett hátu szász szék volt az egész butorzat, kiegészítve a székekhez hasonló öreg kanapéval. A falon egyetlen ócska kép. Kopott rámajából valami rablóvezérhez hasonló alak néz le, de új korában nem így nézhetett ki, mert most is olvasható betűkkel „Martin Luther“ neve van pingálva alatta.

Az ablak felé fordult a kis szökevény, melyen függönyöknek még csak a falba vert szegek helye sem mutatja használatát. A behatoló fény megvilágítja arcát.

Milyen ártatlan, kellemes arc! Sötét haját simán, középen választva hordja. Hosszukás arcán a szelid-

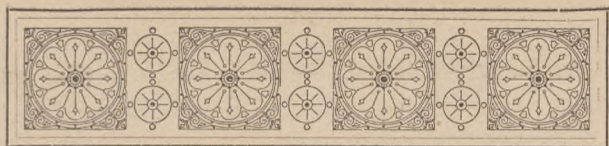
ség rajzolódik, vékony szemöldökei szenvedő alakot kölcsönöznek ragyogó két fekete szemének. Karcu alakja előre hajol, amint kitekint az ablakon s vékony piros ajkai megmozdulnak néha, mintha beszélne valakivel, pedig hallgat, fél a gondolattól, hogy egyedül van, fél a tudattól, hogy szomszédjában kik lehetnek? s ő itt, egyedül, kísérő nélkül van.

Most egyet gondolva, oda lép az ajtóhoz megnézni: valyon be van-e zárva? És nem hiszen a zárnak, nem bizik benne. Előhuzza a kis tolót is, majd nagyobb biztonság okáért, letép két sodrott rojtot az ajtóra terített kendőből s megköti vele a tolózár előhuzó részét az ütközőhöz. Így aztán biztosabb! Azt is el kell elébb szakítsa, ha valaki mégis be akarna jöni hozzá.

Az a rablóvezér olyan furcsa szemeket mereszt reá kopott rámajából. — No, megállj haramia! segíték én neked, nézz a fal felé — s megfordítja a képet befelé, hadd lássa a falat is, melyen annyi évek óta lóg hiába.

S még igen sok bohóságot tenne a kis szökevény, de beszédet hall a tulsó szobából. No, azt már kihallgatja, míg érette jön ismét Palkó Jancsi bá. — Óvatosan, nesz nélkül lépeget a kendővel lefüggönyözött, rojtokkal lekötözött ajtó felé, de a kendőt föl nem emelné a világért, hanem csak úgy hallgatózzott, hogy ne lássák meg a tullan beszélők valamikép!

XI. FEJEZET.

A KÁRTYÁNAK KÉT LAPJA VAN.

Mikor Palkó Jancsi magára hagyta Ibolykát, — sietett a jó hirt legelőbb megvinni Benő urfiéknak, kik a tulsó szobába várták megérkezését. Innen az ajtó bezárva állott, tehát csak az udvarra bekerülve juthatott hozzájuk. Árczán sugárzott az öröm, a mint beért a nagy kapu alá. Mindjárt ott képzelte magát az urfiak előtt, pedig soha távolabb nem volt tőlük, mint most, noha csupán néhány lépés választotta el.

Alig ért be a kapun, — két fegyveres katona állt eléje.

Mindjárt rosszat sejtett és hirtelen megfordult, visszasietve Ibolykához, hogy ha az urfiaktól fizetést nem kaphat, legalább a becsületét és a leánykát megmentse.

Nem léphetett tovább. Ott állt előtte a parajdi pandur parancsnok hat emberével.

— Most nem szökhetsz meg Palkó Jancsi! — szólt hozzá a sváb magyar-törő nyelvével. Add meg magad!

Jancsibá körültekintett. Elöl hét, hátul nyolcz

ember, fegyverrel mind, — neki kevés a védő szá-
szám.

Megállott az esze, nem birt gondolkozni. S en-
nek mind tudta az okát! — az a más góbé lehet!
rajta kívül ki lehetne az áruló?

Megrázkodott, de a félelemtől? vagy a harag-
tól? nem lehet tudni.

Lánczra verték.

— Nó mit busulsz öreg? kérdé gunyosan a
sváb.

— Oda van a becsületed!

— Volt neked becsületed? Arra csak mi tani-
tunk meg Parajdon. Emlékszel-e az ágyukra öre-
gem? azok jól szólottak, — te is úgy fogsz böm-
bölni!

— A kinzás nem fáj nekem parancsnok úr. Már
megszoktam én azt. Hanem hogy ígéretem meg kell
szegődjön! nem tehetek eleget a szavamnak, becsü-
letemnek! az sajog lelkemnek nagyon

És sirt az öreg Palkó Jancsi, sirt, — akár egy
gyerek. De azt nem értette a sváb. Kevés volt hozzá
a magyarnyelv tudománya.

— Vigyétek! — hangzott a parancs. De jól vi-
gyázzatok reá, mert rebilis! Kossuth huud! szakra-
ment noch ájnmal!

* * *

Váry Benő és Polenczky Viktor türelmetlenkedni
kezdettek várakozásukban. Palkó Jancsi nagyon meg-
késett! A szép Ibolykát már meglesték a tulsó szo-
bában, de mióta kendőjével betakarta a kulcsjukat,
nem láthatják a kis fogolynak kedves alakját.

Beszélni meg éppen nem akarnak, hogy ezáltal
félelmet gerjessenek a kis leány szívében. Halk sut-
togás, integetés a beszéd pótolója. De ez már mégis
sok! Jancsibá egy negyedórája távozott Ibolykától.

Az alatt régen átjöhetett volna nem egyszer, de tizszer is!

Már addig voltak türelmetlenségükben, hogy a kendőt akarták tüzesített vaspálczával átlukasztani a kulcslyukon keresztül, hogy átláthassanak. A terv kiviteléhez gyorsan hozza láttak unalmukban, mivel a szobából kimozdulni megtiltotta Jancsibá. Arra is gondoltak, hogy átjöjenek látogatóba a szép fogolyhoz, s talán minden tilalom daczára meg is teszik, ha az elő-toló zárt be nem köti a kis gondos oda át.

Javában pirossodott a vasvessző a pattogó hasábok fölött, hogy kiéuessék vele a kulcslyuk takaróját, mikor az ajtón kopogás hallatszott.

— Szabad! — szólaltak meg egyszerre jó kedvel s azon édes reményben, hogy a belépő nem lehet senki más, mint az öreg Jancsibá.

— Jó reggelt uraim!

— Jó reggelt!...

— Egészségükre az éjszakai nyugodalmat! erőt, kitartást a mai napra és szerencsét kívánok mind közönségesen.

Az urfiak végig néztek vagy kétszer a jövevényen. Magas, csontos alak, székelv czondrába öltözve, de nem egészen paraszt kinézéssel.

— Köszönjük atyafi! — szólt Viktor úr, ki hamarabb helyre tudta hozni zavarát az idegen jövevele fölött. Kit tetszik keresni?

— Senkit! — válaszolt az öreg székelv, — jó helyen vagyok.

— Igen — igen! de mi járatban volna édes atyámfia?

— Jární nem akarok, hanem inkább beszélni!

— Kíve, ha szabad tudni?

— Háť inkább én mondok kettőnek, mind kettő egyedűl nekem beszéljen.

— Otthon vannak-e kendnél atyafi?

— Mindnyájan! — szólt erélyesebben a székely,
— de azt hiszem az urfiaknál nincsenek otthon sem a
fejben, sem a szivben!

— Lassabban öreg! mit akar itt?

— Azt is megmondom mindjárt!

— Hordja el magát, míg jó dolga van!

— Nem félek én! előbb beszélnem kell.

— Mi ketten vagyunk és hárman lehetünk, —
kidobjuk, ha elfeledkezik magáról!

— Arról már gondoskodtam, hogy hárman, csak
velem lehetnek, de mással nem!

Az urfiak kérdő, de haragos tekintettel néztek
végig az öregem.

— Palkó Jancsi már a tömlöczben ül csendesen,
lánczra verve.

Nem minden félelem nélkül hallgatták ezt a hírt,
de meg nem ijedtek.

— Ez a kis baleset az urfiakat is érheti, ha
illetlenül viselkednének.

-- Kicsoda kend!

— Az nem tartozik ide, bárki legyenek. Az vagyok,
a ki az ilyen rakonczátlan fatytyukat meg szokta
zabolázni!

— Ha folytatja kidobjuk! -- rivalt rá Benő úr
mérgesen.

— Annál hamarabb találkoznak Jancsibával a
tömlöczben! csak rajta!

— Csendesedj Benő! — szólt Viktor ur barát-
jához. Te igen heves vagy.

— Mit? Még én türjem meg egy ilyen-olyan
semmiházi beszédjét az én szobámban? — pattagott
Benő.

— Vagy tür, vagy nem tür; az nekem mindegy!
— szólt emelkedettebb hangon a czondrás vendég. Az
tőlem függ, hogy mint magyarnak elnézzem, vagy egy

fütytyentésemre bezárassam az urat! Inkább szeretném, hogy távozzanak a pokolba, mintsem német kézben kerüljenek, mint Jancsibá!

A két urfi tovább hallgatott.

— Elég gyalázatos dolog az, melybe belesodorta magát, hogy heves vére idáig ragadta! Ártatlan leányt a zárdából szöktetni meg? Alávalóság! becstelenség! szégyeljék magokat!

— Dolgainkról nem tartozunk beszámolni! az a mi ügyünk! mindenféle beavatkozást kikérünk! Semmi köze hozza!

— De éppen nekem van legtöbb beleszólásom adta kölykei! fatytyai! Azért dugattam azt a vén gazembert a hüvösre és még Önök is, kérdés? ha nem fognak-e nyomban oda jutni! Vagy azt hiszik, hogy olyan könnyen megy Ön szenvedélyeinknek zárdanővendéket föláldozni? Csalódtak!

— Semmi önszenvedély, — szólt közbe Benő. — Oltárhoz vezetni az a célunk. Ej, de mit tartozik az kendre? Kotródjék!

— Tudja mit uram! — válaszolt a czondrás Benőnek, — ha Firtos Ibolykának kezét akarja elnyerni, ahhoz elébb nemes küzdelemmel kell érdemeket szerezni! De nemcsak érdemeket, hanem jóvá tenni eddigi hibáit, melyeket elkövetni dőreség volt Öntől!

— Nem hallgat el mindjárt?!...

— Nem uram! vagy azt hiszi, hogy az a leány egy pap szakácsnéjának leánya? Abban csalódik Ön! Nem polgár leány ő, kit egy szöktetéssel magunkévá tehetünk! Eddigi tettei uram, — bár tudatlanságból — de aljasok anynyira, hogy nem érdemes a leány kezére, még ha cseléd-leánya volna sem!

— Vakmerő! Kicsoda kend?

— Azt nem fogom megmondani egy semmiházinak! most érje be azzal, ha szerencsésen elviszi a

szűrét, mert ha jár még a szája, — becsukatom! Jegyezze meg, hogy Firtos Ibolykához e percztől kezdve semmi köze! Ő az én védelmem alatt áll!

— Elég volt! — kiálta Benő hevesen, s pisztolyt rántott, hogy átlője a kellemetlen vendéget, de abban a pillanatban megnyílt a szomszéd szoba ajtója s előttük állott a szép Ibolyka.

Benő térdre esett előtte.

— Ibolyka! angyalom! — szólt hevesen.

— Keljen fel! — fordult hozzá a lány szigorú, parancsoló hangon, — ennek az embernek itt igaza van! A ki így akar szerető szívének birtokába jutni, az nem érdemes reá! Kicsoda ön jó ember? — kérdé a székeltyől kellemes hangon.

— Nem ismeri? — csodálkozék Benő.

— Méltóságos kisasszony, azt ezen urak előtt el nem mondhatom, hanem szépen könyörgök hallgatásomért bocsánatot, hogy később elmondhassam! — válaszolt illedelmesen a székelty.

— Uraim! — fordult az öreg az urfiakhoz, — egy ut még az Önök számára is nyitva van a méltóságos kisasszony szobája felé, ha kegyes lesz azt Önöknek megengedni, — úgy még erre menekülhetnek. Az udvar felől már pandurok lesnek.

— Ibolyka kisasszony! ha szeret, kövessen engem! Angyalom!

— Most én beszélek! — szólt kemény hangon az öreg, — itt semmiféle angyalom nincs! egy aljas emberrel szóba nem állok. A szerelemnek is meg van a határa, s azon túl csak vakon mehet, de a becsületen túl én nem engedhetem, sőt erőszak ellen is megvédek, ha szükség! A méltóságos kisasszony, kit eddig Firtos Ibolykának neveztek: a jelen percztől kezdve Erdélyország egyik legnagyobb nemesi családjának sarjadéka, kit dajkája nevelt. Egy olyan

rangu nő, a kinek kezéhez nem bérencz szöktetők által, hanem igaz hazafiak, nemes küzdelemmel juthatnak.

Méltóságodnak kegyes engedelmeből ezen urakat elutasítom.

— Fölhatalmazom! — szólt Ibolyka némi zavarral, mely elfogta a hallottak után.

— Nagyságos Váry Benő úr! ha Önnek komoly szándéka a kisasszony ő méltóságát nőül venni, akkor ne velem, hanem Székely Margit ő méltóságával tessék beszélni, mert legközelebbi rokona, nagynénje Ibolyka kisasszonynak.

Azt hiszem több magyarázatra nincsen szüksége?

Váry Benő elsápadt.

— Most tudni fogja kötelességét! Az ajtók nyitva vannak számukra, távozzanak!

— Kicsoda az a Székely Margit? — fordult Viktor úr Benőhöz.

— Azt most el nem mondhatom. Kérlek vezess ki innen. Nagyon szédülök, Isten Önnel kisasszony! minden megváltozhatott, csak ez nem! — szólt Ibolykához és szívére tette kezét. Isten Önnel!

Az öreg székely kikísérte mindkettőt a külső szoba ajtójáig. . . . Ibolyka ott maradt, mint egy szobor, némán, szótlanul. Lelkében, szívében igen nagy volt a harcz, nem birt tisztába jöni helyzetével.

— Nem gondolja öregem, hogy mit tett velem?! — szólt Benő a góbéhoz, mikor elváltak.

— Mit tettem? A kártyának két lapja van. Ön csak az egyik felét látta és olvasta, én megfordítottam, hogy a másik oldalát is lássa meg. Egyéb semmi!

De az nem következés, hogy ön megértve a

kártyának minlkét lapját, újra ne fordithatná a jobb felét magának! Csak ahoz nem fatytyu! ahoz ember kell!

Ajánlom magamat uraim! Sok szerencsét!
Az ajtó bezárult a két távozó után.

XII. FEJEZET.

SZÉKKY MARGIT.

Sikban, hol a sötét fenyvesek a kertekig lenyulnak tüskés, örökzöld lombozatukkal illatot árasztani, az országuttól két órányira fekszik a székvári kastély kiterjedő nagy kertjeivel. Az ősi fészket ezelőtt az öreg Székky Pál birta s lakott benne két szép leányával: Katiczával és Margittal.

Mikor nagyobb leánya tizenkilencz éves volt, férjhez adta Székky Lajos távoli rokonához. Történt pedig két hónappal az esküvő előtt, hogy kisebb leánya egy éjjelen eltűnt a kastélyból. Volt sirás, keresés a három székely vármegyében, de eredmény nélkül. Székky Margit eltűnt nyomtalanul.

A leendő vő türelmetlenkedett a siráncokzás között elhalasztott esküvő miatt, de óhajta szerint mégis megtartották az egybekelést szűk családi körben.

A menyasszonyt a vőlegény magával vitte s így kihalt minden zaj, öröm, s talán az élet is a székvári ősi fészkekből. Az öreg úr sem birta sokáig a magányt, leköltözött porladozó neje mellé az ódon sírboltba néhány hónappal később. S mintha valami átok nehezedett volna a családra: úgy hullottak el egymás után a tagjai.

Az öreg urnak halálhíre beteggé tette nagyobb leányát, Katiezát is, s aztán föl sem kelt többé, hanem atyját követve, nemsokára árván hagyta alig két hónapos leánykáját.

Azután pár napra kitört a forradalom.

Székký Lajos urat szintén magával sodorta a csatazaj s a honszeretet érzetétől megszentelve, ott veszett a harcztéren, vérével öntözve a haza drága göröngyét.

Mikor kastélyát, Fenyővárát elhagyta: eltűnt kis leánya is, kiről aztán többé nem hallottak az udvarban. A lakosztály ajtait befalaztatta, hogy oda be senki ne juthasson falbontás nélkül. Azt pedig csak kettő teheti meg: leánya, vagy ha előkerül az eltűnt sógornő — Székký Margit. A külön udvaron épült gazdasági épületek ugyan az öreg tisztartó kezére bízva, nyitva maradtak, mint azelőtt, de azért csak „befalazott kastély“-nak nevezték a fenyővári ősi fészket.

Székký Lajosnak elutazása és kis leányának eltűnése óta beszéltek sok mindenfélét a vidéken szélteben-hosszában. Sokszor olyan borzalmas dolgokat hozott egyik faluból a másikba szájról-szájra vándorló beszéd, hogy kimondani szörnyűség.

Annyi aztán igaz lett a száz meg százféle hírből, hogy Székký Margit, ki majdnem két évig volt eltűnve — előkerült. Egy borongós tavaszi éjjelen érkezett meg Székvárra kísérijével, az öreg Están bával, meg egy Julcsa nevű vak leánykával.

Hogy hol volt? Mi történt vele azalatt a két év alatt? azt nem tudta meg tőle senki, mert nem beszélt el, hanem azért folyt a rémes történet rólla, akár felhőszakadáskor a hegyi patak.

Csefédjei közül kettő beszélt vele, de keveset. A többi színét sem látta eltűnésétől fogva, mert a

szép kisasszony elzárkozva mindenkitől a vakleánykával töltötte minden idejét.

Az öreg Están bá meglátogatta minden hónapban egyszer, de még annak sem sikerült megtudni tartózkodása helyét, mivel igazi székelyletére — igeu keveset beszélt.

Nyárban poros csizmával érkezett meg. A cseledek letörülték a port, hogy bemehessen urnőjük elé. Télben havas ruhában, bajuszán jégcsapokkal, melyek még zörögtek érkezésekor. Azt igaz leolvasztotta az előszobában, de nemhogy beszélt volna valamit, hanem mégcsak nem is köszönt senkinek.

Tavaszzal, ősszel mindenféle sár belepte a csizmáit, elkezdve a világos szürkétől a legsötétebb feketéig és viszont a legvilágosabb barnáig. Levakarták, letörülték elébb, aztán szokás szerint bejelentés nélkül engedték be az egyetlen látogatóját urnőjüknek.

S ez így folyt hosszú időn át.

* * *

Ne induljunk a valóban hosszú pletyka után, hanem egyenesen nyissunk be a székvári kastély urnőjéhez.

Tizenöt éve, hogy elvonulva az emberektől, csendességben tölti napjait a vidék híres szépsége. A cseleldség is megszokta írásban kapni ki a parancsot és úgy adni be kérését.

Benyitva az ajtón, hol Székky Margit elzárkozva élt annyi idő óta, olyan otthonias érzés fogja el a szívet.

Östve van. A szobában velencei függőlámpa terjeszti szét színes üvegek alá szorított fényét, alatta kerek asztal mellett ül a két nő. A kastély urnője olvas.

Közép magas alak, nemes arcvonásokkal, melyet ha sokáig nézünk, sajátos körvonalait találjuk föl

rajta egy titkolt fájdalomnak. Sötét szempillái árnyé-
kot tartanak korom fekete szemeinek, piros ajkai még
kedvesebbé teszik arcát, melyen leszámítva azt a
sajátságos komolyságot: nem látszik több husz tavasz-
nál, bár a harmincz évet meghaladta.

A szemben ülő nő szintén olyan koru lehet, de
meglátszik arcán pórias származása és ami első te-
kintetre szánandóvá teszi, hogy vak mind a két sze-
mére. Harisnyakötéssel babrál, de oly gyorsan és biz-
tosan, mintha a legjobban látná a tőről leaggatott
szemeket.

Érdeklődve hallgatja a regény végét, mert hiszen
csak alig néhány oldal van hátra belőle. Néha közbe
szóll, ha kérdezni valója van s szavairól nem lehetne
fölismerni az egyszerű jobbágy leánykát, ki évek előtt
mesemondó dadája volt Székky Margitnak, most pedig
barátnője.

Még csak néhány sor választja el a regény vé-
gétől, midőn kopogás hallatszik az ajtón.

— Szabad! jöhetsz bátran öregem! — szól az
urnő, félre téve könyvét s fölállt, hogy eléje siessen
az érkezőnek.

A vendég belépett. Nem vala más, mint az a
másik góbé, a ki Palkó Jancsit bezáratta s az urfiak-
nak Szebenben olyan erőlyesen kiadta az utat.

— Szerencsés jó estvét mondanék!

— Hozta Isten Están bácsit! Csakhogy eljött,
ujra itt van!

— Itt vagyunk!...

— Föltalálta?...

— Az egyiket.

— Istenem! — s szívére szorítá kezeit az urnő.
Nem! őt nem találhatta föl! pedig él!

— Ami késik — nem mulik! Majd idővel őt is
föltalálom, ha ugy akarja az Isten. Bevezetem.

— A dadát?

— Nem. A kisasszonyt.

— Szent Atyám! hát mégis volt számomra egy kis öröm itt a földön — és maga sietett az előszobába, bevezetni a kedves kicsikét.

— Ibolyka kedvesem! én nagynénéd vagyok!

Ugy megölelték, úgy össze csókolták egymást, hogy alig volt vége-hossza a találkozásnak.

— Azt hívéim élébb, hogy tréfát űz velem ez a bácsi — szóló később Ibolyka csengő hangon — kedves nagynéni! való ez? nem mese? nem álmodom?

— Foglalj helyet édesem. Itt mellettem, gyönyörködni akarok benned. Mindha Katicza volna. . . mintha mamád volna. . . úgy, úgy, ölelj meg, csókolj meg, hiszen régen várok, régen sovárgok valaki után, aki szeressen. . .

— De Margit! — szóló panaszos hangon a vak nő.

— Tudom, hogy te is szeretsz édes Julcsám, de látod a rokonok közül senki sem él. Ibolyka az egyedüli. Tizenöt évig kerestetlek szüntelen az öreg Están bával. Ugy-e hosszú idő tizenöt év? S én azóta nem beszélek az emberekkel, az itt levőkön kívül Elzárkoztam a világtól, de neked ezt nem kell tenned.

— És miért kellett elzárkozni? — fordult kérdésével a beszélőhöz Ibolyka.

— Mert. . . mert. . .

— Mert nem vala magyar világ! — segíté ki a zavarból Estánbá az urnőt. (Pedig dehogy azért! hanem a két rokon család irtóháborúja miatt, melyet a Fenyőváryak és Székkyek folytattak egymás között, míg közülök csak az utolsó fiu is ki nem halt.)

— Vegyük a vigabb oldalát — folytatá Estánbá. A kiasszony szabadon élhet a saját kastélyában. Mert van ám! még pedig gyönyörű.

— Nagy halával tartozom Están bácsinak!

— A biza nem nekem! hanem a kedves nagy-

néninek, aki magának is megtarthatta volna a befalazott kastélyt minden hozzátartozóival.

— Befalazott kastély? — kérde Ibolyka némi félelemmel.

— Mióta atyád elhagyta, nem járt benne senki. Ő elesett a harczmezőn. A berakott ajtókat nem volt szabad kettőnkön kívül másnak fölbontani. Téged nem találta föl, én elzárkoztam az emberek elől s ezért a fenyővári kastély maradt, amint volt: „befalazott kastély“-nak.

— És mamám?

— Meghalt, mikor még kicsiny voltál.

— Istenem! — tört ki zokogva Ibolyka. Most még árvább vagyok, mint ezelőtt. Eddig legalább birtam egy anyát, ha nem az igazit is!

Hiába voltak a kedves nagynéni legszebb vigasztaló szavai, míg ki nem sirta magát. De miként a mérgezésnek orvoslása egy még erősebb méreggel történik, ugy a könnyeket is még nagyobb fájdalomnak ígéretével némitotta el Székky Margit.

— Ne zokogj édesem — vigasztalá —, kiméld könnyeidet! holnap elvezetlek édes mamád sirjához, ott hullasd el könnyeid záporát, mert lesz okod reá.

— Oda! oda! még ma vezess el engemet!

— Pihenésre van szüksége a fáradt testnek. Egészséged mindennél drágább édesem. Julcsa! — szólt a vak nőhöz Margit — vezesd a kis szobájába Ibolykát, mely egyelőre lakhelye lesz.

A vaknő fölállva, a legbiztosabb lépésekkel sietett az oldalajtó felé, magával vezetve a kisasszonyt.

— Nehány percz mulva estebéd lesz. Foglak hívni édesem, addig maradj magadra, háborítlanul.

Az ajtóig kísérte kedves rokonát s egy csókkal bucsuzott el, hogy visszatérhessen Están bához, kivel igen sok beszélni, de még több kérdezni valója van.

— Nos öregem, valóban meg vagy győződve, hogy e leány a Katicza nővérem leánya?

— Csak bizonyos dolgokat szoktam elmondani mindenkor.

— Tudom, tudom! Ezt csak azért kérdeztem, hogy valami egyebet nem találtál vele?

— Igaz. Itt vannak. Ez a két függő, meg ez a mell-ék azt hiszem biztos tanujelek?

Margit sietve nyitotta föl a mell-éket.

— Katiczám! drága Katiczám! — s csókjaival elhalmozta a bele rejtett kis képet. Halálos ágyadnál fogadtam, hogy anyja leszek kicsikédnek: de lásd, csak most találhatám őt fel. Boldoggá teszem! nem lesz egyéb célja életemnek.

— Azt hiszem fölösleges vagyok itt?

— Ne menj el öregem! Maradj itt reggelig. Ha lepihent a kis drágám, elbeszéled nekem a történetet. Azt tudva, könnyebben teljesíthetem kötelességemet iránta. Együtt vacsorálunk, nemde öregem?

— Ha nem leszek alkalmatlan?!

— Están bácsi! . . .

— Már csak azért mondom, hogy én igen egyszerű teremtés vagyok. Mit gondol felőlem az a kis jövevény, hogy ki vagyok?

— A ház urnőjének egyetlen barátja, egyetlen ismerőse és igen bizalmas öregje, aki nélkül nem tudna el lenni. De késő az idő, talán rendelkezhetnék Julcsa az estebédéről.

A vak nő kisietett az előszobába s szokás szerint megrendelte az őtt álló cselédétől a vacsorát, csupán annyi eltéréssel, hogy most négy terítéket mondott.

— Honnan érkezted meg öregem? — szólt az urnő, a mint a vak Julcsa távozása után magukra maradtak.

— Szebenből az irgalmasok zárdájából.

— Zárdából? és ki neveltette?

— Katicza méltóságának szobalánya, Anis.

— Anis! . . . Anis. . . igen, emlékezem reá. Udvarhelyszéki leány volt.

— Miként a kisasszony beszéli, saját gyermeke gyanánt nevelte, de a költség mindig készen volt. Másként valóban nem telt volna, mert csak egyszerű falusi papnak a szakácsnéja.

— Mennyit szenvedhetett, nélkülözhetett, a kicsi drágám?! . . .

— Nem panaszkodott egy szót sem. Nevelőanyja igen jó volt hozzá, mind édes gyermekét tartotta, hogy senki nem gondolta a valót, még csak ő maga sem.

— Legközelebb Anist fogod ide vezetni öregem, hogy megkapja illő jutalmát.

— Nagy a hó, nehéz az utazás.

— Nem azért mondtam, mintha rögtön akarnám édes öregem, hanem hogy a jövő látogatásodkor magaddal hozd.

— Értem, értem. Tehát miként eddig, menjek, járjak tovább. Keressek valakit. . .

— A kit szerettünk, a kit szeretünk. . .

— Oh szent atyám! miért nem tudok rólla lemondani?

— Régi dolog ez öregem. Régi, mely mindig új lesz.

— Hiszen fiam volt! . . . Oh fiam!

— Mindenem! . . . — És könnyekre fakadt a kastély urnője. Ugyan ki hitte volna az elzárkózott szentről, hogy könnyezni is tudjon valakiért? . . .

Julesa nagyon sokká tért vissza. Kiadta a parancsot. Talán már el is készült az estebéd, mert jól oda maradt készakarva, hogy azalatt urnője kibeszélhesse magát a kedves öregjének.

Ő jól ismerte a viszonyt, mely összefüzé Están bát urnőjével, s nem akarta oly gyorsan megzavarni, hadd beszéljenek a boldogságról, a melyet nem fog-nak elérni soha. Estánbának nevelt fia, Székely Béla volt a Margit öméltósága eszmény képe ezelőtt tizen-hat évvel. Egyszerű falusi jegyző. Oh, a szerelmesek vakok! Igen hosszú lenne elmesélni a történetet, mely szakadással végződött. Az egyszerű férfi örülésig sze-rette, de ennél is jobban ragaszkodott hazájához. Oda rohant a szabadság rózsakoszoruját gyarapítani egy szívéből nőtt vérvirággal, s eltűnt — nyomtala-nul...

Atyja, — az öreg Estánbá, tizenhat éve jár, bolyong szüntelen, keresve fiát, a hol elveszté utol-jára a nyomot. Halála nem bizonyos, életéről semmi jelt nem adott azóta. És ők remélnek!...

Oh remény! te isteni szikrája a fájó kebelnek, melynek gyöngé világánál összekössük a mát — a holnappal!

Az atya? — tizenhat éve járkál porban, sárban, esőben, fagyban szüntelen. Keresi gyermekét, hogy boldoggá tegye, hogy boldognak láthassa legalább egy pillanatra, ha tovább nem lehet!...

Lefolyt az estebéd anélkül, hogy valami figye-lemre méltó történt volna. Ibolyka bele találta magát helyzetébe, s csupán nevelő-anyjának ide hozatalát óhajtotta,

Székky Margit a öregre nézett.

— Nem megy az olyan könnyen drága kisasz-szony! Nagy a hó, nincs út seholt. De jól tudja kegyed, hogy mennyi baj és viszontagsággal küzködtünk idáig.

— Igaz.

— Mi lehet most az öreg Hargitán? a hol át kell mászni, ha Udvarhely felől jövünk.

— De talán később...

— Úgy hat hét múlva megérkezünk az olvadáskor szerencsésen.

— És az édes mamám sirjához?

— Holnap foglak elvezetni, ha Estánbá segítségemre itt marad.

— Hogy holnapra itt maradjak?

— Igen édes öregem!

— Ez még nem történt velem.

— De látod édes öregem, most az egyszer meg kell tenned érettem. Tudja az ég, vágyom és mégis remegek újra látni a fenyővári kastélyt. Ugy-e elkisérsz édes öregem? Tizenöt évnek kínos szenvedései kötik oda életemet. Szomorú emlékhely ez. Vágyom és remegek, félek és sovárgom újra bejárhatni a helyeket, hol reményeim fonala szétfoslott örökre. Están bácsi! Están bácsi!...

— Tudom! tudom! de enyhítse fájdalmait az a tudat, hogy van még egy valaki a világon, a ki osztózik fájdalmaiban, egyenlően hullatja könnyeit, nem kevesebbet vesztett kegyednél! — és az én vagyok.

— Ugy-e elkisérsz holnap öregem? Itt fogsz lepihenni az előszobába, aztán holnap elhagyhatod Székvárát.

— Megteszem.

Rövid válasz volt, de elég arra, hogy megnyugodjon Margit. Estánbá másnap velük ment át Fenyővárra.

Az előszobába pompás ágyat vetettek számára, hol kipihenje a szebeni ut fáradalmait. Azonban a puha ágyat éppen úgy találták reggel, a mint azt estve fölvetették! Nem feküdt volna bele az öreg góbé abba a szép fehér vetett ágyba, azokra a gyönyörű csipkés párnákra, a nagy világ minden kin-

cseért! hanem zekéjét leterítve az ágy elé — végig
dült a padlón és ott aludt a czondráján reggelig.

Napkeltekor elindultak Fenyővára felé, de a
kocsis sem tudta, hogy kiket viszen a szánkóján, csak
úgy sejtette, mert nagyon be voltak burkolózva, ta-
karózva bundákkal mind a hárman.

XIII. FEJEZET.

A MOSOLYGÓ HALOTT.

Aprűszkölő lovak lábai alatt millió színben ragyogott, szikrázott a hó, a mint a fölkelő nap sárga-vörös színei visszaverődtek a vakító fehér földtakaróról.

Négy paripa szaladott a szánka előtt, s fölverve gyors lábaikkal a puha havat, — úgy látszott, mintha nem a földön, hanem csillámló, fehér fellegeken haladnának.

— Oh ha feldőlünk! — rebegé az egyik bundába burkolt reszkető hangon.

— Ujra fölkerelkedünk, mert az ütés itt ki van zárva. Puha, pehelyszerű hóval van behintve utunk mindenfelé, hogy meg ne üthessük magunkat valahogy.

— Están bácsinak minden pompás szokott lenni, ha mindjárt a legkényelmetlenebb is.

— Engem így tanított az élet.

— Hogy a puha ágy mellett a padlón háljon? ....

— Nem akarom elkényeztetni az öreg csontjaimat. Anélkül is vén vagyok, hátha még hozza kényes

leszek? Hogyan bírnám ki a kóborlást hónapokig egy végben?

— Igaz... De a feldülést elkerülhetjük ma, nemde?

— Abban ma nem lesz részünk. Nyugodtak lehetnek fölöle. A kocsis minden árkát-bokrát ismeri az utnak. Akár elszunnyadhatunk.

* * *

Előzzük meg szánkázó utassainkat három órával, — tekintsünk be a „befalazott kastély“ udvarára, mielőtt vendégeink oda érkeznek.

Az öreg udvarbíró végig simítja ősz szakálát, s maga elé néz a kis lakó-szoba padlójára néhány másodpercig, mintha szemei előtt végig vonulni látná azokat az alakokat, a kikről két ifju vendégének beszél.

— És azóta nem hallották hírét a kastély urának? — kérdi az egyik ifju, kiben Váry Benő daliás alakjára ismerünk.

— Nem. Az ajtókat berakattam, befalaztattam rendre, csupán a nagy tölgy ajtót kimélve meg a többi sorsától. Azóta nem járt lelkes alak belül rajta. Mintha ma is látnám öméltósága erős alakját abban a ragyogó honvédtiszti ruhában, mely úgy fénylett, csillogott, hogy a hold sem mert reá nézni.

Elrobgott, magával vive legszebb paripáit, s nem láttuk többé soha. A méltóságos asszony ott pihen egy üveges koporsóban a sirbolt alatt. Huga nem jött átvenni jogos birtokát, tizenöt év óta nem beszél emberekkel, sőt vannak gonosz nyelvek, a kik nem átalják kétségbe vonni a kisasszony személyazonosságát sem.

— Miként lehet még abban is kételkedni?

— Hát kérem szépen az urakat, az nem is olyan mindennapi dolog. A kisasszony — köztünk legyen mondva, — hát elveszett volt tovább egy évnél,

aztán, hogy a méltóságos asszony meghalt és a kastély ura eltávozott, — hát előkerült nagy rejtélyesen, de a színét kevesen látták, mert két cselédjén kívül mással nem beszélt. Pedig hát ez a kastély a sajátja volna, meg a méltóságos asszony ott a sirbojtban testvére volna, de nem tud senkiről, semmiről. Ott ül Székváron.

— Más örökösse nincs e kastélynak?

— Lenni lenne, de...

— De?

— Hát lehet, hogy van is, nincs is!?..

— Nem értem öreg bácsi.

— Úgy van, hogy volt, — nincs — és lehet.

— Nagyon homályosan beszél. Hát ki volt volna?

Az öreg udvarbíró közelebb húzta székét az urakhoz, s folytatta halkán az előadását.

— A méltóságos asszonynak volt egy kis leánya. Itthon nem halt meg, mert nem temettük el, -- a méltóságos úr sem vitte magával, mert nem láttuk. Tehát valahol él, de hol? azt nem tudja senki.

— Hát a cselédség?

— A belső alkalmazottakat utolsó elbucsuzása előtt fél nappal mind elbocsátotta. Nekünk meg nem volt szabad bejárni, mert a majorban van helyünk, nem a kastély termeiben. Így aztán nem tudtunk meg egész bizonyosan semmit.

— Rejtélyes történet!

— Bizony nem mindennapi.

— Keresték már a gyereket?

— Istenem! hát ki kereste volna? Mi végezzük teendőinket és várjuk a jövő urunkat hűségesen. Mert gazdát csak nem választhatunk magunknak közkívá-natra?!...

Benő németül szólt Viktorhoz, hogy az öreg ne értse meg.

— Itt nem találkozhatunk senkivel barátom. Akár tovább mehetünk.

— Székvárra?

— Ott nem fogadnak el. Hallok, hogy elzárkózott a nagynéni?!

— Elfogadnak... Bizd reám. A haza minden előtt!

— Tehát indulunk?

— Azonnal nyergeltess.

E párbeszéd után Benő az udvarbíróhoz fordul a beszédet magyarra fordítva.

— Barátomnak óhajtása tovább indulni.

— Nem tunácsos úgy sietni! Hátha elkisérnök? Veszedelemes az utazás!

— Benő úr újra németül mondott valamit barátjának, mit az öreg udvarbíró nem álhatott meg szó nélkül.

— Csakugyan nem ért egy szót sem magyarul a mérnök barátja? — kérdezé némi sajnálkozással Benőtől.

— Született lengyel, s anyanyelvén kívül csupán németül tud.

— Milyen kár érte! Nem érti a mi szép szavainkat. Pedig másképp elég ügyes fiu volna szegény.

— Nő, majd megtanítom én rövid időn öreg. De most igazán nyergeltess, mert indulunk. Sietős az utunk.

— Ilyen időben elindulni?!..

— Nekünk menni kell!

— Oh, hát az ilyen uraknak is akad, a ki parancsoljon?

— Kötelesség — öreg bácsi — a kötelesség!

— Az urnő Székváron lakik, ide négy órányira jó utban, — de most?!.. Uram őrizz meg!

— Nyergeltess jó ember. Minden percz késő, a mit elvesztegetünk itt tétlenül.

— Egy szót még urfi, — nem tehetek éppen semmit érdekükbe?

Benő kérdőleg nézett az öregre, s csak néhány másodperc után szállalt meg.

— Szintén egy szót öreg!

— Parancsoljon.

— Mit gondolsz te a magyarról?...

— Gondolni? ... semmit! De tenni mindent! Nehány pillanatnyi csend következett, mely alatt az öregnek hófehér szakállára igazi honfi könnyek estek.

— Hány legényt tudna előállítani, ha azt mondanám, hogy Klapka a határszélen van Pozsonynál? — kérdezé jó magyaros kiejtéssel Polenczky Viktor az öregtől. Az udvarbirón most a sor bámulni. Sze-
mei, melyek az elébb könnyezének — föllángoltak, s kezeit összeszorítva megrázta, hogy rengett a szoba tőlle.

Kétszázat mondok uram! de még anynyinak lenni kell!

— Pszt!... csendesebben öreg honfitárs. A falaknak füle van, a padlónak szeme van, — csitítá Viktor úr, s kezett fogott vele.

— Az én hajlékomban nem kell félni semmitől, senkitől! Csak azt sajnálom, hogy ily későre kezdetünk a dologról beszélni.

— Elég korán van öregem. Itt az irás, a Klapka fölszólítása. Írd alá a névedet és a számot. Mi azon-
nal indulunk Székvárra. Mit gondolsz ősz bajtárs, — mennyit kérhetünk az urnőtől?

— Nem kell ott összeget mondani! mert ha ő esz az igazi Székky Margit, úgy minden vagyona a szent ügyé leszen s csak a földet tartja meg magának,

amiből éljen. Én ismertem őt, azért az összegről hallgatni kell. Oh, ha nem beszélhetnek vele!...

— Nekünk mindenképpen találkozoznunk kell. Ha szóval nem, akkor levélben, de meg kell lenni.

Az öreg udvarbíró reszkető kezekkel írta a pergament hátára az ő kétszáz legényét. Kérdezősködött Klapkáról, majd Kossuthot tudakolta s oly nagyon jól esett öreg szívének az a hír, amit halkán mondott el neki Viktor ur.

Nemsokára lóháton ültek az öreg udvarbíró vendégei s egy lovász vezetése mellett toványargaltak Székvára felé.

* * *

A székvári sirbolt ajtójának rozsdás zárjába újra kulcsot dugtak tizenhét év után. Döröszölve-nyikorogva az erős feszítéstől — végre fölnyillott a nehéz tölgyajtó s belépett elsőnek a vezető béres. Égő fáklyáját előre tartva — hirtelen visszafordult.

— Mi az? — kérdezik a hátul jövők.

— Megfulaszt a levegő.

— Várjunk néhány perczet — szól Están bá, a hölgyeket vissza ültetve a szánkóra, nehogy áthűljenek. Körül szaladtak a lovak néhányszor a sirbolt előtt, míg a hűvös téli levegő felválthatta a halottak lakába beszorult fullasztó szagot.

A béres intett a beindulhatásra. Tiszteletet gerjesztő némasággal lépdeltek be egymásután. Elhaladtak több emelvény mellett anélkül, hogy föltekintettek volna a reá helyezett koporsóra. A középén megállott a vezető egy érczből készült örökös házíkó mellett s intett Están bának: segitené leemelni a fedelét.

Az öreg szó nélkül segített. Leemelték a koporsó ércsfedelét, mely alatt egy üveges fiók borította le a sirnak jámbor lakóját.

Mint mikor valaki azokról álmodik, akik a leg-

kedvesebbek, a legdrágábbak neki a világon s öntudatlanul elmosolyodik édes álmának szerette képein: úgy aludta örök álmait arczán a tulvilági édes mosolylyal ott Székky Lajosné. Mintha mozdulnának az üde vonások a halott arczán, vagy talán az üveg csalja meg a szemet? . . .

Nem. A halott valóban mosolygott. Így látta őt utolsó perczeiben huga Székky Margit. Így hagyta el, mikor lelkére bizta kis leánykáját, Ibolykát, így: boldogító nyugalommal szívében, örök mosolylyal ajkain.

És most — tizenhat év után — az arcz nem változott semmit. Ott áll mellette szép hajadon leánya, ki eljött megsíratni az édes anyját, eljött szerető gyermekki könnyeket hullatni a koporsóra, de a mosolygó halott láttára csak elszorul szíve s nem képes egy könnycseppet ejteni azért, aki a legdrágább szívének.

Az öreg udvarbíró beszélni kezdi a temetés lefolyását. Elmondja, hogy miként szónokolt a bércealyai fiatal pap a halotról. Ibolyka reá borul az üvegfedélre, míg végig hallgatja az öreg szomorú beszédjét, szíve átérzi, átszenvedi az elmondottakat. Ugy elszorul szíve a fájdalomtól, de egy árva könny nem jön szeméibe.

— Oh, mond Margit: mindig ilyen mosolygó volt az én anyám?

— Nem. Utolsó perczeiben érte egy öröm szívét, mikor már haldokolt és lásd, elvitte magával örökre.

— Mi volt az a nagy öröm?

— Szabadnak látott engemet s gyermekét reám bízhatá.

— Látta. . . a móltságos. . . kisasszonyt? — rebegé elcsodálkozva az öreg udvarbíró.

— Igen, engemet látott itt azon az éjjelen.

Az öreg megtörülte gyöngyöző homlokát.

— Lehet. . . Elfeledtem, mert a kisasszony akkor még el volt veszve. Azonban a temetésen nem láttam. . .

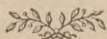
— Ugy van öregem. Csak két óráig időztem nálla azon az éjjelen. Aztán másnap napkeltekor meghalt.

— De arról nem tudott itt egy lélek sem a kastélyban.

— Déhoggy nem! — szólt közbe Están bá. Én voltam a vezető, meg az öreg Czoki Péter, a harmadik pedig a vak Julesa.

— Ugy, a többit már tudom — szólt csendesen az udvarbíró —, nem szabadott a dologról tudni másnak. . . Oh, a méltóságos ur! . . .

Székký Margit intett és az öreg elhallgatta a többit. Lezárták újra a koporsót s két órai pihenés után vissza indultak Székvárra.

XIV. FEJEZET.

MAGYAR VILÁG.

Amiről Palkó Janesi oly régen álmodozott; amit törhetlen küzdelemmel elérni akart; amiért lelke annyi időközön át sovárgott: az most egyszerre következett mind. Magyar világ lett. A nemzet kiegyezett királyával s elhatározta fejére tenni a magyar szent koronát. Azonban könnyű ezt így röviden kimondani, de sok nehéz küzdelembe került, a míg létrejött, sok ezer lelkes hazafi fáradozott érte s tettek, ahol lehetett. A Galibardisták Olaszthonban, mások Török-, Francia-, Angol- s más országokban használták föl befolyásukat szeretett hazánkért. Klapka, a rendithetlen hős. tettel óhajtott segíteni hazáján. Egy újabb magyar szabadságharczot tervezett és sereget gyűjtött, hogy a határszélről beüthessen, forradalmat csinálhasson. Embereit előre beküldve a hazába — serényen szervezkedett.

Ezek közé a fölkelés-szervezők közé tartoztak Váry Benő és Polenczky Viktor szintén. Ezért barangolták össze az utóbbi hetek alatt a székelyföld különböző helyeit, pénzt és hadat gyűjteni titokban a drága magyar szabadság kivívásához. Embert — azt

kaptak, csupán a költségek egyrésze hiányzott, hogy be legyen fejezve a készülődés. Ezért siettek most Székky Margithoz, sziveikben a legszebb reményekkel hazájuk ügye iránt.

Azonban, legnagyobb csodálkozásukra, az embe-
rektől elzárkózott urnő nem volt otthon. A tisztartó
elmosolyodott, hallva, hogy urnőjét keresik föl.

— Ne fáradjanak uraim! — szólt a két ifju
ukhoz — hiába! Székky Margit öméltósága Fenyővárra
utazott át, de, ha itthon volna is, tizenöt éve nem
beszélt vele senki. Nem fogja kihallgatni az urakat.

— Nekünk találkozni kell vele! — szólt komoly
határozottsággal Váry Benő — merre vezet az út
Fenyővárra közelebb?

— No, azt egykönnyen nem lehet megmagyarázni,
ha nem ismerik a helyet, hanem a friss szánnyomon
reá találunk az utra.

A két ifju egymásra pillantott. Elbucusztak a
tisztartótól s nemsokára Fenyővárra felé nyargaltak
serény lovaikon.

— Lásd Benő, ez szép volt tőled! — szólítá
meg gyors haladásuk alatt barátját Viktor ur — még
csak egy szóval sem kérdeztél utána Ibolykának.

— Azt hiszed nem szeretem?

— Hová gondolsz?

Jobban, mint valaha — folytató Benő erélyesen
— de most nincs időnk saját magunkra gondolni! A
magyarnak az a legdrágább, a miből csak egyet bír
— a hazája! Mit ér a szerelem örök tavasza szivem-
ben, ha nem szabad hazában élvezem azt? Sietesd
lovadat! ég a kengyelvas talpaim alatt. Még hátra
van a legnagyobb mozgató erő, mely a székely hadat
fölállítsa: még hiányzik a pénz. . .

— Egyrésze!

— Ha a sereg egyrésze hiányzik, az nem akkora
baj! mert itt hazafit sokat, pénzt keveset találunk.

A vagyont vagy az oláh rabolta el, vagy harcra emésztette föl.

Igy beszélgetve haladtak tovább a kanyargó utakon s fél órai lovaglás után, melyet inkább lehet hóban mászkálásnak nevezni, távoli kiáltások rezgették meg a levegőt. Nyomban rá fegyverdurranások következtek, de azért szüntelen hallatszott a segélykiáltás. A két lovas megállott pillanatra tájékozni magát a zaj felől.

— Támadás!

— A domb tulsó oldaláról hallatszik.

— A szánnyom épen arra vezet. Ők lehetnek.

Előre!

Gyorsan szedték rendbe lőfegyvereiket, míg a lovak nyargalva kanyarultak a fenyves-borította domb tulsó oldalára. A pisztolyok töltve, a fegyverek kézben tartva, lövésre készen. Így száguldának a veszély színhelye felé.

Mikor megtéve a kanyarulatot, előre pillanthatának a fenyves alatti nyomon, Viktor, ki jobb oldalról hamarabb meglátta a veszélyt, elkiáltotta magát

— A farkasok megtámadták a szánat! Lovaink szemeit bekössük!

Gyorsan leugráltak s bekötözék a paripák szemét, majd az orrlyukokba valami port hintettek mind a kettőnek.

— Minden pillanat drága, siessünk! Én készen tartom a füstölő-fáklyát.

— Gyujtsd meg előre — szólt Benő — éljen Palkó Jancsi!

A két paripa mielőtt megvadulhatott volna, biztonságba lett helyezve, hogy sem nem láthatták, sem nem érezhették az ordasokat s vakon rohantak előre.

Lovasainktól ezer lépésnyire valóban szomorú helyzetben valának a szánkázók. A farkasoktól minden oldalról körülvéve, a lovakat lehúzták, a kocsist szét-

tépték s az utazó hölgyek fölött a jó Isten, meg az öreg Estánbá körülesapkodó karjai örködének. A vén góbé is lankadni látszott. Öreg karjai bár erősek, mégis nem heves verekedésre, hanem kitartó munkára valók s ámbár a végső erőmegfeszítésig igyekezett tartani a harcztot, már-már csupán a vastag, nehéz bundák védették meg egyes merész támadótól a hölgyeket. Ugyan az öreg Están bá nyomban oda csapott vasas végű botjával, de ha nem erős a bunda, a farkas foga hamarabb áttör rajta, mint a bot az ordas fején.

Csak két percz — és elkésett volna minden segély.

Mikor Están bá megpillantotta a két lovas: megörült a segélynek, de csakhamar belátta, hogy itt két lovas ember vajmi kevés mentséget hozhat!

(Azonban azt nem gondolta, hogy ezek már kijárták a Palkó Jancsi híres iskoláját s ímerik a farkasverés minden fortélyát!)

Mihelyt közelebb értek, azonnal a lovasoknak rohantak az ordasok többen, de ugyan megjárták! Mikor már a két lovasra fölugorni akarnának: oly tüzes eső-zápor hullott feléjük, hogy nyomban lángot vetett a csoport valamennyi első harcossának a bundája. (Mégis csak fenyé kacskaringós esze vala Palkó Jancsinak! melyből jutott az urfiaknak is valami — jó pénzért.)

— Bátorság! itt a segély!

— Nem kell félni öreg! — kiáltozák biztatólag Están bá felé.

Az égő farkas csoport visszaroohanva a szánnál maradt pajtások felé, lángoló gypajukok annyira megijesztette a lakmározókat, hogy azok oda hagyva minden édes zsákmányt, elkezdének eszeveszetten rohanni-szaladni a közeli fenyves felé. Még egy pár jó lövés megtette a hatást, s meg valának mentve a szánkázók.

Székký Margit hálálkodva, Están bá bosszusan fogadta a mentőket s nem bánta volna, ha inkább a farkasok tépik szét mindnyájokat, mintsem ez a két uracs legyen a szabadítójuk.

De ez egyszer nem figyeltek az öregre az urfiak. A paripájokat gyorsan befogva, a megtépett kocsist lábaikhoz az ülésbe emelték s anélkül, hogy ünnepélyeskedjenek — visszahajtottak Székvára felé. Mindenki gondolkozott, de senki sem beszélt, sőt Ibolyka még csak ki sem bujt a bundájából, hogy megtekintse a mentőket, a mit egy gyöngé ájulásnak tudhatunk be.

A kidült paripák ott maradtak a visszatérő farkasok martalékául. Utasaink, a szerencsétlen kocsist kivéve, bántalmatlanul érkeztek meg tíz percz múlva Székvárra, hol a kocsis rövid időn kiszenvedett.

A futó ordasok pedig az erdőbe menekülve — nemsokára tűzbe borították a fénvest. Előbb csak egy fa gyuladt meg, tüzet kapva szurkos galyainak egyike az égő farkas bundájától. Majd több-több kezdett lobogni, amint az ordasok sereglettek, úgy annyira, hogy aztán három nap és három éjjel szüntelen lobogott, míg a domb kopár oldalán ki nem ért az égivalóbból.

Amint megérkeztek a kastély udvarára, a két ifju karjára vette a hölgyeket s fölvezették a lépcsőkön. Ibolyka, midőn kibontakozott bundájából, halk sikcjt hallatott, de elfojtotta meglepetését. Az előszobába bemutatkoztak.

— Méltóságos asszonyom! legyen szabad magam bemutatni, mivel távozni akarunk azonnal. Polenczky Viktor vagyok Osztralenkából. Itten barátom Váry Benő, Udvarhelyszékről.

Meghajtották magukat, megcsókolva Székký Margitnak eléjük nyújtott kezét, ki örömmel fogadta élete megmentőit.

— Nagy halával tartozom Önöknek uraim s bár évek óta senkit sem fogadok: szívesen látom vendégeimül. Én Székky Margit vagyok, e kastély urnője. Fenyőváry Ibolyka kisasszony, — folytatá az urnő, — a nővérem leánya. Nagyon sokkal tartozom Önöknek.

Estánbá elmordulta magát, s úgy szeretete volna valamikép kirugni az urnő kedves vendégeit.

— Méltóságos asszonyom, — szólt Benő, — fogadja szívünk háláját a kegyért. Mi csak kötelességünket teljesítettük. Hanem ha szabad lesz nemes szívétől valamit kérnem, úgy engedje tanuk nélkül beszélhetnem a drága hazánk nevében.

Ibolyka távozott, Estánbá ott maradt. Váry Benő kérdőleg nézett az öregre.

— Estánbától mitse tartson, — nyugtatá meg az urnő. Előtte nincsenek titkaim. Hallgatom uram!

— A haza nevében jöttünk méltóságos asszonyom, ennek a szegény elhagyott magyar hazának nevében! — kezdé el beszédjét Benő kérő hangon. A szabadságharcz, vagyis forradalom, miként azt ellenségeink nevezték, — újra ki fog törni. De ne tessék tőlünk félni méltóságos asszonyom, ha kimondom, hogy az eszme megvalósítására mi lettünk kiküldve a Székelyföldön. Dicsőség a magyarok Istenének! mi befejeztük a tororzást. A székely sereg csak jelszóra vár és újra „magyar világ lesz“, miként azt a nép szokta mondani. Az alkudozások békés uton is megkezdődtek, de mi helyesebbnek találtuk a kardot. Fölkelünk újra a magyar szabadságért. Jelszavunk: szabadság, egyenlőség, testvériség! Klapka tábornok a határszélen táboroz, — pár nap alatt harcban leszünk. Még egyszer, ha mindjárt az utolsó küzdelme lenne is a magyarnak! még egyszer, ha mindjárt a nemzet kipusztulna e harcunk alatt! Öreg, ifju, gyerek, nő: mindenkinnek harcolni kell újra hazájáért a maga tehetsége szerint! Csak úgy lehet győzelem a magyarok

Istenének. Seregünk készen áll a jelszóra várva, hogy tizezer székely harczos varázs ütésre lépjen a harcz-terre. Tekintse meg a Klapka tábornok felszólító le-velét méltóságos asszonyom.

Széky Margit szemeiben kigyultak a hazasze-retet igaz lángjai. Szemeiből öröm sugárzott a kezei között reszkető pergament lapra, hol a székelység színe-java sajátkezüleg írva ragyogtatta honszerelmét.

— Hozz egy tollat öregem! — szólt Estánbához, ki elsietett. És ekkor Váry Benő az öreg udvarbíróra gondolt: „ha ő az igazi Széky Margit, akkor minden vagyona a hazáé, csupán a földet tartja meg magának, a miből megéljen!”

Estánbá visszatért a tollal kezében. Az urnő néhány szó után oda írta a nevét.

... Ő volt az igazi Széky Margit!

— Méltóságos asszonyom! — szólt Benő átvéve a pergament lapot, — engedje megcsókolnom kezeit, melyek oly sokat tettek a hazáért!

— Még csak fognak tenni honfitársak. A hazáért mindent! „A haza minden előtt!”

A két ifju bucsuzódni kezdett, bár a kastély ur-nője majdnem neheztelt érte.

— „A haza minden előtt!” — mentegeti magát Váry Benő, — pedig elhiheti méltóságos asszonyom, hogy sok egyéb van, a mittegyek, de legelső hazám! Ezért örömmel fáradunk, élünk, halunk!

A mint lovaikon beszélgetve tova haladtak, mint befejezett dologról, — beszéltek a székely fölkelő seregről, melynek hogy egész legyen, — nem hiány-zott már többé semmije.

Estánbá még távozásuk után is görbe szemmel nézett a tova haladókra, s nem akarta valónak hinni az egész dolgot.

— Csalók!... — mormogá utánnok,

— Te tévedsz öregem!

— Ők akarták megszöktetni Ibolykát!...

— Mit mondasz?

— Hogy Ibolykát a körmeik közül kaparintottam el.

— Az nem lehet!

— Mégis úgy van.

— Ismerem az írásokat, hová a nevem írtam. Aztán Ibolykáról egy szót sem szóltak!

— De vissza fognak térni, Nem hiszek!

— Ne vádolj senkit öregem, mert nem tudod bizonyosan!

— Hát meg fogom tudni. Utánnok lesek én még most, azonnal! Ej, de mit? Itt van a kisasszony, megmondja.

Az urnő behívta Ibolykát.

— Mond csak édesem: ismered mentőinket? Ibolyka Estánbára nézett és elpirult. Zavarát nem birta eltitkolni.

— És hol találkoztál velek? — kérdezé tovább Székky Margit csendesen.

— Csak vele...

— Melyikkel?

— A barnával.

— Hol?

— Istenem! mindeddig csak egyszer láttam egy év előtt Pálfalván.

— S beszéltél vele? Hogy hívják?

— Nehány szót, a mint az utcán megszólított, de nevére nem emlékezem,

— Távozhatsz édesem! — küldé el a zavart leányt az urnő, — még Estánbával néhány szóm volna.

Ibolyka lesütött szemekkel hagyta el a szobát, s ez olyan nagyon tetszett nagynénjének

— Mit mondtam öregem? — Te tévedsz most az egyszer!..

— Nem szokásom. Ezért utánnok lesek.

— Inkább az Ibolyka nevelő-anyját óhajtánám, hogy ide vezesd. Az utánlesésre nem vagyok kíváncsi, mert a két ifju igaz hazafiságát kétségbe vonnom nem lehet. A miket mondottál, mind elhiszem: szeretik a kalandokat, a szép zárda növendékeket, de mindezeknél inkább hazájokat.

— Csak nehogy eltüntessék még az éjszaka innen a szép Ibolykát

— Hová gondolsz öregem?

— Én természetes következtetéssel beszélek.

— Úgy tedd, a miként akarod.

Estánbá csakugyan úgy tett, a mint elhatározta. Előkészült mindennel az urfi fogásra. Lesben állott, s várt figyelmesen, vigyázva a legkisebb zajra . . . reggelig. Azonban csalódott! Az urfiak még harmadnap sem tértek vissza.

* * *

Az előbb elmondottak után nemsokára beállott a „magyar világ“. A nemzet a királylyal kibékült. A politikai foglyokat szabadon bocsátották. A német hivatalokat eltörölték, szóval! „*magyar világ lett.*“

Palkó Janesira szintén örömnap virradt egy szép reggelen. A vén góbét szabadon bocsátották. Sirt, nevetett örömében, míg végig tánczolt az utcán hazafelé. A kikkel találkozott, mind igazi magyar ruhás alak, s előbb azt hitte, hogy csak álmodik, de hogy rendre mind parolát csaptak vele azok a diszmagyaros ismerősök, — mégis meggyőződött a valóról. Beteljesedett lelkének tizenhat év óta minden éjjel újra meg újra átálmadott óhajtása: magyar világ lett!

A mint örömében tánczolva menne hazafelé, találkozott egyik öreg bajtársával, egy bükszádi üvegablakos komájával.

— Iveg ablak!

— Szervusz konyé! — kiáltott reá örömmel Jancsibá. Ne kiabálj hiába, mert nincs itt ablak most üvegezni. Hanem jere el három nap mulva! fogadom, hogy négyheti munkát csinálók.

Megölelték, megcsókolták egymást a jó konyék. Aztán Jancsibá olyas valamit sugott az ablakosnak, hogy holnaputánra térjen vissza nehányad magával, de hozzon ablak-üveget bőven, mert nagy szükség lesz reá, de nagy! Ő fog lövöldözni a magyar világ tiszteletére, már pedig akkor ép ablaknak nem szabad maradni Parajd várossában.

S úgy lett. Másodnap, hogy Palkó Jancsi kiszabadult, csináltak egy diszes ünnepélyt, melyen az üdv-lövések anynyira megrázták a levegőt, a levegő meg az ablakokat, hogy nyomban csörömpölve hullott be valamenynyí. Aztán mire megérkeztek a bükszádi iveg-ablakosok, — készen várta őket a nagy munka.

Multak, teltek a napok. Örömnép, vigalom járta be mindenfelé a székelység között. Magyar pompában ragyogott minden vármegye apraja, nagyja.

Palkó Jancsi diszmagyar ruhában indult el hazulról, de nem valami országos dologban, hanem nyikorgó fakó szekeren szállította a borvizet. Diszben történt minden, még a borvíz szállítás is.

Ez volt a magyar világ!

XV. FEJEZET.

SZÉLCSEND.

a kitombolta magát a zord vihar, bíboros fényben öltözik a táj, újra ragyog a nap fényes sugarától minden virág, minden falevél. Úgy van ez a nemzeteknél is.

Hazánkon szintén végig tombolt a szélvész, melyet a szabadság dicső eszméje hajtott át az öreg Európán. Erejével bős haragjának megrázta a büszke arany trónokat, — reszketve hajoltak meg előtte a koronás fejek és csak egymást támogatva, gyámolítva valának képesek újra helyreállítani az egyensúlyt. Nemzetünk szabadságharcza hosszú és heves volt. Több mint másféltized alatt nyögtük az osztrák zsarnokság nyomását, s már-már végelgyengülésben vonaglott nemzetünk, s fölötté csak néhány igaz hazafinak gyermeki gondja virasztott e nehéz idők alatt. Oh az a szélcsend, mely a harc viharját követte — valami borzasztó vala! Mert egy vitéz, bátor nemzetnek elveszni a csaták bős hevében: valmi édes, kedves halál, hanem, ha ennek az oroszlanlelkű sardéknak nyakára jármot, kezeire bilincseket vernek és börtönbe vetve lassan, csendesén hagyják elsor-

vadni, hogy a hősiés lélek megtörve, megalázva nap-nap után számlálgassa a gyalázatos kimulás végperczének közeledését: oh ez szörnyűség!

És a magyar nemzet tul élte ezt a halálthozó csendes álmot is! Áldassék érette a magyarok Istene!

Regényem története átmegy a szélesendből a nemzet újra ébredése idejére, ezért a kedves olvasót elvezetem még egyszer Székvárra néhány hónappal azután, hogy magyar világ lett.

* * *

Széky Margit öméltósága csendesen ül a közös asztal mellett, beszélgetve Ibolykával, meg a vak Julcsával az ebéd rendezése felől.

— Minél egyszerűbb eledelt, — szólt a vak, — ma nem vagyok éhes. Nemde osztozol nézetemben Margit?

— És mit óhajtasz te Ibolyka? — fordult a leány felé az urnő.

— Oh nincs nekem semmi ohajom. Mint minden nap, ma is pompás étvágygyal fogok ebédelni bármit főzetsz. Azért reád bizom édes Margit. Neked igen jó izlésed van mindenben.

— Akkor az lesz, a mit mondtam.

— Helyes! helyes! — hagyták helyben a vak Julcsa meg Ibolyka.

Kivülről öreg köhintések, csendes léptek hallatszottak.

— Ez Están bácsi! — szólt örömmel az urnő, s nem várta belépni, hanem eléje sietett egyetlen vendégének. Mert meg kell vallani, hogy Ibolyka hazajövele mitsem változtatott öméltósága elzárkózottságán. Kerülte az embereket mint azelőtt.

— Csakhogy újra itt vagy édes öregem! — fogadá az előszobába, s megölelte a szürke göbét.

— Hej, ha tudná dehogy ölelne! dehogy édesgetne méltóságos kisasszony!

-- Ne rémits meg öregem! mi hirt hozol?

— Semmi jót, — vagy minden jót.

— Én csalódtam? vagy te?

— Mind a ketten.

— Hogyan lehet az?

— Méltóságod csalódott a háboruban, mert a nemzet kibékült és most nincs hová áldozni pénzét...

— És te öregem?

— Én csalódtam a két fiatal urban, mert a leg-tisztességesebb emberek, a kik az általam láb alól el tett öreg borvizest szabadlára helyezték hamarabb, mint más foglyokat. Az Ibolyka méltósága nevelő-anyját fölkeresték és tudatták a dologról, de későn. Valami ijedségből kapott betegségben kiszenvedett a szegény.

— Szegény asszony! hogyan adjam ezt most tudtára Ibolykának?

— Sehogy még most! Jó lesz hagyni, hadd felejtessen valamit a gyermek-évek örömeiből.

— Úgy teszek öregem.

— Ha méltóságod megtekinti e névjegyeket! — szólt a belépő öreg cseléd, — a mentő urak kiinn várakoznak parancsára.

— Elfogadhatja őket — biztatá Estánbá, — az aláírásokat hozták megsemmisíteni.

A jövő percekben együtt találjuk Székky Margitot a két fiatal urral.

-- Méltóságod névaláírását legutoljára hagytuk megsemmisíteni sajátkezüleg, miként azt mások is tevék, — szólt Benő elővonva oldalzsebéből a pergament ívet, — de nyugtassa meg nemes szivét az a tudat, hogy édes hazánk újra szabad, s a benne lakók háborítatlanul élvezhetik jogaikat.

— Nem tettem semmit a hazáért! — szólt panaszos hangon az urnő.

— Ki meri ezt állítani? Hiszen akkor mi sem tettünk semmit! De nem így van méltóságos asszonyom! nem ez a valóság, a mit látunk. A nemzet ki-egyezésében igen nagy előmozdító szerepet vitt a székely fölkelő csapatok szervezkedése, mert nem tagadhatom el, miszerint az összes szervezkedés elárultatott, — a mi nem volt hátrányára ügyünknek és nem lehetett volna meggátolója a fölkelésnek.

Isten kezében volt az ügy letéve. Mi csak tehetségünk szerint segítettük annak előhaladását. Nem akarom felsorolni érdemeinket, csupán annyit mondtam el, a mennyi nemes, honszerető keblét megnyugtassa méltóságodnak. A jelen alkalommal csak ennyire volt szüksége édes hazánknak, de ha újra fog áldozatot kívánni tőlünk: mi ott leszünk méltóságos asszonyom!

Székky Margit némán hajtotta meg magát a lelkes ifju előtt, s egy toll vonással kihuzta az utolsó nevet is a Klapka felhívásáról.

Néhány pillanatnyi csend következett, melyben úgy érezte Székky Margit, mintha az a toll vonás elszakította volna minden szavát, — minden okot arra nézve, hogy tovább maradjon az ifjak társaságába. Hiszen ő egy élőhalott volt mindazokra nézve, akiket férfi néven neveznek, — egynek kivételével. És ez az egy?... Ki tudja hol? Ki mondaná meg merre van? a földön vagy a megdicsőültek között, kik a magyar szabadságharcban elestek.

— Méltóságos asszonyom, — szólalt meg perczek múlva Váry Benő, — még csak egy célja van merész látogatásomnak.

Az urnő Ibolykára gondolt, a kinek az ifju most kezét akarja megkérni és úgy gondolá, hogy érette megteszi a mit tehet.

— Hallgatom uram.

— Nehány nap előtt temettük el Ibolyka méltóságának nevelő-anyját, dajkáját, Anis nénit. Ott állottam végső perczoiben az ágya mellett, s a haldoklónak volt bizalma hozzám, reám bizta végső kívánságának, utolsó óhajának teljesítését. Ez bátorított fel, hogy méltóságodnak türelmét néhány pillanatra igénybe vegyem.

— Csak nem átkozott meg, hogy elhoztam Ibolykát gondjai alól?

— Én a legkissebb gyanutól is fölmenttettem méltóságodat. Ő ismerte kegyes szivét és csak nemes tettet vár egykori urnőjének hugától. Nem arról beszélt, hogy mi legyen az ő „Ibolykájával“, — miként nevezé, — hanem a reá bizott holmik visszaadását kötötte szivemre. Előbb a plébános előtt megesküdtem a szent feszületre, aztán mindenkit eltávolítva, elmondá óhajtását, — végső akaratát, melyet csak egyedül méltóságodnak mondhatok el. Mások előtt esküm tartja beszélni.

Székkly Margit intett. Estánbá Viktor urral ki léptek a teremből.

Magukra maradvá, Váry Benő egy írást s több ékszeret vont elő zsebéből és átnyujtá.

— Ezeket néhai Székkly Lajos úr bizta volt Anisra.

Őméltósága megrázkodott a név hallatára, habár csak sógora volt az említett. Azonban nem szakította félbe a beszélőt.

— Ime visszahoztam a haldokló óhajtása szerint. Ezeket kívül még egy tulipántos vasláda áll rendelkezésére, melyben Ibolyka méltóságának atyai öröksége van elhelyezve.

— Hol van a láda?

— Ez idő szerint lakásomban őriztetem.

— Ismeri a tartalmát?

— Igen.

— S mi van benne? — kérdezé elborult arczal Székky Margit.

— Tele van a fenyőváriak és székelyek czimereivel öntött aranytányérokkal, melyet azért hagyott így az atyja, hogy ne lehessen könnyű szerrel ellopni. Legalább ezt jegyzi meg a mellé csatolt írásban. Mikor parancsolja a ládát elhozatni méltóságod? Mert megvallom óhajtának szabadulni tőle.

— Soha! soha! nem akarom látni. A mikor Önnek tetszik vigye át a fenyővári befalazott kastélyba. Annak ott a helye én arra nézve már meghaltam, miként a két család tagjai, kiknek oly szomorú vala a pusztulása.

— Méltóságod olvasta az írást!

— Nem! Nem is tudok rólla semmit, de nem is akarok hallani. Halálomig viselem nevemet s élek atyám kastélyában elvonulva. Semmi rész nem kell azokból az aranyokból, azok egyedül Ibolykát illetik. Legyen boldog a kedves gyermek! Élvezzé mindazokat a gyönyöröket az életben, a miket mi Katicza nővéremmel nem éldeheténk...

— Méltóságos asszonyom, de...

— Nem vagyok én világ gyűlölő! vagy ember kerülő! Tódom, hogy van minden szívnek tavaszsa, mikor nyillani kénytelen... Szerettem én is, — ejh, de ez önt nem érdekli, ha érdekelné sem mondhatnám el. Nem lehettem azé, aki szivem szeretett....
Úgy-e rövid mese? — s könnyek csillogtak szemében.

— Megható!...

— Mindig az volt. De mondja! nincs erről valami abban az aranyos ládába?

— Semmi; semmi méltóságos asszonyom.

— Úgy tehát senki, semmi nincs, hogy róllam

tudjon, csupán a kik velem laknak! — s elgondolkozott Székky Margit egy pillanatra.

— Kire bízhatom azt a ládát a befalazott kastélyban? Mert csak úgy ott hagyni nem lehet. Inkább Ibolyka méltóságának adom gondjai alá

Székky Margit hallgatva nézett maga elé, s néhány másodpercnyi csend következett.

— Édes honfitárs! — szólítja meg Váry Benőt az urnő, mint egy gondolattól megkapatva, — még csak azt kérdezem Öntől, hogy mit érez Ibolyka iránt? Őszintén feleljen.

— Szeretem szivemből az első pillanat óta, hogy megláttam! Azt hiszem ez nem vétek?... Mint egy szakácsné leányát, — magamhoz akartam emelni, mint méltóságos kisasszony: eltaszithat magától, de szeretni fogom örökre!

Őméltósága csendes egykedvűséggel hallgatta végig a nyilatkozatot, aztán komolyan kérdezett ismét az ifjútól:

— Az Anis végrendelete köztünk marad! ezt férfi becsületszávára fogadja?!

— Fogadom!

— Lesz szíves beszólítani barátját meg Estánbát — szól az urnő ezután hidegen.

Benő különös érzelmekkel szívében lépett az ajtó felé, visszahívni a kimenteket, s nem birta elképzelni magának a következőket sehogy. Hanem, a mint visszatértek, azonnal megértett mindent.

Előttük állott Székky Margit — karján Ibolykával.

— Kedves hugoskám, — kezdé barátságosan az urnő, a mi igen meglepte Váry Benőt, — itten Váry úr ünnepélyesen megkérte kezedet, azonban én nem ismerem belső érzelmeiteket, azért megkérdem: édesem: szereted-e ezen ifjút?

Ibolyka elpirult, arcza rózsás lánggal égett.

— Igen... — sugá alig hallhatólag.

— Úgy e percztől fogva jegyesek vagytok! — folytatá öméltósága egymás kezeit összetéve.

De erre már Estánbá is előbb lépett. — Nem megmondtam Benő urfi, hogy „*a kártyának két lapja van*“. Egy ideig csak az egyik lapját látta, s én azt nagy bosszuságára megfordítottam a más felére, de a mint látom, elég ember volt azt a kártyát újra fordítani maga felé. Ezért engedje, hogy én legyek az első, a ki boldogságot kíván tiszta szívből!

Mindnyájan rendre üdvözölték az új párt.

* * *

Kevés mondani valóm van hátra még, hogy olvasómat teljesen megnyugtassam a történetekről.

Fenyőváry Ibolyka és Váry Benő pár hó mulatával egymásé lettek, de Székky Margit nem vett részt semmiféle ünnepélyen, mulatságon Estánbával. Az első tizenhat év még nehányszor ismétlődött. Székky Margit csak várt, várt hiába. Arczának gyönyörű rózsái elhervadtak rendre, de azért remélt a legutolsó perczéig. Nem volt más látogatója az öreg Estánbánál, a ki azután is eljött minden évszakban egyszer, hogy elmondja járását, kelését, hiábavaló fáradozását fia után.

Székky Margit volt utolsó az elátkozott családból, kiket az ősök a Fenyőváry családdal tartott gyűlölet folytán kiirtani hagyták örökségül apáról fiúra.

Isten keze utoljára egy leányban — Fenyőváry Ibolykában egyesítette a két ellenséges családot, s vele örökre elenyészett a gyűlölet, hogy gyermekeiben, mint szeretet-láng támadjon fel.

PÉTERFI TAMÁS MUNKÁI:

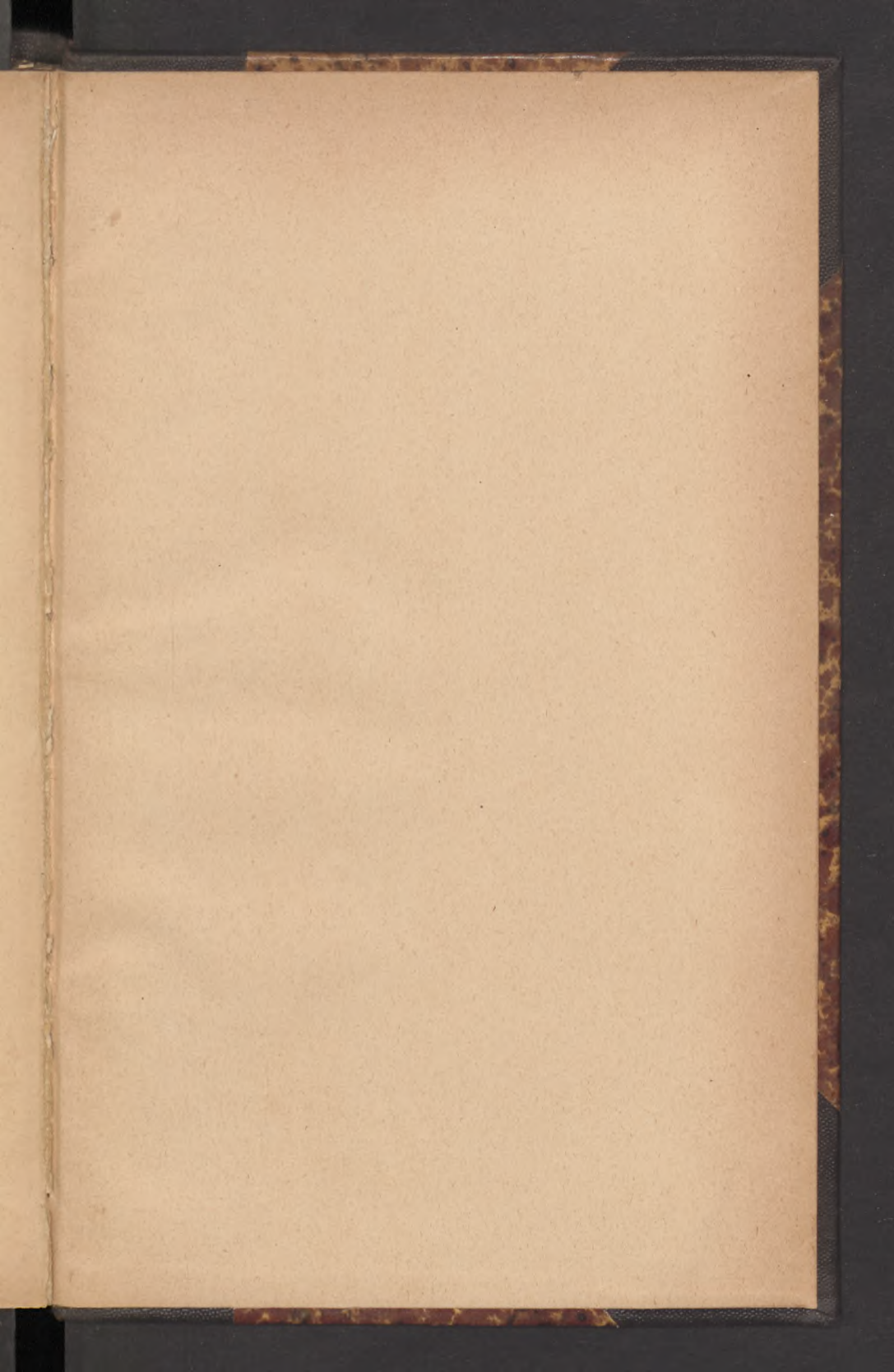
Székely atyafiak“. Elbeszélések. Füzve 1 korona.
(Jótekonv czele.) Kapható: Bernstein Mórnál
Sepsi-Szent-György.

„**201 legújabb magyar és székely népdal**“. Füzve 1
korona. (Jótekonv czele.) Kapható: Harmath
Józsefnél Torda.

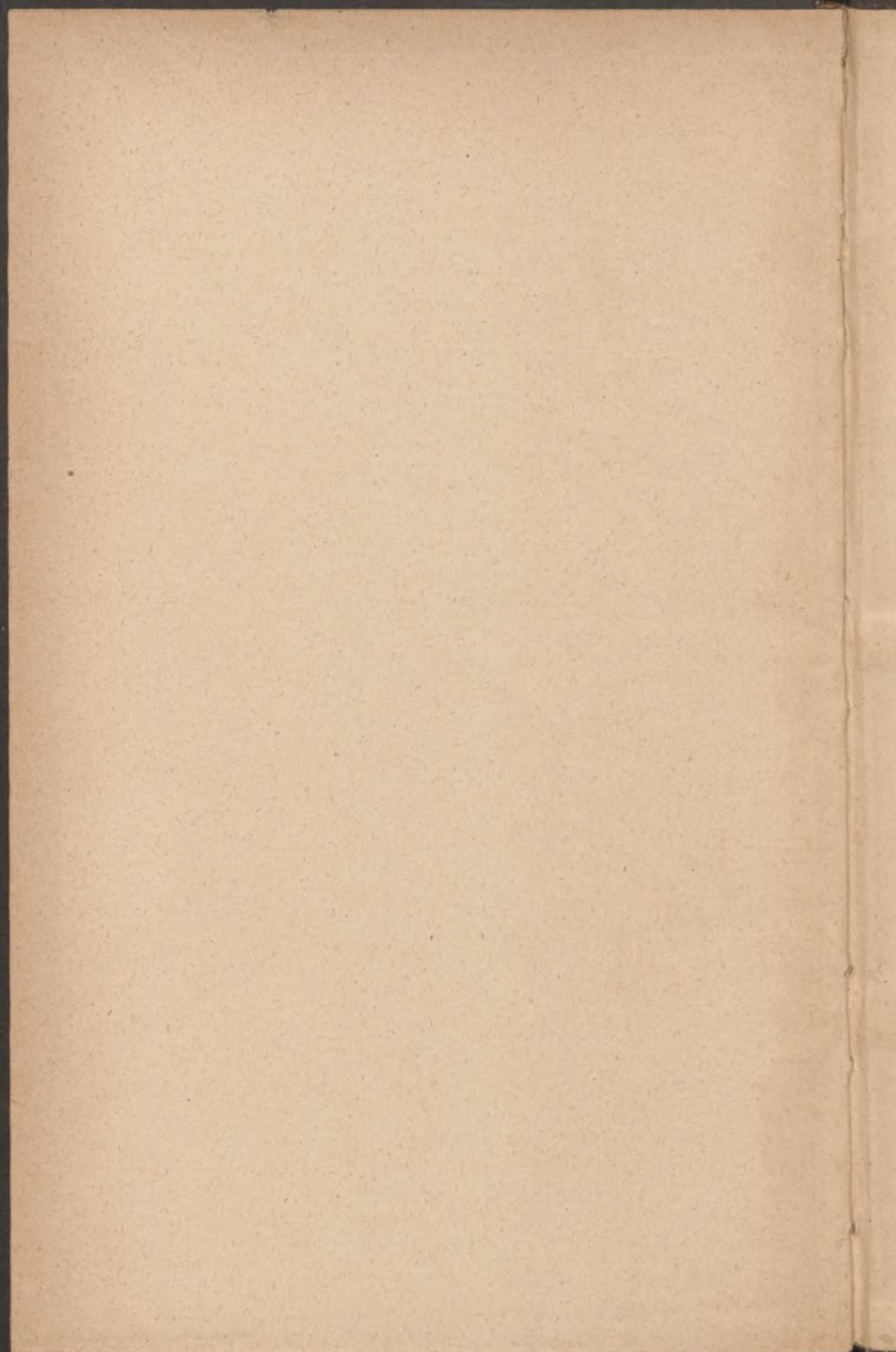
„**Székelyföldről**“. Elbeszélések, góbéságok. Füzve 2
korona. Kapható: Temesváry M.-nál Maros-
Vásárhelyt.

„**Fenyőváry lbolyka**“. Eredeti székely regény. Füzve
2 korona. (Jótekonv czele.) Kapható: Adi Ár-
pádnál Maros-Vásárhelyt.

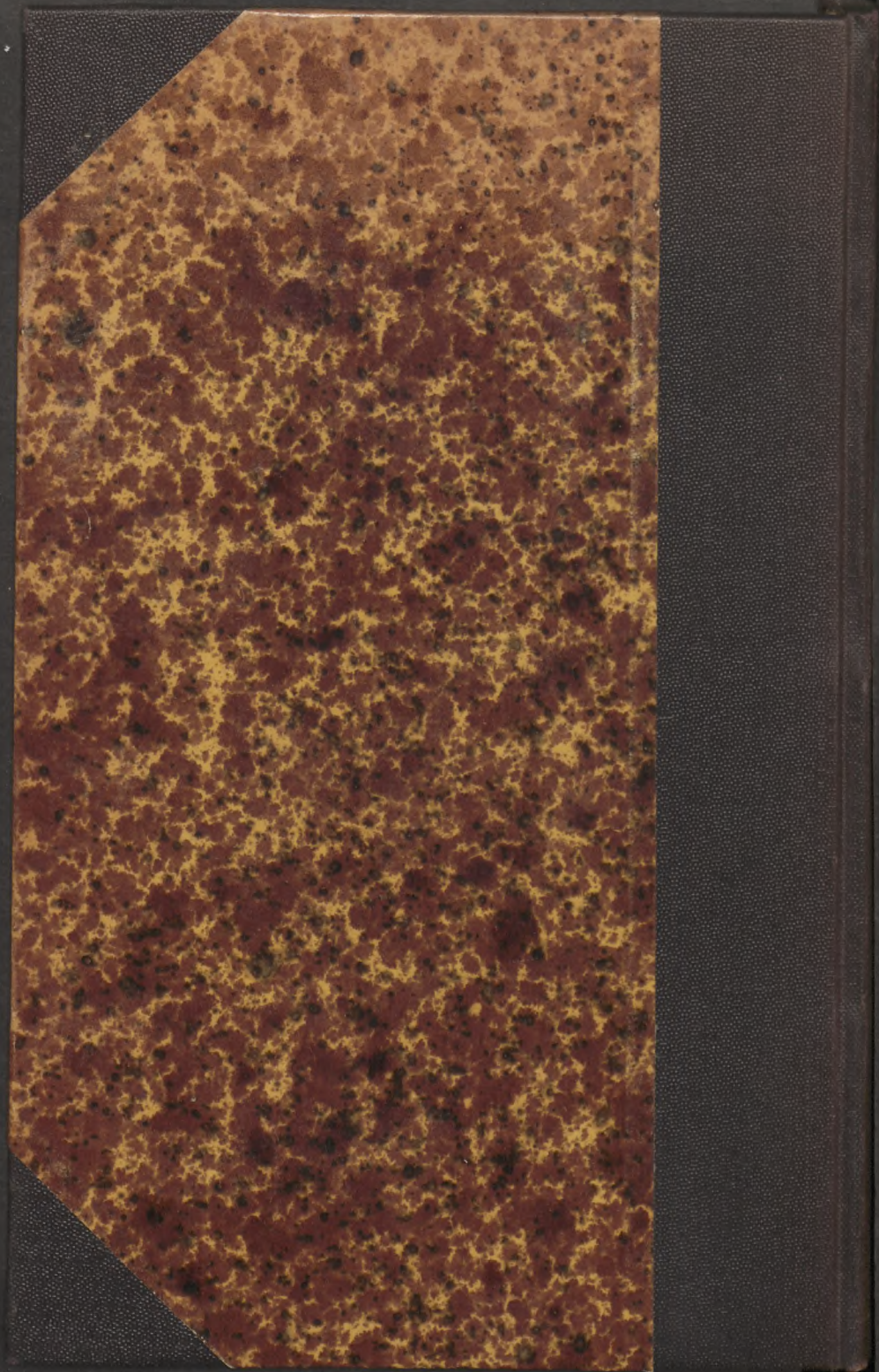

Péterfi.

Фенуѡvápy

ibolyka.

N. M